

VALTION LIIKUNTANEUVOSTO
Statens idrottsråd

Liikuntatoimijoiden tilannekuva – koronasta palautuminen ja energiakriisin vaikutukset

VALTION LIIKUNTANEUVOSTON JULKAISUJA 2023:2

VALTION LIIKUNTANEUVOSTO
Statens idrottsråd

Opetus- ja kulttuuriministeriö /
Undervisnings- och kulturministeriet
Valtion liikuntaneuvosto / Statens idrottsråd
PL / PB 29
00023 Valtioneuvosto / Statsrådet
www.liikuntaneuvosto.fi

© 2023 Valtion liikuntaneuvosto

Ulkoasun suunnittelu: Pirjo Uusitalo-Aura
Taitto: Eeva Lamminen
Kansiuva: Ossi Lehtonen / Rodeo

ISBN 978-952-263-943-1 (pdf)
ISSN 2242-4571 (verkkójulkaisu)

Valtion liikuntaneuvosto on opetus- ja kulttuuriministeriön liikuntalaissa määritelty asiantuntijaelin, jonka tehtävänä on käsitellä liikunnan ja liikuntapolitiikan kannalta laajakantoisia ja periaatteellisesti tärkeitä asioita. Liikuntaneuvosto seuraa liikunnan kehitystä, antaa lausuntoja liikuntamäärärahoista ja arvioi valtionhallinnon toimenpiteiden vaikutuksia liikunnan alueella.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	4
SAMMANDRAG	5
ABSTRACT	6
1. Johdanto	7
2. Kuntien liikuntapalvelut.....	9
2.1. Kyselyn toteutus	10
2.2. Koronapandemian vaikutukset ryhmäliikunnan ja liikuntaneuvonnan palveluihin	11
2.3. Koronarajoitusten aikana käynnistetyt uudet tai korvaavat liikuntapalvelut.....	13
2.4. Kustannusten nousun vaikutukset kuntien tarjoamiin liikuntapalveluihin	15
2.5. Yhteenvetoa kuntien liikuntapalvelujen tilanteesta	18
3. Liikunnan kansalaistoiminta.....	20
3.1. Liikunta- ja urheiluseurat	21
3.1.1. Kyselyn toteutus.....	21
3.1.2. Vuosien 2020–2022 kokonaisvaikutukset	21
3.1.3. Koronan sekä energiakriisin ja yleisen kustannustason nousun vaikutukset	24
3.1.4. Toiminta- ja taloustietojen muutoksia vuosien 2019 ja 2022 välillä	25
3.1.5. Arvioita toimintamahdollisuuksien kehittymisestä vuonna 2023	28
3.2. Lajiliitot ja muut liikuntajärjestöt	30
3.2.1. Kyselyn toteutus.....	30
3.2.2. Tietoja lajiliittojen talouden ja työntekijöiden määrän kehityksestä 2019–2022 ..	30
3.2.3. Vuosien 2020–2022 kokonaisvaikutukset	31
3.2.4. Koronan sekä energiakriisin ja yleisen kustannustason nousun vaikutukset	32
3.2.5. Toiminta- ja taloustietojen muutoksia vuosien 2019 ja 2022 välillä	34
3.2.6. Arvioita toimintamahdollisuuksien kehittymisestä vuonna 2023	36
3.3. Yhteenvetoa muutoksista seuroissa ja järjestöissä 2019–2022	37
3.4. Johtopäätöksiä ja pohdintaa	38
4. Liikunta-alan yritystoiminta	41
4.1. Kyselyn toteutus ja tietoja vastanneista yrityksistä.....	42
4.2. Yritysten tilanne koronarajoitusten aikaan	44
4.3. Koronatuet ja niiden merkitys	46
4.4. Yritysten toiminnan kehittyminen koronarajoitusten purkamisen jälkeen.....	49
4.5. Kustannustason nousun ja energian saatavuuteen liittyvien uhkakuvien merkitys yrityksille	53
4.6. Yhteenvetoa liikunta-alan yritysten tilanteesta	55
5. Selvityksen keskeiset tulokset.....	56
Liitteet.....	59

TIIVISTELMÄ

Selvitys on jatkoa kesäkuussa 2020 julkaistulle valtion liikuntaneuvoston raportille koronapandemian akuuteista vaikutuksista liikuntatoimialaan. Tavoitteena oli selvittää liikuntatoimialan ajankohtaista tilannetta sekä kehitysnäkymiä: miten koronapandemian ajasta on palaututtu sekä miten energiakriisi ja yleinen kustannusnousu ovat vaikuttaneet alan toimijoihin. Selvityksen aineiston muodostivat tammi-helmikuussa 2023 tehdyt kyselyt kuntien liikuntatoimille, liikunta- ja urheiluseuroille, lajiliitoille ja järjestöille sekä liikuntatoimialan yrityksille.

Koronapandemia ja siihen liittyvät rajoitukset vaikuttivat liikunta-alan toimijoihin vaihtelevasti niin toimijaryhmittäin kuin eri toimijaryhmien sisällä. Kunnissa liikuntapalveluiden tarjonta on pääosin palautunut koronaa edeltävälle tasolle, mutta asiakkaat eivät ole palanneet käyttämään palveluja samaan tahtiin. Lähes kaksi kolmasosaa kunnista käynnisti koronarajoitusten aikaan jonkin tyyppisiä etäpalveluja. 70 prosentissa kuntia liikuntatoimen käyttökustannukset olivat nousseet energiakriisin ja yleisen kustannustason nousun seurauksena. Näyttää siltä, että kustannustason nousu ei johda lyhyellä tähtäimellä laajasti maksujen korotuksiin, mutta pidemmällä aikavälillä tilanne voi muuttua. Yleisenä liikuntapalveluihin kohdistuvana lähivuosien haasteena nähdään etenkin kunnan yleinen taloustilanne sekä liikuntatilojen uudistustarpeet.

Liikunta- ja urheiluseuroista koronapandemian aikana toimintamahdollisuudet heikentyivät yli puolella (52 %), pysyivät ennallaan 40 prosentilla ja paranivat 8 prosentilla. Seurojen vuositulot vähenivät keskimäärin viisi prosenttia ja jäsenmäärä vähentyi kolme prosenttia koronavuosien aikana. Keskimääräistä enemmän ongelmia tuli suurten kaupunkien vuosituloiltaan suurille seuroille, sekä seuroille, joiden toiminta painottui kilpaurheiluun ja joiden toimintaa pyöritettiin sisäolosuhteissa. Koronapandemia oli heikentänyt seurojen toimintamahdollisuuksia huomattavasti enemmän kuin energiakriisi ja yleinen kustannustason nousu. Seurojen taloudellinen tasapaino säilyi ja organisaatiot selviytyivät toimintakykyisinä erityisvuosista 2020–2022 pääosin hyvin. Pitkään jatkunut seurojen talouden kasvu ja toiminnan ammatimaistumisen kehitys näyttävät kuitenkin pysähtyneen. Vuonna 2023 seurat arvioivat toimintamahdollisuuksien kehittyvän keskimäärin jo parempaan suuntaan, mutta erityisesti talousongelmien ennakoidaan jatkuvan.

Lajiliitoista ja järjestöistä koronapandemian aikana toimintamahdollisuudet heikentyivät 67 prosentilla, pysyivät ennallaan 23 prosentilla ja paranivat 10 prosentilla. Vuonna 2022 lajiliittojen oma tulonhankinta väheni 8 prosenttia, mutta vuositulo oli kuitenkin keskimäärin jopa parempi kuin vuonna 2019. Lajiliittojen urheilijalisenssien määrä lisääntyi koronapandemiavuosien aikana kaksi prosenttia, mutta jos reilusti lisenssimääriään lisänneiden jalkapallon ja golfin lisenssejä ei huomioida, niin määrä väheni muissa lajeissa keskimäärin 9 prosenttia. Vuonna 2023 lajiliitoista ja järjestöistä 43 prosenttia arvioi toimintamahdollisuuksien kehittyvän parempaan suuntaan, mutta 21 prosenttia arvioi kehityksen kulkevan huonompaan suuntaan – erityisesti talousongelmien ennakoidaan jatkuvan.

Liikuntatoimialalla koronapandemia vaikeutti eniten yritysten toimintaa. Lähes 80 prosenttia yrityksistä kertoi kohdanneensa vaikeuksia. Vaikutukset olivat erilaisia yritystyyppistä riippuen. Sisäliikuntapalveluja tarjoavat yritykset, ja joilla oli niihin liittyviä investointeja, olivat suurimmissa vaikeuksissa. Koronatuettu autoivat osaa yrityksistä, mutta vastaajien joukossa oli yrityksiä, joille tuen epäminen aiheutti vaikeuksia. Lisäksi rajoitusten ajan vaikeuksista toipumista vaikeutti syksyllä 2022 alkanut kustannustason nousu. Yleinen kustannustason nousu huolestutti yhtä lailla kaikkia yrityksiä, mutta energian saatavuuteen liittyvä huoli kosketti etenkin hiihtokeskuksia, urheiluhalleja, kuntokeskuksia ja ratsastuskouluja ja -talleja. Tulevaisuudessa yrityksiä huolettaa muun muassa asiakkaiden ostovoiman väheneminen sekä huoli kulujen kasvusta.

SAMMANDRAG

Denna utredning är en fortsättning på den rapport om de akuta effekterna av coronaviruspandemin på idrottssektorn som Statens idrottsråd publicerade i juni 2020. Syftet har varit att utreda det aktuella läget och utsikterna inom idrottssektorn: hur sektorn har återhämtat sig efter coronapandemin och hur energikrisen och den allmänna kostnadsökningen har påverkat aktörerna inom idrottssektorn. Utredningens material består av de enkäter som besvarades av kommunernas idrottsväsenden, idrottsföreningar, idrottsförbund och -organisationer samt företag inom idrottssektorn under januari och februari 2023.

Coronapandemins och de införda restriktionernas konsekvenser för aktörerna inom idrottssektorn varierade både mellan aktörsgrupperna och inom aktörsgrupperna. I kommunerna har utbudet på idrottstjänster i det stora hela återgått till den nivå det var före pandemin, men kundernas användning av tjänsterna har inte ökat i samma takt. Nästan två tredjedelar av kommunerna tog i bruk någon form av distanstjänst under den tid restriktionerna gällde. I 70 procent av kommunerna steg driftskostnaderna inom idrottsväsendet som en följd av energikrisen och den allmänna kostnadsökningen. Resultatet tyder på att kostnadsökningen inte höjer avgifterna mycket på kort sikt, men på lång sikt kan läget förändras. Under de närmaste åren gäller utmaningarna inom idrottstjänsterna i synnerhet kommunens allmänna ekonomiska läge och behovet att förnya eller förbättra idrottslokalerna.

Verksamhetsförutsättningarna under coronapandemin försvagades för över hälften (52 %), förblev oförändrade för 40 procent och förbättrades för 8 procent av idrottsföreningarna. Under coronapandemin minskade föreningarnas årsinkomster i genomsnitt med 5 procent, och antalet medlemmar med 3 procent. Större problem än genomsnittet hade de föreningar i stora städer som räknas som stora föreningar enligt sina årsinkomster och de föreningar som i huvudsak sysslade med tävlingsidrott och vars verksamhet ordnades inomhus. Coronapandemin försvagade föreningarnas verksamhetsförutsättningar betydligt mera än energikrisen och den allmänna ökningen av kostnadsnivån. I huvudsak lyckades dock föreningarna bevara sin ekonomiska balans och organisationerna sin funktionsförmåga bra under de exceptionella åren 2020–2022. Däremot verkar föreningarnas långvariga utveckling med ekonomisk tillväxt och professionalisering av verksamheten ha stannat upp. Föreningarna bedömde år 2023 att deras verksamhetsförutsättningar generellt sett börjar utvecklas i en positivare riktning, men att särskilt deras ekonomiska problem kommer att fortsätta.

När det gäller idrottsförbundens och -organisationernas verksamhetsförutsättningar under coronapandemin försvagades de för 67 procent, förblev oförändrade för 23 procent och förbättrades för 10 procent. År 2022 minskade idrottsförbundens egna inkomstförvärv med 8 procent, men årsinkomsterna var i genomsnitt till och med bättre än år 2019. Idrottsförbundens licenser ökade med 2 procent under pandemiåren, men om man inte räknar med fotboll och golf där licenserna ökade mycket, minskade licenserna i de övriga grenarna med i genomsnitt 9 procent. År 2023 bedömde 43 procent av idrottsförbunden och -organisationerna att verksamhetsförutsättningarna utvecklas i en positivare riktning, medan 21 procent bedömde att i synnerhet de ekonomiska problemen försämras.

Inom idrottssektorn var det särskilt de privata företagen som hade det svårare att bedriva verksamhet under coronapandemin. Nästan 80 procent av företagen meddelade att de har haft svårigheter. Konsekvenserna varierade mellan de olika företagstyperna. De största svårigheterna hade de företag som erbjöd motionstjänster inomhus och som hade investerat i dem. En del företag fick hjälp genom coronaunderstöden, men bland respondenterna fanns också företag som hade svårigheter för att de inte beviljades understöd. Återhämtningen från coronapandemins restriktioner försvåras också av att kostnadsnivån började öka under hösten 2022. Den allmänna ökningen av kostnadsnivån oroadе alla företag, men oron över energitillgången gällde främst skidcentren, idrottshallarna, gymcentren och ridskolorna och ridställen. När det gäller framtiden är företagen bland annat oroadе över att kundernas köpkraft ska minska och att utgifterna ska öka.

ABSTRACT

This report is a follow-up to the report published by the National Sports Council in June 2020 on the acute impacts of the COVID-19 pandemic on the sports and physical activity sector. The study sought to examine the current situation and development prospects for sports and physical activity services: how they have recovered from the pandemic and how the energy crisis and the general rise in the cost of living have affected the sector. The data for the study consists of surveys carried out in January and February 2023 among municipal sports and physical activity service providers, sports clubs, sports federations, and sports and fitness businesses.

The pandemic and the restrictions related to it had a varying impact on parties in the sports and physical activity sector when observed both by category of parties and within the categories. In municipalities, the provision of sports and physical activity services had largely returned to its pre-COVID level, but customers had not returned to using the services at the same rate. During the coronavirus restrictions, nearly two thirds of municipalities had launched some kind of remote services. In 70% of municipalities, the operating costs of sports and fitness services had increased due to the energy crisis and the rising cost of living. It seems that in the short term, rising costs will not lead to an increase in the fees to any large extent, but the situation may change in the longer term. Looking at individual municipalities, the challenges facing sports and fitness services over the next few years are, in particular, the municipality's general financial situation and the need to reform sports facilities.

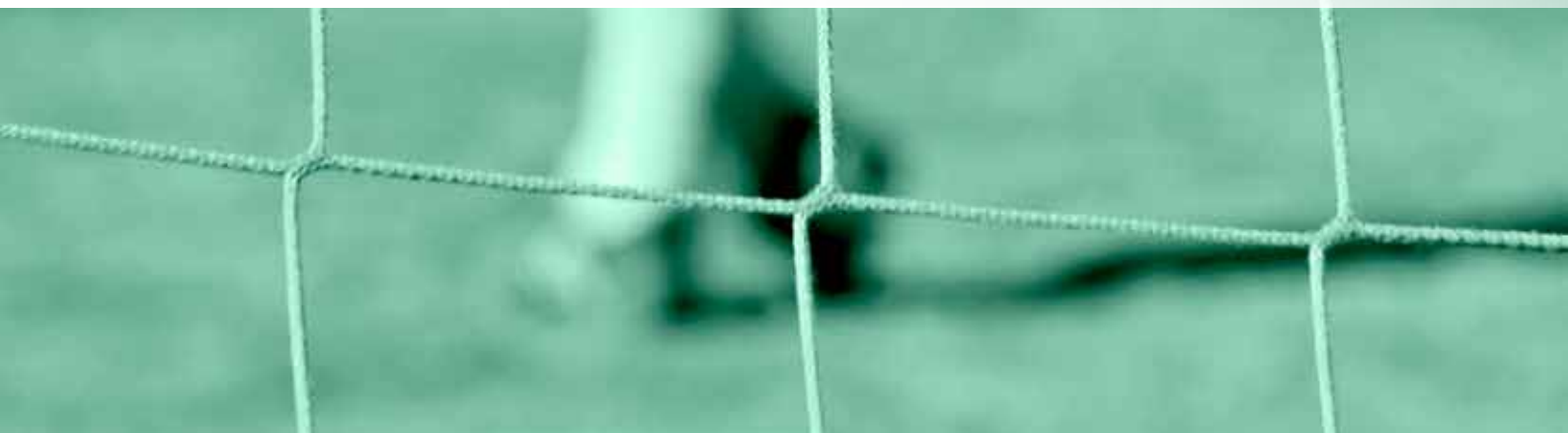
More than half (52%) of the sports clubs reported that their operating conditions had deteriorated during the COVID-19 pandemic, while 40% of the clubs said their conditions had remained unchanged and 8% said they had improved. The clubs' annual income had decreased on average by five per cent and the number of members by three per cent during the pandemic. Clubs with large annual income in large cities and clubs whose activities focused on competitive sports and which needed indoor facilities had experienced more problems than others. The pandemic had reduced club activities considerably more than the energy crisis and the rising cost of living. The clubs maintained their financial balance and the organisations managed to keep functioning for the most part of the pandemic between 2020 and 2022. However, the long-term trend of growing club finances and professionalization seem to have stopped. The clubs expected that their operating conditions should improve in 2023, but thought that their financial problems in particular were likely to continue.

Of sports federations, 67% reported that their operating conditions had deteriorated during the pandemic, 23% said they had remained unchanged and 10% said they had improved. In 2022, sports federations' income generation had decreased by 8%, but their annual income had been, on average, even better than in 2019. During the pandemic, the number of sports federations' athletes' licences increased by two per cent. However, if football and golf licences, where the increase was much more prominent than elsewhere, are excluded, the number of licences decreased by an average of 9%. Of the sports federations, 43% estimated that their operating conditions would improve in 2023, while 21% thought that a downward trend would be more likely, especially if their financial problems continued.

In the sports and physical activity sector, the COVID-19 pandemic had the biggest impact on business activities. Nearly 80% of companies reported having experienced difficulties. The impacts varied depending on the type of company. Businesses providing indoor sports services and investing in them had experienced more severe difficulties than others. While COVID-19 financial support for businesses had helped some companies, some had fallen into difficulties because their applications for support had been rejected. In addition, the recovery from the restrictions was hampered by the rising cost of living, which began in autumn 2022. While all businesses were equally concerned about the general rise in costs, worries about energy supplies affected especially ski centres, sports halls, fitness centres, and horse riding schools and stables. Regarding their future prospects, companies were concerned about a decrease in customers' purchasing power and the rising costs.

1. Johdanto

1. Johdanto

Valtion liikuntaneuvosto (VLN) toteutti keväällä 2020 selvityksen koronapandemian akuuteista vaikutuksista liikuntatoimialaan¹. Tuossa vaiheessa koronakriisin kokonaisvaikutuksia oli mahdotonta arvioida laaja-alaisesti, koska lopulliset vaikutukset riippuisivat pandemian kestosta sekä palautumisen nopeudesta ja onnistumisesta. Tuolloin todettiin, että koronakriisin vaikutuksia liikuntatoimialaan on tarpeen selvittää uudelleen siinä vaiheessa, kun pandemia on ohi.

Heinäkuussa 2022 koronan julistettiin olevan ohi pandemiana². Viitteitä on saatu siitä, että liikuntaharrastuksien pariin on palattu melko hyvin pandemia-ajan ja erilaisten rajoitustoimien jälkeen. Tarkkaa tietoa ja kokonaiskuvaa ei ole kuitenkaan esimerkiksi siitä, päteekö havainto kaikkiin vai osaan liikuntamuodoista ja -lajeista, ovatko kaikki ikä- ja väestöryhmät palanneet harrastuksiin yhtäläisesti, onko liikuntapalveluiden tarjonnassa tapahtunut muutoksia tai onko joitakin liikuntapalveluja lopetettu kokonaan. Tietoa tarvitaan siitä, miten liikuntatoimiala on kokonaisuudessaan palautunut koronapandemiasta.

Maailmanpoliittisten tilanteiden johdosta koronapandemian rinnalle ja tilalle nousi vuonna 2022 uusi kriisi, joka koettelee johdannaisvaikutuksineen myös liikuntatoimialaa. Energian hinta nousi rajusti vuoden 2022 aikana, mikä on vaikuttanut useiden liikuntapaikkojen ylläpitokustannuksiin. Monien laajoja käyttäjäryhmiä palvelevien liikuntapaikkojen (kuten uimahallit, jäähallit ja palloiluhallit) ylläpito kuluttaa paljon energiaa. Valtaosa liikuntapaikoista on kuntien omistamia ja ylläpitämiä, joten kohonneet energiakustannukset aiheuttavat haasteita erityisesti kuntien taloudelle, mutta myös liikuntapaikkoja omistaville yksityisille yrityksille ja urheiluseuroille.

Kohonneet energiakustannukset vaikuttavat myös liikunnan harrastamisen hintaan ja liikuntamahdollisuuksiin. Energian hinnan nousu on osin siirtynyt harrastamisen hintaan, mikä kuormittaa ihmisten jo muutenkin nousseita elinkustannuksia. Viitteitä on saatu myös siitä, että monet kunnat ja urheiluseurat ovat joutuneet miettimään moninaisia energiasäästötoimia, liikuntapaikkojen aukioloaikojen supistamista tai jopa niiden sulkemista kokonaan.

Tietoa ja kokonaiskuvaa tarvitaan siitä, mitä haasteita energiakriisi sekä yleisten elinkustannusten nousu on aiheuttanut ja sen ennakoidaan aiheuttavan liikuntatoimialalle kokonaisuudessaan ja millaisiin toimenpiteisiin alalla on ryhdytty.

Selvityksen valmistelu aloitettiin marraskuussa 2022. Valtion liikuntaneuvosto tilasi selvityksen kahdelta tutkijalta. Kuntien ja yritysten kyselyistä ja niiden raportoinnista vastasi Timo Ala-Vähälä (Juritele oy). Liikunta- ja urheiluseurojen sekä liikuntajärjestöjen osuudesta vastasi Pasi Mäenpää (Liikunnan ja urheilun asiantuntijapalvelut Pasi Mäenpää). Julkaisun toimittamisesta vastasi pääsihteeri Minttu Korsberg valtion liikuntaneuvostosta. Yritysten ja liikuntajärjestöjen kyselyt toteutettiin suomeksi. Kuntien sekä liikunta- ja urheiluseurojen kyselyt käännettiin myös ruotsiksi.

Selvitys toteutettiin nopealla aikataululla. Kyselylomakkeet laadittiin joulukuussa 2022 ja tiedonkeruu sähköisillä kyselyillä toteutettiin tammikuussa 2023. Tiedonkeruun jatkui osin helmikuun puolelle. Tulokset analysointiin helmikuussa ja raportti julkaistiin maaliskuussa 2023.

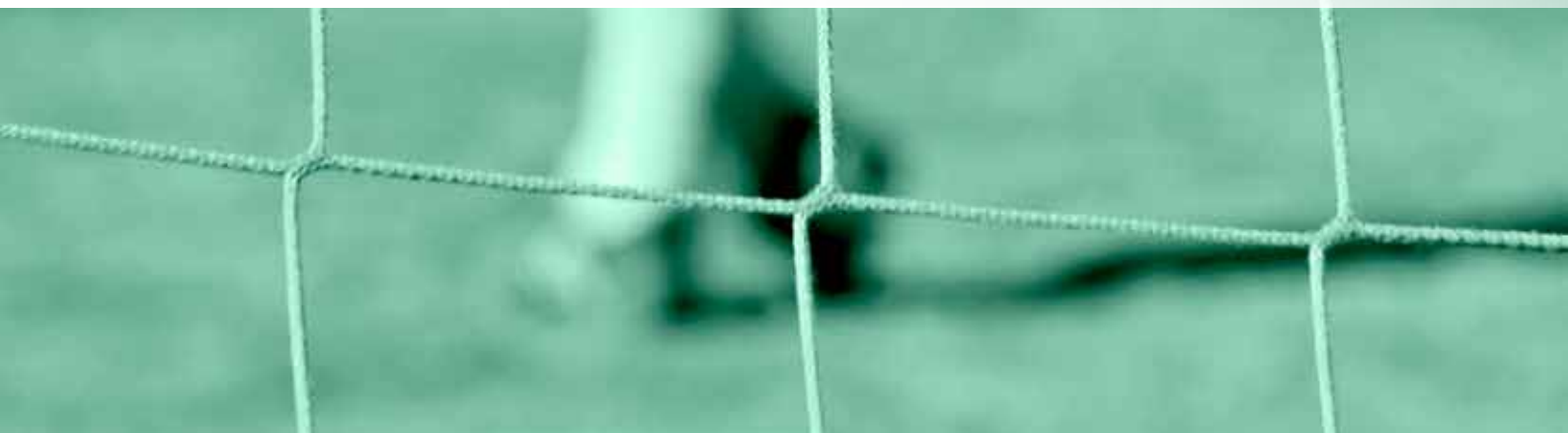
Valtion liikuntaneuvosto kiittää lämpimästi selvityksen tekijöitä, Timo Ala-Vähälää ja Pasi Mäenpäää sekä kyselyjen levittämässä ja aiheen jäsentämisessä tukeneita tahoja: Suomen kunto- ja terveysliikuntakeskusten yhdistys (SKY ry), Suomen Yrittäjät, Suomen Olympiakomitea ja sen jäsenjärjestöt sekä Kuntaliitto.

¹ Koronapandemian akuutit vaikutukset liikuntatoimialaan. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2020:1.

² <https://thl.fi/fi/-/olemme-siirtyneet-koronapandemiasta-uuteen-vaiheeseen>. Viitattu 1.2.2023.

2. Kuntien liikuntapalvelut

2. Kuntien liikuntapalvelut

Timo Ala-Vähälä

2.1. Kyselyn toteutus

Kuntien osalta selvitys toteutettiin siten, että kaikkiin Manner-Suomen kuntiin lähetettiin sähköpostitse pyyntö osallistua kyselyyn. Kyselyyn oli mahdollista vastata sekä suomeksi että ruotsiksi. Kyselyyn saatiin 199 vastausta, mutta neljästä kunnasta oli tullut kaksi vastausta, ja lisäksi Ahvenanmaan maakunnasta tuli yksi vastaus. Kaksoisvastaukset selvitettiin kuntakohtaisesti, ja Ahvenanmaalta tullutta vastausta ei otettu mukaan analyysiin, joten lopulliseksi vastaajien määräksi tuli 194 kuntaa.

Vastaajat edustavat kahta kolmasosaa Manner-Suomen kunnista. (Taulukko 1.) Vastaukset antavat luotettavaa tietoa kaikissa suuruusluokissa, mutta alueittain verraten Lapin osalta tiedetään tilanne vain alle puolesta kuntaa. Vastausten analyysissä käydään lävitse pääasiallisesti valtakunnallisina keskiarvoina, mutta tarpeen vaatiessa käydään lävitse erot pienten ja suurten kuntien kesken.

Taulukko 1. Kuntakyselyn vastausprosentit aluehallintovirastoittain ja asukasluvun mukaan luokiteltuna. n=194

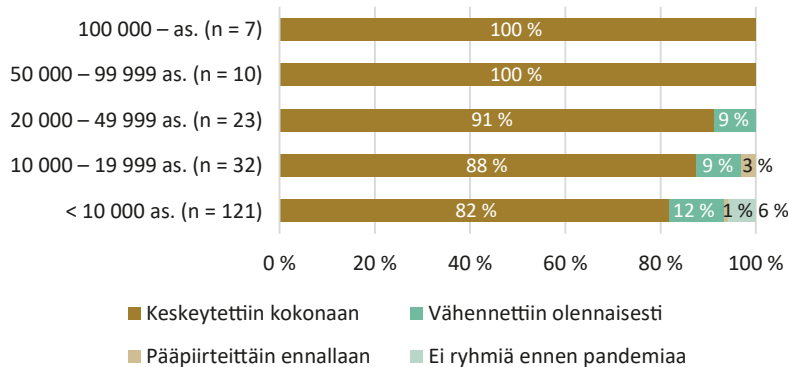
	< 10 000 as.	10 000 – 19 999 as.	20 000 – 49 999 as.	50 000 – 99 999 as.	100 000 – as.	Kaikki kunnat
Etelä-Suomen AVI	72 %	86 %	71 %	80 %	50 %	73 %
Itä-Suomen AVI	58 %	80 %	33 %	50 %	100 %	59 %
Lapin AVI	44 %	0 %	0 %	100 %		43 %
Lounais-Suomen AVI	64 %	88 %	75 %	100 %	100 %	72 %
Länsi- ja Sisä-Suomen AVI	60 %	64 %	89 %	100 %	100 %	66 %
Pohjois-Suomen AVI	64 %	86 %	100 %		100 %	71 %
Kaikki kunnat	61 %	76 %	73 %	83 %	78 %	66 %

Kyselyn tulokset esitellään teemoittain seuraavasti:

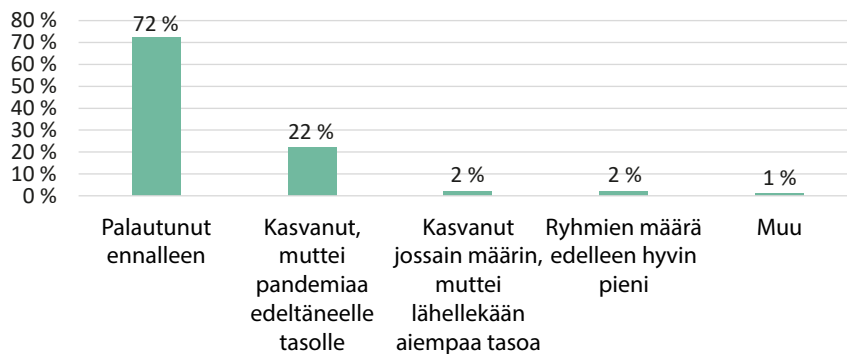
- Miten kunnissa reagoitiin koronasulkujen vaatimuksiin ja miten palvelujen tarjonta ja käyttö on elpynyt sulkujen purkamisen jälkeen? (Luku 2.2.)
- Miten kunnat muokkasivat tai uudistivat liikunnan palvelujaan koronasulkujen aikana? (Luku 2.3.)
- Miten kunnat tukivat liikuntaseuroja ja muita liikunnan palveluja järjestäviä yhdistyksiä koronasulkujen aikana? (Luku 2.3.)
- Miten inflaatio ja sen osalta energian hintojen nousu ovat vaikuttaneet palvelujen järjestämiseen? (Luku 2.4.)
- Miten kunnat ovat valmistautuneet energian saatavuuteen liittyviin uhkiin? Mitä muita uhkia liikuntapalvelujen tulevaisuuteen liittyy? (Luku 2.4.)

2.2. Koronapandemian vaikutukset ryhmäliikunnan ja liikuntaneuvonnan palveluihin

Valtaosa kunnista (85 %) keskeytti koronarajoitusten aikana liikuntaryhmien tarjoamisen joksikin aikaa kokonaan. Noin joka kymmenes kunta ilmoitti, että palveluja oli vähennetty olennaisesti. Muutama pienempi kunta ilmoitti, että palvelut olivat säilyneet pääpiirteittäin ennallaan. Niistä kunnista, joissa palvelut oli joksikin aikaa keskeytetty kokonaan, tai niitä oli olennaisesti vähennetty, lähes kolme neljäsosaa (72 %) ilmoitti, että ryhmätoiminnan taso oli palautunut ennalleen. (Kuviot 1 ja 2.)

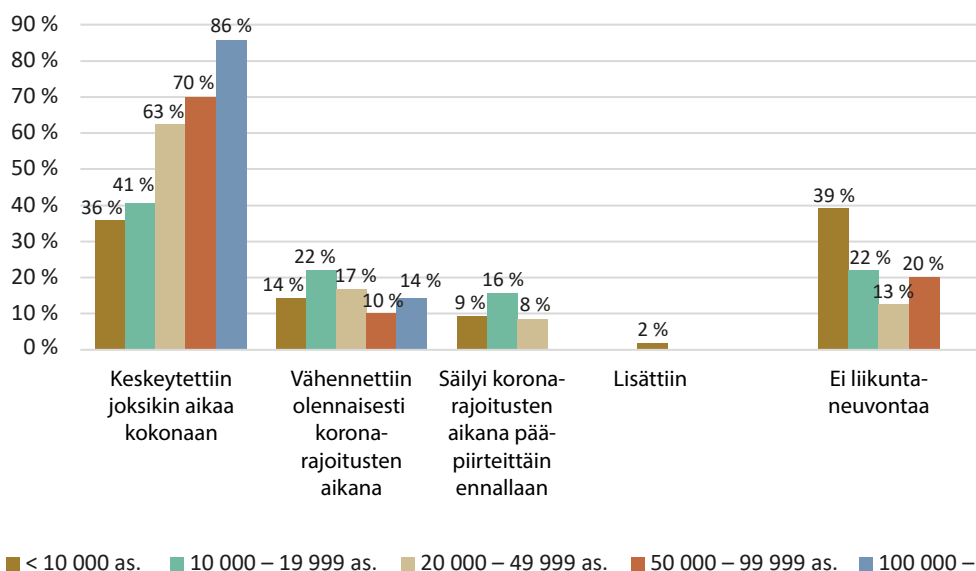
Kuvio 1. Vastaukset kysymykseen: Mitä kuntien ryhmäliikunnan palveluille tapahtui rajoitusten aikana?

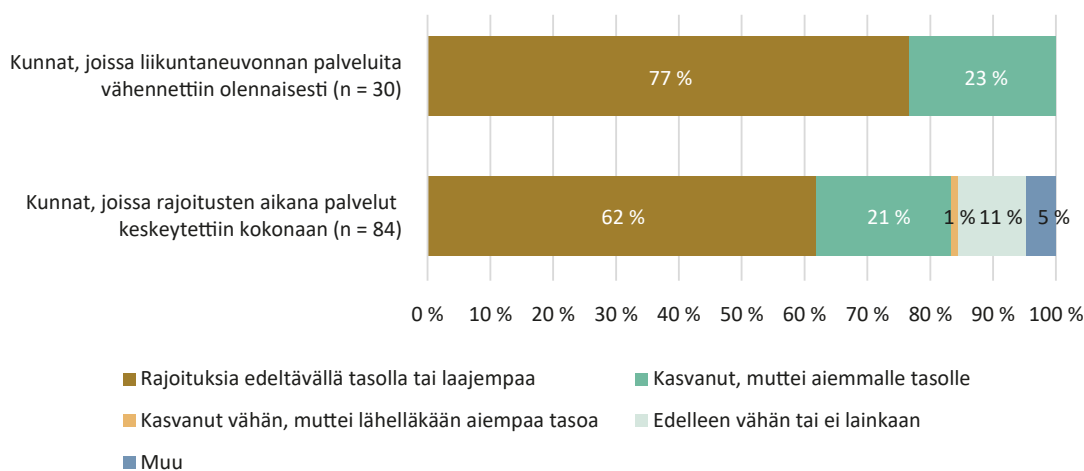
Kuvio 2. Liikuntaryhmien tarjonnan tilanne kunnissa, joissa ryhmätoiminta keskeytettiin tai sitä vähennettiin olennaisesti

Vastaajien joukossa oli yhdeksän kuntaa, joissa ei ennen pandemiaa järjestetty liikuntaryhmiä. Kahdessa niistä on sittemmin alettu järjestää ryhmäliikuntaa, neljässä ei ole toimintaa edelleenkään ja yhdessä kunnassa palveluja oltiin aloittamassa.

Liikuntaneuvonnan osalta koronarajoitusten vaikutukset vaihtelivat kuntien suuruusluokan mukaan. Pienimmissä kunnissa ei välttämättä ollut näitä palveluita, joten harvemmat ilmoittivat palvelujen keskeyttämisestä. Valtaosa suurimmista kunnista tarjosi kasvokkaisen liikunnanohjauksen palveluja, mutta palvelut ajettiin koronarajoitusten aikana väliaikaisesti alas. Hieman alle kaksi kolmasosaa palvelut keskeyttäneistä kunnista ilmoitti, että palvelujen taso on palautunut pääpiirteittäin ennalleen. (Kuvio 3.) Niissä kunnista, jotka olivat vähentäneet kasvokkaisen liikuntaneuvonnan määrää, mutta eivät olleet lopettaneet sitä kokonaan, palvelut olivat palanneet hieman paremmin ennalleen: lähes neljä viidesosaa kunnista (78 %) ilmoitti, että palvelujen taso oli palannut pandemiaa edeltävälle tasolle. (Kuvio 4.)

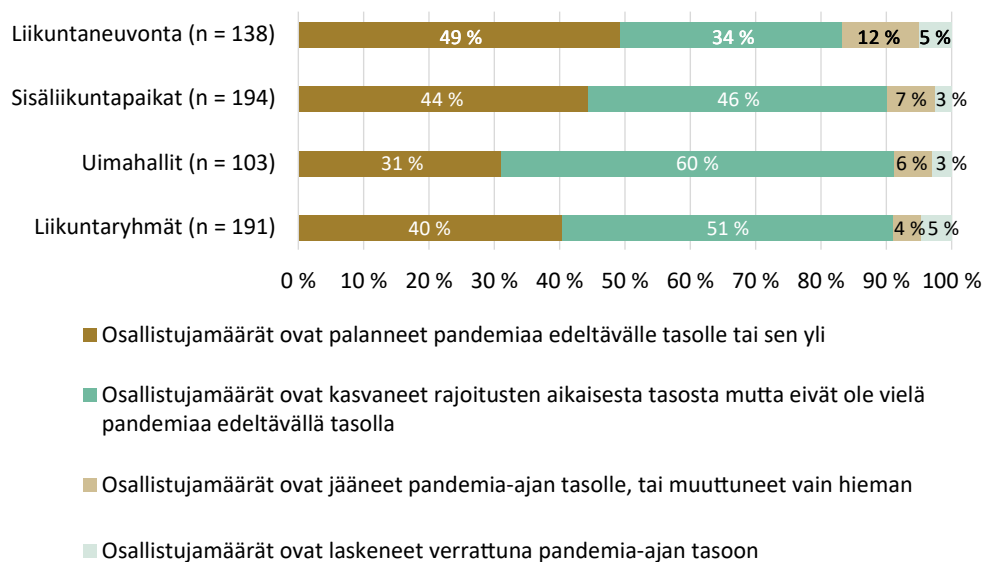
Kuvio 3. Kasvokkainen liikuntaneuvonta koronarajoitusten aikana. n=193

Kuvio 4. Liikuntaneuvonnan palveluiden palautuminen kunnissa, joissa palvelut keskeytettiin tai niitä vähennettiin oleellisesti.

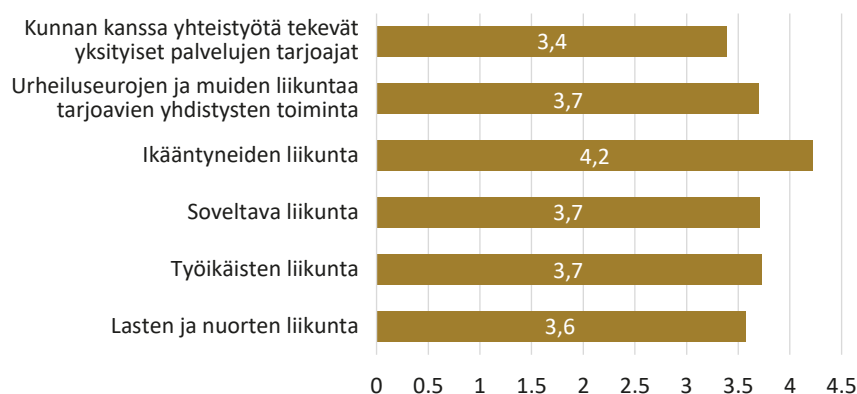
Niistä kunnista (18 kpl), joissa liikuntaneuvonnan määrästä ei leikattu, kymmenessä kunnassa liikuntaneuvonnan palvelujen taso oli säilynyt ennallaan ja viidessä volyyymia oli kasvatettu. Kolmessa kunnassa liikuntaneuvonnan määrä oli vähentynyt. Vastaaajien joukossa oli myös merkittävä määrä kuntia (59 kpl), jotka eivät olleet tarjonneet liikuntaneuvonnan palveluja ennen pandemiaa: näistä noin neljännes ilmoitti, että sitä tarjotaan nyt (16/59) ja seitsemän kuntaa ilmoitti, että neuvontaa ollaan käynnistämässä. Lisäksi viidessä kunnassa liikuntaneuvontaa tarjosi jokin muu taho kuin kunta, kuten hyvinvointialue. Parissa kunnassa liikuntaneuvontaa annettiin pienimuotoisesti muun toiminnan ohessa.

Palvelujen määrän palautuminen ei ole merkinnyt sitä, että asiakasmäärät olisivat palanneet pandemiaa edeltäneelle tasolle. Alle puolet vastanneista kunnista ilmoitti, että liikuntapaikkojen, uimahallien, sisäliikuntapaikkojen käyttö olisi noussut pandemiaa edeltäneelle tasolle. Erityisesti uimahallien tilanne vaikuttaa ongelmalliselta, sillä niistä kunnista, joissa on uimahalli, alle kolmannes ilmoitti palvelujen palanneen entiselle tasolle. (Kuvio 5.)

Kuvio 5. Vastaajien arvio liikuntapalvelujen asiakkaiden paluusta.

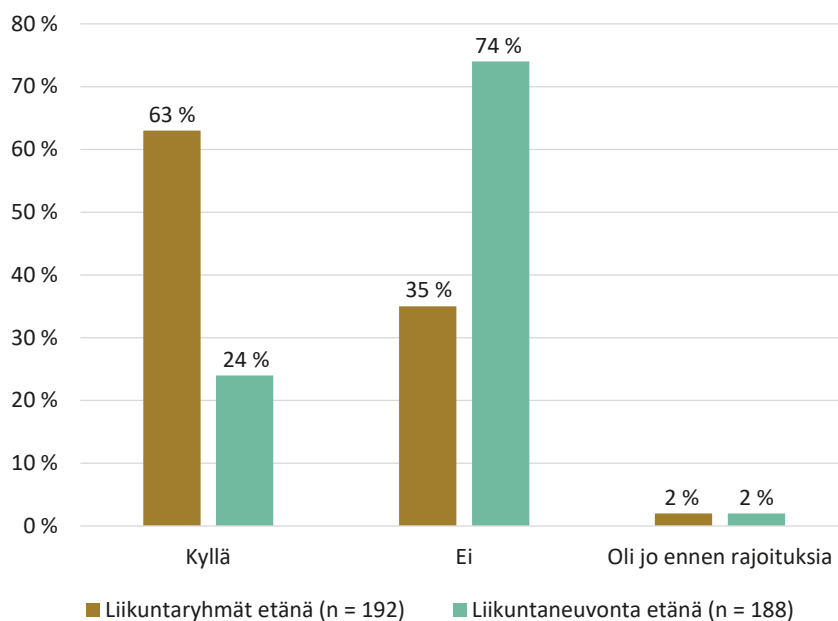
Liikuntapalvelujen rajoittamisen voi lähtökohtaisesti olettaa vaikeuttavan liikunnan harrastamista ja liikuntapalvelujen tuottamista. Vastaajia pyydettiin arvioimaan, miten vakavasti koronarajoitukset olivat vaikeuttaneet liikunnan harrastamista ja palvelujen järjestämistä. Vastaajia pyydettiin esittämään arvionsa asteikolla ”1 = rajoituksista ei olennaista haittaa – 5 = rajoitukset ja muut toimenpiteet aiheuttivat vakavaa haittaa”. Kaikkien osa-alueiden osalta vastausten keskiarvot olivat yli kolmen, eli haittoja pidettiin olennaisina. Erityisesti ikääntyneiden liikunnalle kohdistuva haittaa pidettiin suurena, sillä vastausten keskiarvo oli 4,2. Vastauksissa ei ollut merkittäviä eroja kuntakoon mukaan vertaillen. (Kuvio 6.)

Kuvio 6. Vastaajien arvio rajoitusten aiheuttamien haittojen kohdentumisesta (vastausten keskiarvo). (1 = Rajoitukset ja muut toimenpiteet eivät aiheuttaneet olennaista haittaa ... 5 = Rajoitukset ja muut toimenpiteet aiheuttivat vakavaa haittaa).

2.3. Koronarajoitusten aikana käynnistetyt uudet tai korvaavat liikuntapalvelut

Lähes kaksi kolmesta kunnasta ilmoitti alkaneensa tarjota etäohjattuja tai videoituja liikunnanohjauksen palveluja koronarajoitusten aikana. Noin puolet näistä kunnista tarjoaa niitä edelleenkin, tosin useimmat vähäisemmässä määrin kuin koronarajoitusten aikaan. Neljä kuntaa, jotka ilmoittivat, että etäohjausta oli ollut jo ennenkin, ilmoittivat että etäohjauksen palveluja tarjotaan edelleen. Noin joka neljännessä kunnassa (45/194) käynnistettiin rajoitusten aikaan liikuntaneuvonnan etäpalveluja. Suurimmassa osassa (31/45) liikuntaneuvonnan etäpalvelut ovat edelleen käytössä, mutta usein pienemmällä volyymilla. (Kuvio 7.)

Kuvio 7. Vastaukset kysymykseen: Alkoiko kuntanne tarjota koronarajoitusten aikana etäohjattuja tai videoituja liikunnanohjauksen tai liikuntaneuvonnan palveluja?

Vastaajia pyydettiin myös kertomaan vapaamuotoisesti, mitä uusia toimintatapoja kunnat olivat ottaneet käyttöön. Vapaissa vastauksissa mainittiin etenkin erilaisia ulkoliikunnan muotoja kuten ohjatut ulkojummat ja parvekejummat (32 mainintaa). Yhdeksän kuntaa ilmoitti, että näitä palveluja on edelleen tarjolla. Ulkoliikunnan tukemiseen liittyi myös liikuntareittien parantaminen, ulkoliikuntapaikkojen lisääminen ja ulkoliikuntamahdollisuuksista tiedottaminen (12 kuntaa).

Osa kunnista mainitsi myös tässä yhteydessä liikunnanohjauksen ja liikuntaneuvonnan etäpalvelut. Etäpalvelujen joukkoon kuului esimerkiksi etäohjausta sekä liikuntavideoiden tuottamista. Kaksi vastaajaa mainitsi hybridi-tunnit – eli ohjauspalvelut samanaikaisesti etänä ja verkon kautta. Todennäköisesti tämän tyyppisiä palveluja tarjottiin enemmänkin, koska osa kunnista mainitsi liikuntaryhmien striimaamisen.

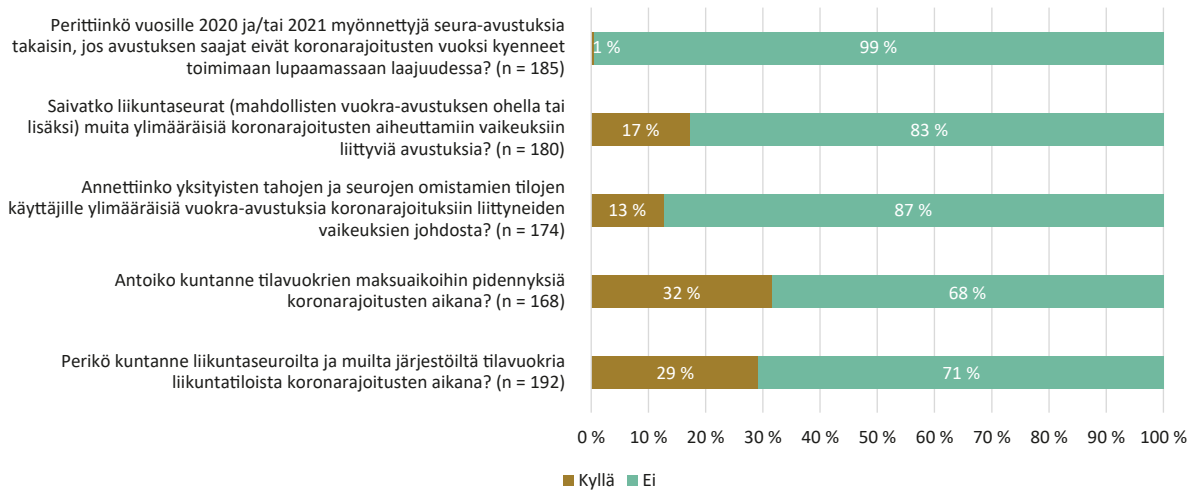
Neljä kuntaa ilmoitti kehittäneensä sähköisen asioinnin mahdollisuuksia; osallistujamäärien rajoitukset edellyttivät esimerkiksi verkon välityksellä toimivien ajanvarausjärjestelmien kehittämistä.

Koronasulkujen aikana käynnistettiin myös erilaisia liikuntakampanjoita (9 mainintaa); niissä hyödynnettiin muun muassa facebookia ja Heia heia -alustaa. Muutkin kunnat ilmoittivat lisänneensä liikuntaan liittyvää viestintää. Kunnat tiedottivat tarjolla olevista liikuntapalveluista ja etenkin korvaavista liikuntamahdollisuuksista, kuten ulkoliikunnasta.

Yksittäisiä mainintoja saivat lisäksi liikuntavälineiden lainaus, yksilöllinen liikuntaneuvonta ja treeniohjelmat ikääntyneille sekä sulkujen vuoksi käyttämättömiksi jääneiden liikuntavälineiden siirtäminen väliaikaisesti toimintakeskukseen, jossa niille oli käyttöä. Tässä yhteydessä mainittiin myös liikuntaneuvontapalvelujen käynnistäminen.

Kunnilta kysyttiin myös, miten ne tukivat urheiluseuroja ja muita liikuntapalveluja tarjoavia järjestöjä koronarajoitusten aikana. Keskeisin tuen muoto oli se, että niiltä ei peritty tilavuokria rajoitusten aikana (70 % vastaajista). Toiseksi yleisin tuen muoto oli antaa pidennystä tilavuokrien maksuaikoihin. (Kuvio 8.) Myös neljässä vapaassa vastauksessa korostettiin siitä, että liikuntatilat ovat seuroille maksuttomia. Yhdeksän vastaajaa mainitsi tässä yhteydessä jonkin tyyppisen erityistuen tai vetosi tuen nykyiseen tasoon.

Yhtenä tuen muotona voi pitää myös sitä, että kunnat eivät perineet vuosille 2020 ja/tai 2021 myönnettyjä avustuksia takaisin, jos avustuksen saajat eivät rajoitusten vuoksi voineet toteuttaa lupaamaansa toimintaa.

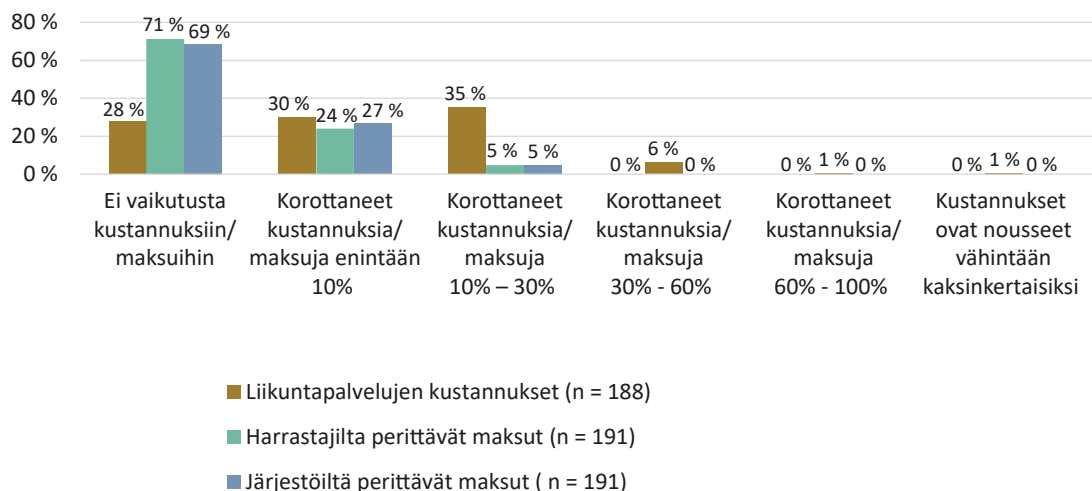
Kuvio 8. Kunnan tuki liikuntaseuroille.

2.4. Kustannusten nousun vaikutukset kuntien tarjoamiin liikuntapalveluihin

Kuntien edustajia pyydettiin arvioimaan, miten kustannusten nousu oli vaikuttanut liikuntapalvelujen kustannuksiin ja oliko ennakoitavissa, että mahdollinen hintojen nousu vaikuttaisi liikunnan harrastajilta ja liikuntaseuroilta tai vastaavilta järjestöiltä perittäviin maksuihin.

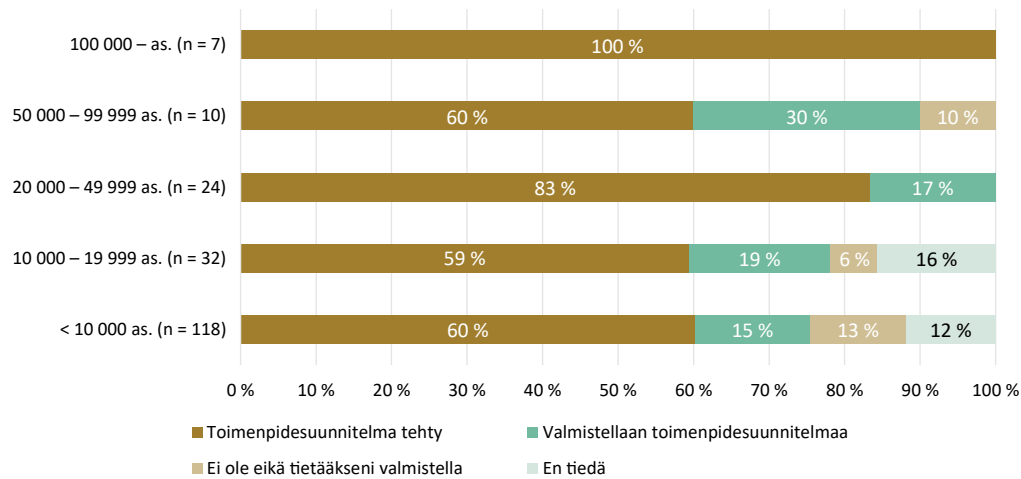
Vastaajista 70 prosenttia ilmoitti, että kustannukset olivat nousseet, tyypillisin arvio oli (34 % vastaajista), että hintojen nousu oli ollut luokkaa 10–30 prosenttia. Hieman harvemmat vastaajat (29 %) ilmoittivat, että nousu oli ollut vähäisempää, alle kymmenen prosentin luokkaa. Enemmistö vastaajista ilmoitti kuitenkin, että maksuja ei ollut tarkoitus korottaa. Hieman alle neljännes vastaajista ilmoitti, että maksuja saatetaan korottaa korkeintaan noin kymmenellä prosentilla. (Kuvio 9.)

Järjestöiltä perittävistä maksuista kysyttiin erikseen myös, miten kunnat aikovat tukea urheiluseuroja ja vastaavia järjestöjä, jos hintojen nousu vaikeuttaa olennaisesti niiden toimintaan. Siinä yhteydessä vastaukset olivat varovaisempia: hieman yli 40 prosenttia vastaajista ilmoitti, että mahdollista kustannusten nousua ei siirretä täysimääräisenä tilavuokriin. (Ks. myöhemmin kuvio 12.) Ero selittyy todennäköisesti sillä, että vastaajat katsoivat, että tähän mennessä toteutuneet kustannusten nousut eivät vielä vaikuta tilavuokriin, mutta pidemmällä tähtäimellä kustannusten nousu aiheuttaa nostopaineita.

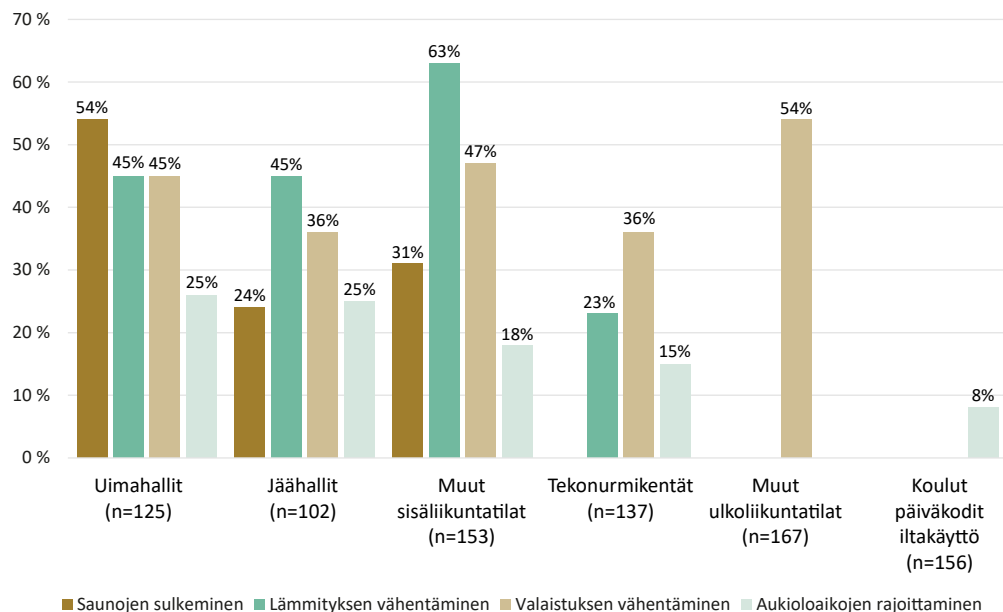

Kuvio 9. Vastaajien arviot kustannusten nousun vaikutuksesta liikuntatoimen kuluihin ja asiakkailta perittyihin maksuihin.

Hieman alle kahdella kolmanneksella kunnista oli jonkin tyyppinen toimintasuunnitelma mahdollisen energiapulan varalta. (Kuvio 10.) Kunnilta kysyttiin erikseen, mitä säästötoimenpiteitä oli harkinnassa uimahallien, jäähallien, muiden sisäliikuntatilojen, tekonurmikenttien, muiden ulkoliikuntatilojen sekä koulujen ja päiväkotien iltakäytön osalta. Uimahallien osalta yleisin ennakoitu säästötoimi oli saunojen sulkeminen (35 % vastaajista), mutta myös lämmityksen ja valaistuksen vähentäminen saivat useita mainintoja. Sisäliikuntatilojen osalta yleisimmin mainittiin lämmityksen vähentäminen (52 % vastaajista), ulkoliikuntatilojen (pl. tekonurmikentät) osalta kysyttiin vain valaistuksen vähentämistä, ja tätä ennakoitiin 46 prosenttia vastaajista. Koulujen ja päiväkotien liikuntatilojen osalta vain 7 % vastaajista ennakoitiin aukioloaikojen rajoittamista. (Kuvio 11.)

Kuvio 10. Kunnan valmistautuminen mahdollisesta energiapulasta koituviin ongelmiin.

Kuvio 11. Vastaajien ennakoimat energiansäästötoimet.

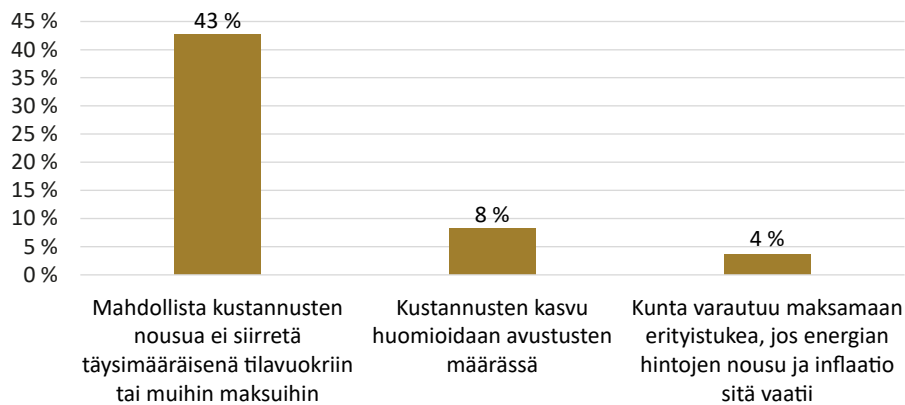
Vapaissa vastauksissa todettiin, että ääritapauksissa uimahalli voidaan sulkea (2 mainintaa). Kahden vastaajan mukaan uimahalli voi säästää energiaa myös sulkemalla kylmäaltaan tai alentamalla hieman veden lämpötilaa. Lisäksi mainittiin mahdollisuus energiatehokkaampaan valaisuun, ja muuna hienosäätönä kiukaiden lämpötilan laskeminen. Jäähallien osalta mainittiin jään lämpötilan ja hallin lämpötilan säätäminen ja vastaava optimointi (4 mainintaa). Kahdessa vastauksessa mahdollisuutena mainittiin toiminta-ajan lyhentäminen ja yksi vastaaja ilmoitti, että halli voidaan sulkea. Ulkoliikuntatilojen osalta mainittiin valaistuksen vähentäminen tai siirtyminen energiatehokkaampaan valaistukseen. Hajamainintoina

mainittiin viikonlopun huoltotoimien keskeyttäminen ja ulkojäätöjen jäädytyksen keskeyttäminen.

Vastausten perusteella yleisenä linjana oli, että energian saatavuuden ongelmiin pyritään vastaamaan kehittämällä valaistusta energiatehokkaammaksi, tekemällä erilaisia teknisiä säätöjä ja optimointia, sekä ääritapauksissa sulkemalla uimahalleja ja muita liikuntatiloja. Osa kunnista huomautti lisäksi, että uimahalleista tai joidenkin muiden liikuntatilojen toiminnasta vastaa yksityinen toiminta, joten sulut ja säästötoimet eivät ole kunnan päätettävissä.

Kun kunnilta kysyttiin, miten ne aikovat tukea seuroja, jos hintatason nousu nostaa tilavuokria ja muita vastaavia maksuja, yleisin suunnitelma tai ennakoarvio oli, että hintojen nousua ei siirretä täysimääräisinä tilavuokriin tai muihin maksuihin (43 % vastaajista). Edellä todettiin, että aiemmassa kysymyksessä vastaajat olivat antaneet asiasta optimistisemmän arvion (ks. kuvio 9.). Vastauksen perusteella kustannustason nousu voi nostaa tilavuokria ja muita maksuja, mutta ei välttämättä täysimääräisesti. Huomattavasti harvempi vastaaja ilmoitti, että asia huomioidaan avustusten määrässä. Erityistukea oli valmis maksamaan vain muutama kunta. (Kuvio 12.)

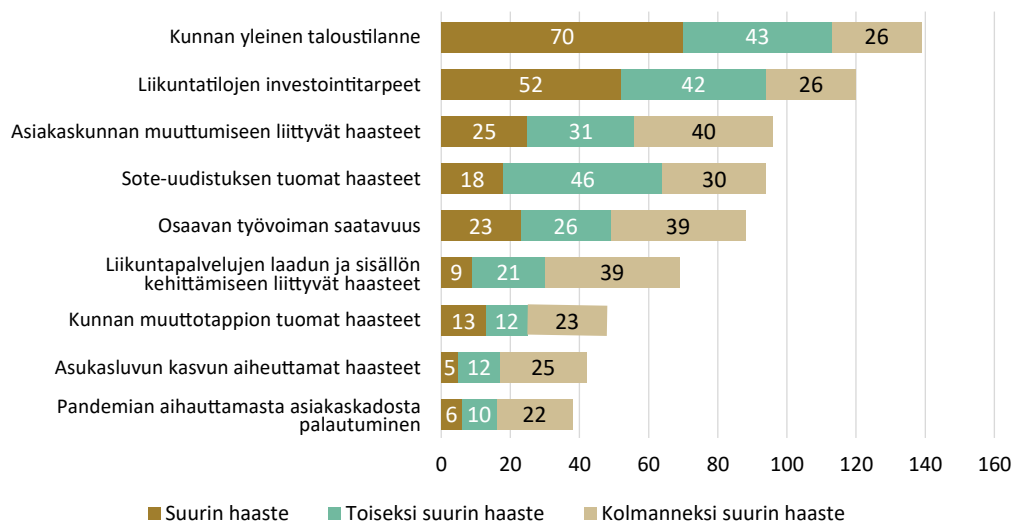
Vastaajista lähes puolet (91 kuntaa) ilmoitti, että niillä ei ole suunnitelmaa seurojen tai muiden liikuntaa edistävien yhdistysten tukemiseksi tässä tilanteessa. Näin vastanneidenkin joukossa oli kuntia, jotka (7) ennakoivat tukevansa seuroja siten, että kustannusten nousua ei siirretä täysimääräisinä tilavuokriin tai muihin vastaaviin maksuihin.

Kuvio 12. Kuntien mahdolliset tukitoimet seuroille kustannustason noustessa.

Vastaajia pyydettiin myös arvioimaan, mitä he pitivät lähivuosien keskeisimpinä haasteina liikuntapalvelujen järjestämisessä. Vastaajia kehoitettiin valitsemaan kolme haastetta vakavuusjärjestyksessä.³ Eniten mainintoja keräsi huoli kunnan yleisestä taloustilanteesta, toiselle tilalle tuli arvio liikuntatilojen investointitarpeista. Muut vaihtoehdot saivat etenkin ”ykkössijoja” huomattavasti vähemmän. (Kuvio 13.)

³ Osa kunnista valitsi joillekin sijoille useampia haasteita.

Kuvio 13. Vastaajien arviot lähivuosien suurimmista haasteista liikuntapalvelujen järjestämisessä, mainintojen määrät. n=194

2.5. Yhteenvetoa kuntien liikuntapalvelujen tilanteesta

Liikunnan palvelujen alasajo ja ”normaalitilaan” palautuminen

Valtaosa kunnista keskeytti koronarajoitusten aikana keskeiset palvelut; kyselyn aikaan palvelut olivat palanneet valtaosassa kuntia entiselle tasolle, mutta eivät läheskään kaikissa. Ongelmana näyttää olevan, että asiakkaat eivät ole palanneet käyttämään palveluja samaan tahtiin. Vain noin puolet kunnista – uimahallien osalta vielä harvemmat – ilmoitti asiakasmäärien kasvaneen entiselle tasolle.

Palveluissa ilmeni myös vaihtelua, joka ei liity suoraan koronarajoitukseen vaan ilmeisesti yleiseen liikuntapalvelujen kehittämiseen. Tämä tulee esiin etenkin liikuntaneuvonnan palveluissa, jonka osalta tiettyjen kuntien kehitystä ei voi suoraan palauttaa koronarajoitukseen ja niistä palautumiseen.

Korvaavat palvelut ja muu liikunnan edistäminen rajoitusten aikana

Lähes kaksi kolmasosaa kunnista käynnisti koronarajoitusten aikaan jonkin tyyppisiä etäpalveluja. Myös liikuntaneuvonnassa siirryttiin osin etäpalvelujen käyttöön. Noin puolet kunnista tarjoaa ryhmäliikunnan etäpalveluja edelleenkin, tosin yleensä vähäisemmissä määrin. Toinen keskeinen uudistus oli ulkoliikunnan palvelujen ja liikuntapaikkojen lisääminen ja niihin liittyvä tiedotus. Kolmantena keskeisenä toimena tulivat esiin erilaiset kampanjat ja viestinnän tehostaminen.

Kunnat tukivat urheiluseuroja ja yhdistyksiä ensisijaisesti siten, että tilavuokria ei peritty rajoitusten aikana eikä avustuksia saaneiden seurojen tai muiden yhdistysten tarvinnut maksaa takaisin saamiaan avustuksia, vaikka ne eivät olisi kyenneet toteuttamaan suunnittelemaansa toimintaa.

Kustannustason nousu ja sen vaikutukset

Vastaajista 70 prosenttia ilmoitti, että liikuntatoimen käyttökustannukset olivat nousseet, tyypillisin arvio oli (34 % vastaajista), että hintojen nousu oli ollut luokkaa 10–30 prosenttia. Hieman harvemmat vastaajat (29 %) ilmoittivat, että nousu oli ollut vähäisempää, alle kymmenen prosentin luokkaa.

Kustannustason nousun vaikutuksista tilavuokriin ja muihin maksuihin kysyttiin kahdesta hieman eri näkökulmasta. Enemmistö vastaajista ilmoitti, että tähänastiset tai lähiaikojen muutokset eivät johda maksujen korotuksiin. Toisaalta myöhemmin kysyttiin enemmän tulevaisuuteen tähdäten kustannustason nousun vaikutuksista, jolloin hieman alle puolet – eli harvempi kunta - ilmoitti, että kustannuksia ei siirretä maksuihin täysimääräisinä. Vastaukset viittaavat siihen, että kustannustason nousu ei lyhyellä

tähtäimellä johda maksujen korotuksiin, mutta pidemmällä aikavälillä tilanne voi olla toinen.

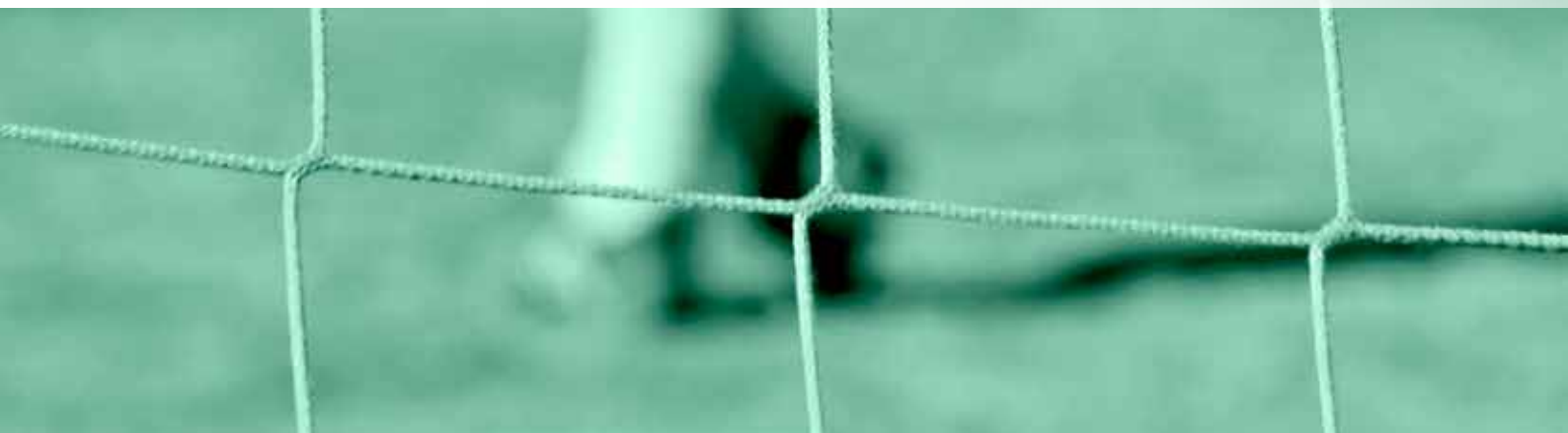
Energian saatavuuden tuomat riskit ja muut haasteet

Hieman alle kahdella kolmanneksella kunnista oli jonkin tyyppinen toimintasuunnitelma mahdollisen energiapulan varalta. Kun vastaajia pyydettiin esittämään arvioitaan mahdollisista toimenpiteistä mahdollisen energiakriisin aikaan, äärimmäisenä vaihtoehtoina mainittiin uimahallien ja muiden vastaavien liikuntatilojen sulkeminen. Energian säästötoimina mainittiin saunojen sulkemiset, lämmityksen vähentäminen, erilaiset tekniset säätö- ja optimointitoimet, sekä energiatehokkaampaan valaistukseen siirtyminen. Ulkoliikuntatilojen osalta mainittiin myös valaistuksen vähentäminen. Vastausten perusteella voi varovaisesti arvioida, että energian säästötoimia kohdennettaisiin herkemmin uimahalleihin ja sisäliikuntatiloihin kuin jäähalleihin ja ulkonurmikenttiin.

Yleisinä liikuntapalveluihin kohdistuvina lähivuosien haasteina mainittiin etenkin kunnan yleinen taloustilanne sekä liikuntatilojen uudistustarpeet.

3. Liikunnan kansalaistoiminta

3. Liikunnan kansalaistoiminta

Pasi Mäenpää

3.1. Liikunta- ja urheiluseurat

3.1.1. Kyselyn toteutus

Liikunta- ja urheiluseurojen selvityksen suunnittelu aloitettiin marraskuussa 2022 yhteistyössä valtion liikuntaneuvoston sihteeristön ja Olympiakomitean asiantuntijoiden kanssa. Tavoitteena oli laatia vastausajaltaan noin 10-15 minuutin kysely, jossa pääpaino oli kerätä seurajohtajien subjektiivisia arvioita vuosien 2020–2022 erityisistä haasteista. Lopulliseen kyselyyn sisällytettiin 26 kysymystä ja kysely käännettiin myös ruotsiksi.

Olympiakomitea lähetti 16.1.2023 seurakyselyn ja valmiin saatekirjeen välityspyynnön Olympiakomitean kaikille 90 jäsenjärjestölle. Muistutusviesti seurakyselyn välittämisestä lähetettiin 23.1. Seuroilla oli vastausaikaa 29.1.2023 asti.

Kyselyyn saatiin yhteensä 708 vastausta. Analysoitavasta aineistosta poistettiin kaksi vastausta. Toinen vastaus oli lähes tyhjä ja toinen oli osakeyhtiöksi rekisteröitynyt seura.

Kyselyn analysointi tehtiin 706 seuran antamista tiedoista. Seurakyselyjen vastauksia on yhden kysymyksen osalta vertailtu vuosien 2020 ja 2021 Korona-seurakyselyyn annettuihin vastauksiin⁴. Luvussa 3.3. on tehty soveltuvin osin toteutettujen seurakyselyn ja järjestökyselyn tulosten välistä vertailua.

Perustietoja seurakyselyyn vastanneista seuroista

Seurakyselyyn saatiin vastauksia kaikista Suomen 19 maakunnasta. Eniten vastauksia tuli Uudeltamaalta (n=188) ja vähiten Ahvenanmaalta (n=4). Seurojen vastauksia saatiin eri maakunnista melko tasapainoisesti maakunnan asukaslukuun suhteutettuna. Kyselyn seuroista 48 prosenttia toimii yli 50 000 asukkaan kunnissa, 32 prosenttia 10–50 asukkaan kunnissa ja 20 prosenttia alle 10 000 asukkaan kunnissa.

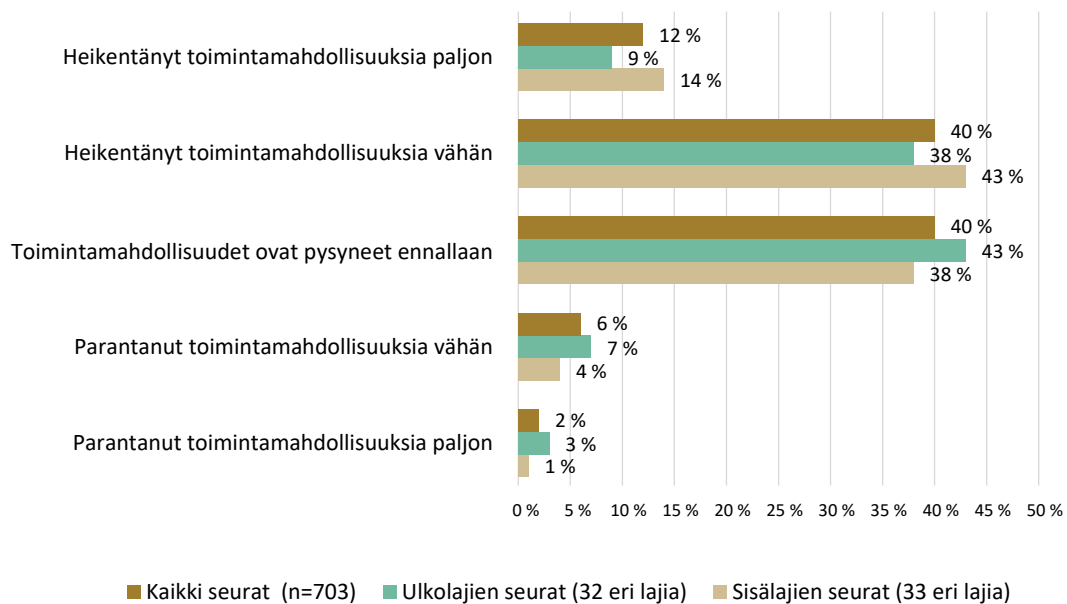
Kyselyyn vastanneet 706 seuraa ilmoittivat kuuluvansa 69 eri järjestöön. Vuonna 2022 valtionapua sai 74 lajiliittoa, joista seuravastauksia saatiin 65 lajiliiton osalta (88 %). Eniten vastauksia tuli yleisurheilun (n=104) ja jalkapallon (n=87) seuroista. Ne yhdeksän lajiliittoa, joista ei seuravastauksia tullut ollenkaan, olivat pieniä lajiliittoa. Seuroista 8 prosentilla seuran toiminnan päätarkoitus oli kilpaurheilu, 18 prosentilla harrasteliikunta ja 74 prosentilla kilpaurheilu ja harrasteliikunta molemmat.

Saatu seurakyselyaineisto vastaa melko tasapainoisesti maakunnallisen jakauman, kuntakokojen ja lajijakauman osalta Suomen kaikkia seuroja. Kyselyn 706 seuraa edustavat noin 8–10 prosenttia Suomen kaikista toimivista seuroista.

3.1.2. Vuosien 2020–2022 kokonaisvaikutukset

Seurakyselyn loppupuolella seurajohtajilta pyydettiin kokonaisarviota kolmen vuoden ajanjakson vaikutuksista seuran toimintamahdollisuuksiin. Hieman yli puolet (52 %) seuroista arvioi vuosien 2020–2022 heikentäneen ”paljon” tai ”vähän” seuran toimintamahdollisuuksia (kuvio 14.). 40 prosenttia seuroista arvioi toimintamahdollisuuksien pysyneen ennallaan ja kahdeksan prosenttia seuroista arvioi toimintamahdollisuuksien jopa parantuneen kolmen vuoden ajanjakson aikana.

⁴ Korona-seurakysely 2020 (n=1431) / valtion Liikuntaneuvosto JA Korona-seurakysely 2021 (n=806) / Suomen Olympiakomitea

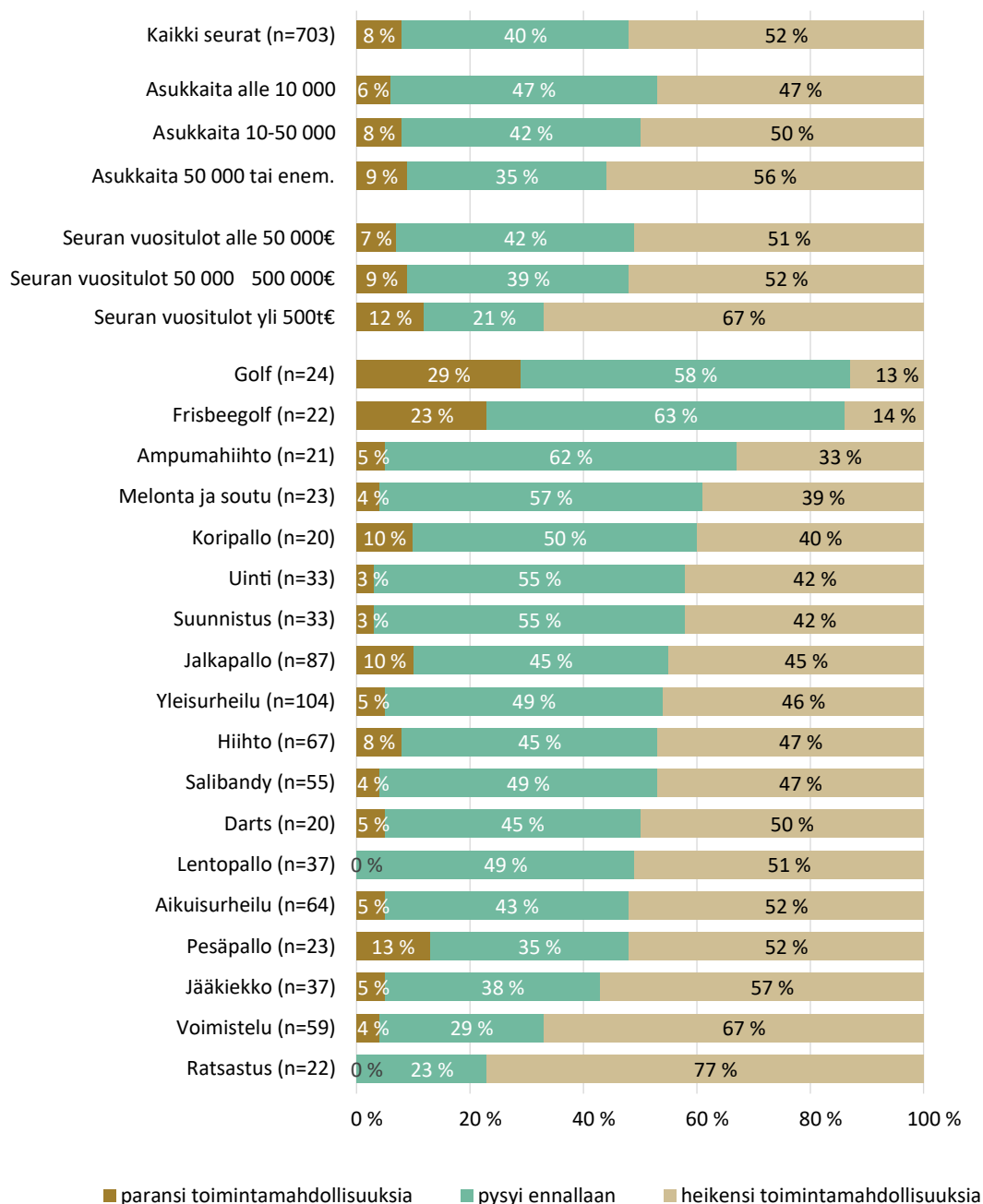

Kuvio 14. Kolmen vuoden (2020–2022) ajanjakson vaikutukset seurojen toimintamahdollisuuksien kehittymiseen kokonaisvaltaisesti. (n=703)

Sisäliikuntalajien seurojen osalta toimintamahdollisuuksien arvioitiin heikentyneen hieman enemmän kuin ulkoliikuntalajeilla. Sisäliikuntalajien seuroista 57 prosenttia arvioi toimintamahdollisuuksien heikentyneen ja ulkoliikuntalajien seuroista vastaavasti 47 prosenttia. Sisäliikuntalajiksi luokiteltiin ne lajit, joiden toiminta tapahtuu pääosin sisäliikuntatiloissa. Ulkoliikuntalajiksi luokiteltiin ne lajit, joiden toiminta tapahtuu pääosin ulkona, vaikka osa toiminnasta tapahtuisi sisäliikuntatiloissa.

Ero sisäliikuntalajien ja ulkoliikuntalajien osalta oli yllättävän pieni, vaikka koronaan liittyvät erilaiset toimintarajoitukset koskivat enemmän sisäliikuntalajeja kuin ulkoliikuntalajeja. Osittain pientä eroa voi selittää se, että ulkoliikuntalajeista suuri osa toimii talvikuukausina myös sisätiloissa.

Asukasluvultaan suurilla paikkakunnilla (56 %) ja vuosituloiltaan suurilla seuroilla (67 %) toimintamahdollisuuksien arviointiin heikentyneen vuosien 2020–2022 aikana hieman enemmän kuin pienemmillä paikkakunnilla ja pienemmillä seuroilla (kuviot 15.). Maakunta, seuran jäsenmäärä ja toiminnan päätarkeus erottelivat arvioituja toimintamahdollisuuksien muutoksia varsin vähän.

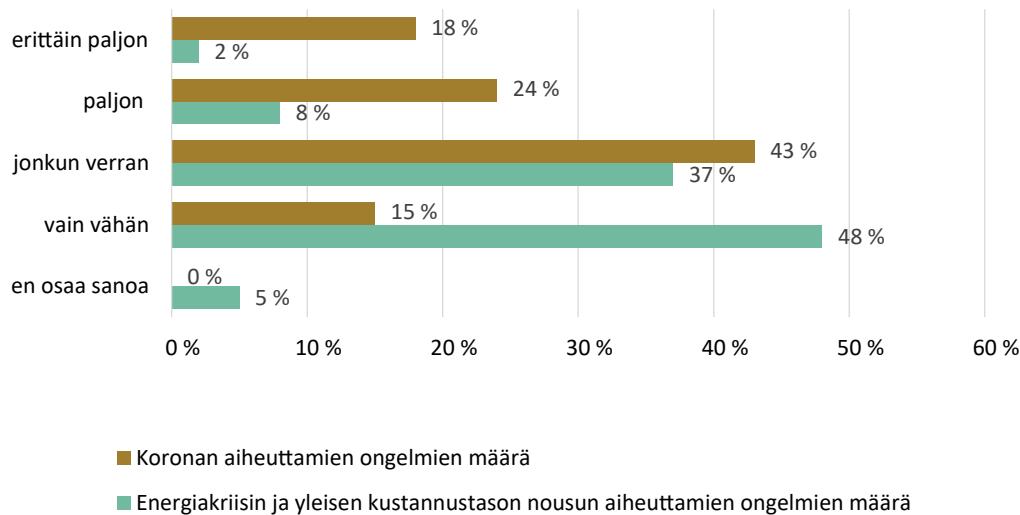
Kuvio 15. Seurojen toimintamahdollisuuksien kehittyminen vuosien 2020-22 aikana. Lajit, joista saatiin vähintään 20 seuran vastaukset kysymykseen.

Lajikohtaiset arvioidut erot toimintamahdollisuuksien kehittämisessä olivat merkittäviä. Suurimmista lajeista lähes kaikilla oli reilusti enemmän seuroja, joilla toimintamahdollisuudet olivat heikentyneet kuin parantuneet. Golf ja frisbeegolf olivat ainoita suuria lajeja, joista löytyi enemmän seuroja, jotka arvioivat toimintamahdollisuuksien parantuneen vuosina 2020–2022. Näitä pienryhmissä ja ulkona harrastettavia kahta lajia koronan toimintarajoitukset rajoittivat suhteellisesti muita lajeja huomattavasti vähemmän. Lisäksi frisbeegolfilla on uutena lajina ollut menossa viime vuosina hyvä kasvuvaihe.

Kolme haasteellista erityisvuotta tasoittivat hieman seurojen toimintamahdollisuuksien eroja erikokoisten paikkakuntien ja erikokoisten seurojen välillä. Suurten kaupunkien suurten seurojen toimintamahdollisuudet heikkenivät erityisvuosina 2020–2022 keskimäärin enemmän kuin pienempien paikkakuntien pienten seurojen.

3.1.3. Koronan sekä energiakriisin ja yleisen kustannustason nousun vaikutukset

Seurojen kyselyssä kysyttiin identtisillä kysymyksillä erikseen koronan, sekä energiakriisin ja yleisen kustannustason nousun aiheuttamien ongelmien määrää seuran toiminnalle. Koronan vuosien 2020–2022 vaikutusten arvioitiin aiheuttaneen huomattavasti enemmän ongelmia seuroille kuin vasta vuonna 2022 alkaneen energiakriisin ja yleisen kustannustason nousun (kuvio 16.).

Kuvio 16. Koronan (2020–2022) sekä energiakriisin ja yleisen kustannustason nousun (2022) aiheuttamien ongelmien määrä seuran toimintaan (Korona n=704 ja Energiakriisi n= 700).

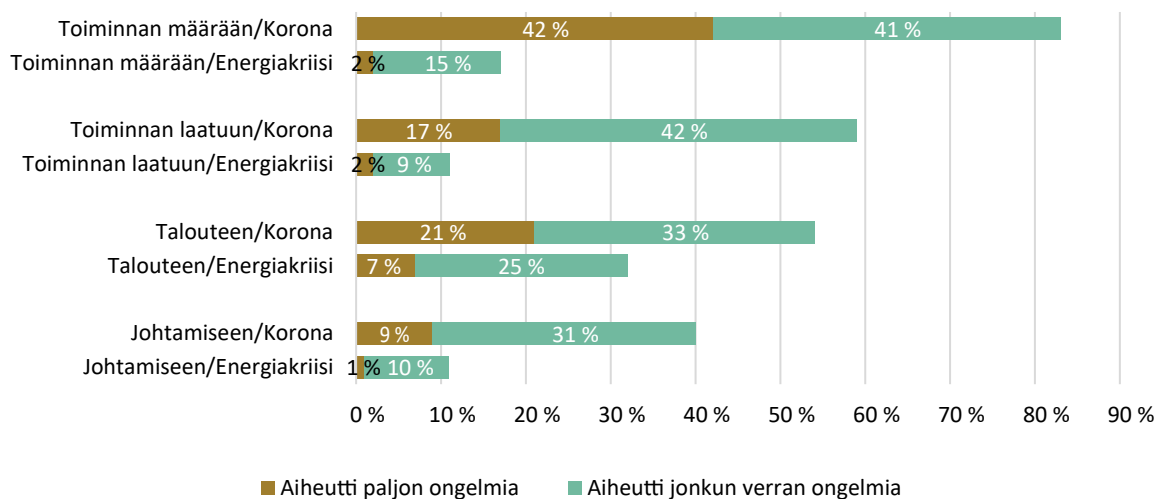
Koronapandemian monet vaiheet, vaihtuvine rajoituksineen, yli kahden vuoden aikana aiheuttivat seurojen toiminnalle laajasti haasteita, monia muutoksia ja epävarmuutta. Energiakriisi ja kustannustason nousu ovat aiheuttaneet seuroille ongelmia huomattavasti lyhyemmän aikaa ja sen vuoksi ongelmien määrä on keskimäärin jäänyt toistaiseksi paljon vähäisemmäksi. On myös todennäköistä, että energiakriisi ja kohonneet kustannukset aiheuttavat seuroille ongelmia vielä vuoden 2023 aikana.

Koronan aiheuttamia ongelmia kysyttiin seuroilta identtisellä kysymyksellä seuroille tehdyissä aiemmissa Koronakyselyissä toukokuussa 2020 ja toukokuussa 2021⁵. Koronavuosien edetessä yhä useampi seura arvioi koronan aiheuttaneet seuralle ”paljon” tai ”erittäin paljon” ongelmia. Vuoden 2023 alussa jo 42 prosenttia seuroista arvioi koronan aiheuttaneen seuralle ”paljon” tai ”erittäin paljon” ongelmia, kun vastaavat lukemat olivat 25 prosenttia vuonna 2021 ja 22 prosenttia vuonna 2020.

Korona sekä energiakriisi ja kustannusten yleinen nousu aiheuttivat seurojen toiminnan eri osa-alueille ongelmia eri painotuksilla (kuvio 17.). Korona aiheutti seuroille eniten ongelmia itse toiminnan määrään liittyen, kun taas energiakriisin ja kustannustason nousun suurin vaikutus kohdistui seurojen talouteen. Koronan aiheuttamat ongelmat arvioitiin kuitenkin kaikilla neljällä toiminnan eri osa-alueella suuremmaksi kuin energiakriisin ja yleisen kustannustason nousun kohdalla.

Korona aiheutti ongelmia seurojen johtamiselle huomattavasti enemmän kuin energiakriisi ja kustannustason nousu. Korona aiheutti seuroille ongelmia monella eri tapaa ja se selittää pääosin suurta eroa. Voi olla, että seurojen johtaminen myös kehittyi koronavuosien poikkeusoloissa ja energiakriisin alkaessa valmiudet poikkeusolojen johtamiseen olivat jo paremmin hallussa.

⁵ Korona-seurakysely 2020 (n=1431) / valtion Liikuntaneuvosto JA Korona-seurakysely 2021 (n=806) / Suomen Olympiakomitea

Kuvio 17. Koronan (2020–2022) sekä energiakriisin ja yleisen kustannustason nousun (2022) aiheuttaminen ongelmien määrä seurojen toiminnan eri osa-alueisiin. ”Aiheutti paljon ongelmia” ja ”aiheutti jonkun verran ongelmia” vastausten osuudet kaikista vastauksista. (Korona n=705 ja Energiakriisi n=701).

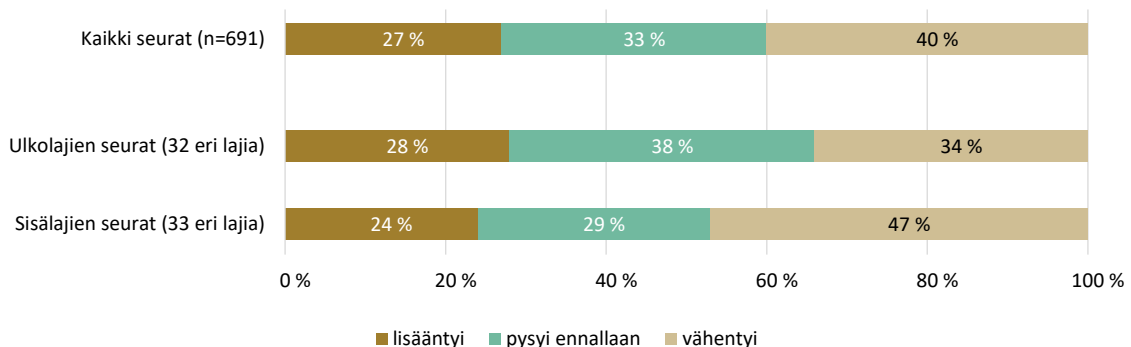
3.1.4. Toiminta- ja taloustietojen muutoksia vuosien 2019 ja 2022 välillä

Jäsenet ja osallistujat

Kyselyyn vastanneista 706 seurasta 651 seuraa ilmoitti seuran jäsenmäärän sekä vuodelta 2019 että vuodelta 2022. Jäsenmääräkysymykseen vastanneiden seurojen jäsenmäärän keskiarvo vuonna 2019 oli 362 ja vuonna 2022 keskiarvo oli pudonnut 352 jäseneseen. Seurojen jäsenmäärä oli vähentynyt keskimäärin kolme prosenttia vuoden 2019 jäsenmäärästä. Seuroista jäsenmäärä oli vähentynyt 53 prosentilla, pysynyt ennallaan 13 prosentilla ja lisääntynyt 34 prosentilla.

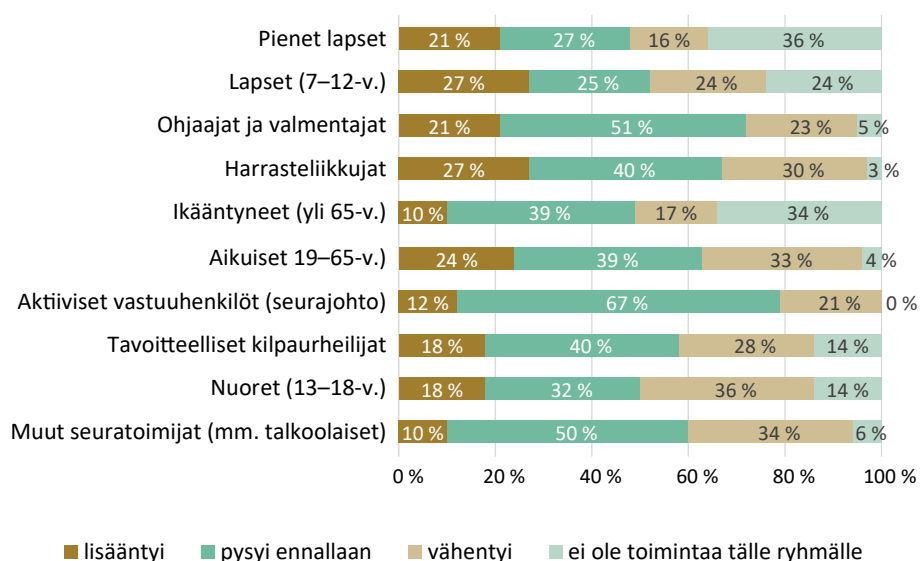
Seurojen jäsenmäärä pitää sisällään myös jäseniä, jotka eivät osallistu seuran järjestämään liikuntatoimintaan. Tämän vuoksi seurajohtajilta kysyttiin erikseen arviota seuran säännölliseen liikuntatoimintaan osallistuvien määrän muutoksesta. Seuroista 40 prosentilla liikuntatoimintaan säännöllisesti osallistuvien määrän arvioitiin vähentyneen, 33 prosentilla se oli pysynyt ennallaan ja 27 prosentilla jäsenmäärä oli lisääntynyt (kuvio 18.).

Lähes puolella (47 %) sisäliikuntalajien seuroista ja noin joka kolmannella (34 %) ulkoliikuntalajien seuroista säännölliseen liikuntatoimintaan osallistuvien määrä oli vähentynyt vuoden 2019 osallistujamäärästä. Vastaavasti ulkoliikuntalajien seuroista 28 prosentilla ja sisäliikuntalajeista 24 prosentilla osallistujamäärät olivat lisääntyneet. Huomionarvoista on, että haasteista huolimatta noin neljäsosa seuroista oli pystynyt lisäämään liikuntatoimintaan osallistuvien määrää vuonna 2022. Toki lisäys on todennäköisesti tapahtunut vasta syksyn 2022 aikana.

Kuvio 18. Seurojen säännölliseen liikuntatoimintaan vuonna 2022 osallistuvien määrän muutos verrattuna vuoteen 2019. (n=691)

Seurajohtajat arvioivat kyselyssä myös seuran toimintaan vuonna 2022 eri ikä- ja toimijaryhmissä osallistuneiden määrän muutosta verrattuna vuoteen 2019 (kuvio 19.). Kymmenestä kyselyssä mainitusta toimijaryhmästä vain pienten lasten (alle 7-v.) ja lasten osalta (7–12-v.) useammassa seurassa osallistujamäärien arvioitiin lisääntyneen kuin vähentyneen. Muissa kahdeksassa toimijaryhmässä osallistujamäärät olivat useammassa seurassa vähentyneet kuin lisääntyneet.

Kuvio 19. Arvioita vuonna 2022 seurojen toimintaan eri ikäryhmissä ja eri rooleissa osallistuneiden määrän muutoksesta verrattuna vuoteen 2019. (n=699)

Seurajohtajien arvion mukaan kymmenestä toimijaryhmästä seuratoimijoiden, nuorten (13–18-v.) ja tavoitteellisten kilpaurheilijoiden määrät olivat vähentyneet eniten. Tosin näiden toimijaryhmien vähentyminen useassa seurassa ei suoraan tarkoita, että vuosien 2020–2022 erityshaasteet olisivat vähenemisen ainoa syy. Jo ennen koronapandemiaa eri selvityksissä ja tutkimuksissa on todettu muun muassa nuorten urheilijoiden määrän vähentyminen seuroissa. Korona sekä energiakriisi ja kustannustason nousu ovat voineet entisestään vauhdittaa nuorten urheilun lopettamista. Aktiivisten seuratoimijoiden määrän menettäminen seuroissa voi osittain johtua myös siitä, että koronavuosina seurojen järjestämien tapahtumien määrä väheni ja näin seuratoimijoiden tarve vuosina 2020–2022 oli myös vähäisempää.

Seurojen talous

Vuositulojen muutos

Kyselyyn vastanneista 706 seurasta 554 seuraa ilmoitti seuran vuositulot sekä vuodelta 2019 että vuodelta 2022. Näiden 554 seuran vuositulot olivat vähentyneet keskimäärin viisi prosenttia (taulukko 2.). Vuositulonsa ilmoittaneiden seurojen joukossa oli 48 seuraa, joiden vuositulot olivat vuonna 2019 yli 500 000 euroa. Näillä seuroilla vuositulot olivat vähentyneet 11 prosenttia eli hieman enemmän kuin seuroilla keskimäärin.

Taulukko 2. Seurojen vuositulojen määrä vuonna 2019 ja vuonna 2022 niiden seurojen osalta, jotka ilmoittivat vuositulojen määrän sekä vuoden 2019 että vuoden 2022 osalta. (n=554)

	Seurojen vuositulot yhteensä	Vuositulojen keskiarvo/seura
Vuosi 2019	95 423 430 €	172 238 €
Vuosi 2022	90 367 216 €	163 118 €

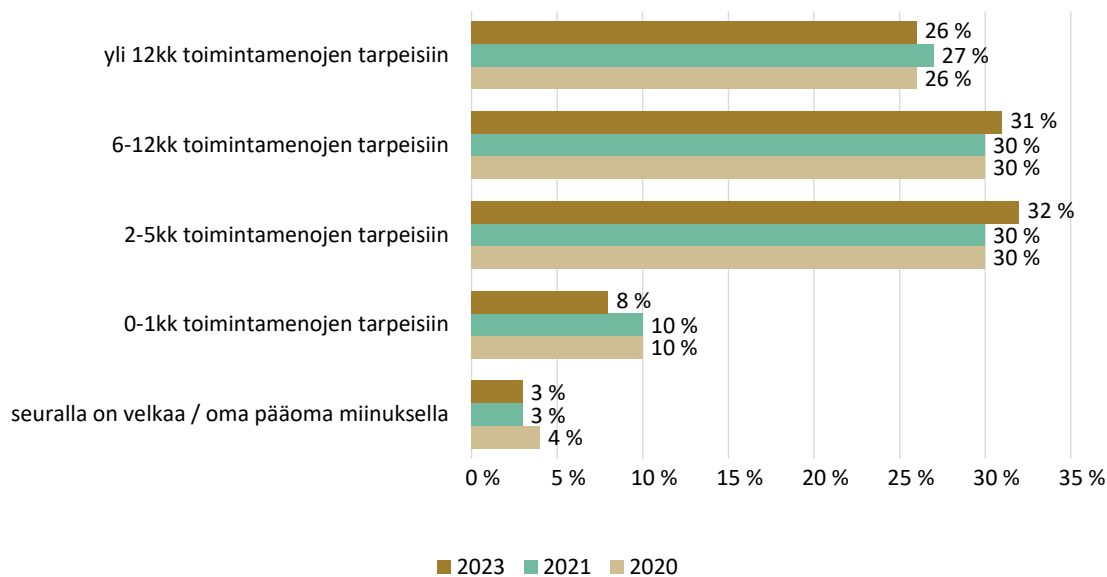
Seurojen vuositulojen vähentyminen keskimäärin viidellä prosentilla ei ole vuoden 2020–2022 haasteisiin nähden mullistava muutos. Muutosta arvioitaessa on kuitenkin huomioitava, että seurojen vuositulot olivat ennen koronavuosia kasvaneet tasaista tahtia. Vuosien 2006–2016 välillä seurojen keskimääräiset

vuositulot olivat lähes kaksinkertaistuneet⁶. Seurojen vuositulojen reipas kasvu on vuosien 2020–2022 aikana pysähtynyt ja vaihtunut jopa pieneen laskuun.

Seurojen talouspuskuri vuonna 2022

Seurojen vuositulojen lasku vuosien 2019 ja 2022 välillä ei suoraan tarkoita, että seurojen taloudellinen tilanne olisi heikentynyt vastaavana aikana. Vuositulojen lisäksi tulokseen vaikuttaa myös seurojen vuosikulujen määrä ja koronan toimintarajoitusten vuoksi seurojen vuosikulut pääosin myös vähenivät.

Identtinen kysymys seurojen talouspuskurin määrästä esitettiin seuroille tehdyissä Korona-kyselyissä myös vuosina 2020 ja 2021⁷. Seurojen talouspuskurien määrä on pysynyt vuosien 2020–2023 aikana lähes ennallaan (kuvio 20.).

Kuvio 20. Liikunta- ja urheiluseurojen ilmoittama rahavarojen ja likvidin omaisuuden (=oman pääoman) määrä seurakyselyissä toukokuussa 2020 (n=1437), syyskuussa 2021 (n=816) ja tammikuussa 2023 (n=706).

Seurojen talouspuskurin ennallaan pysymistä selittänee osittain myös se, että seuroista 28 prosenttia ilmoitti saaneensa koronapandemiaan liittyen suoraa taloudellista tukea vuosien 2020–2022 aikana. Energiakriisiin tai yleisen kustannustason nousun vuoksi suoraa taloustukea oli saanut kaksi prosenttia seuroista.

Talouspuskurin määräksi suositellaan yleisesti kuuden kuukauden rahavaroja ja siihen vuoden 2023 tammikuun ilmoituksen mukaan yltää 57 prosenttia seuroista. Kyselyn vastaajista 21 seuraa (3 %) ilmoitti, että seuralla on velkaa ja oma pääoma on miinuksella. Näiden velkaisten seurojen lajijakauma oli hyvin laaja – joukossa oli 10 joukkuepalloilun seuraa ja 11 yksilölajin seuraa. Velkaisista 21 seurasta selvä enemmistö, 15 seuraa (71 %), toimi yli 50 000 asukkaan kunnassa ja velkaisten 21 seuran vuositulojen määrä oli lähes kaksinkertainen kyselyn kaikkien seurojen keskiarvoon nähden.

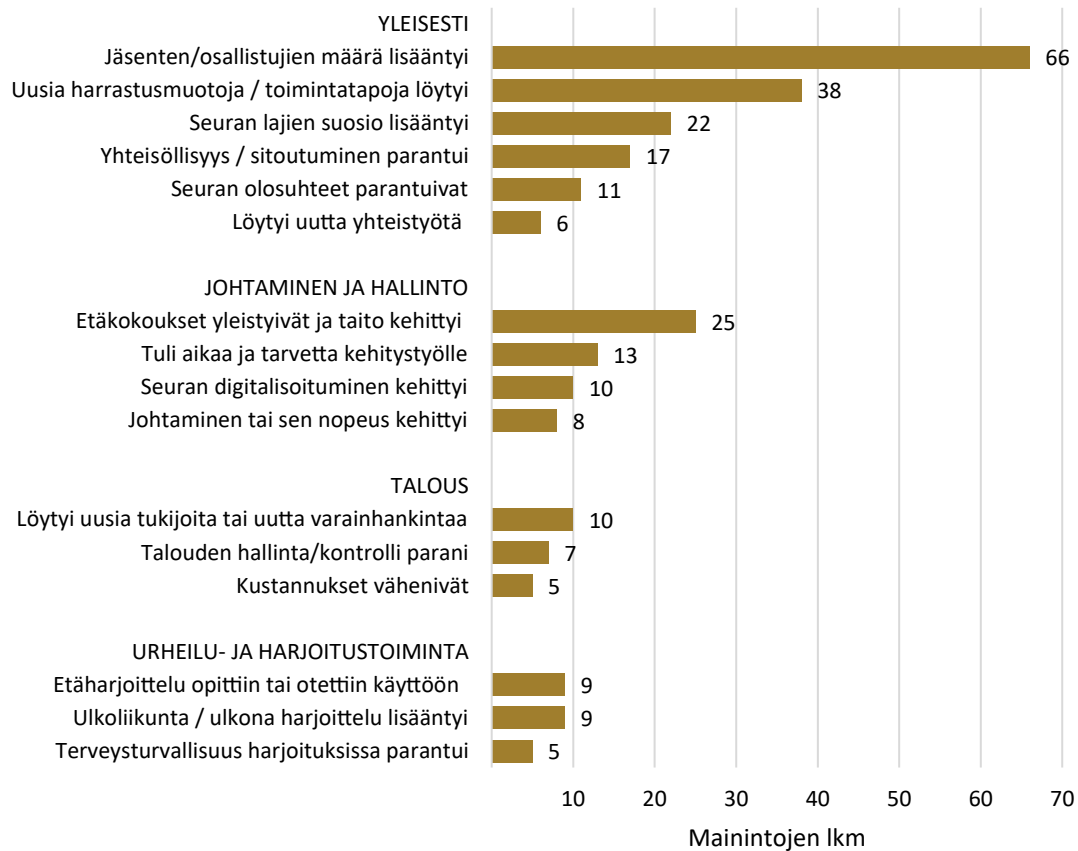
Akutteja taloushaasteita on vain suhteellisen pienellä määrällä seuroja, mutta suhteutettuna kolme prosenttia tarkoittaisi Suomen kaikista seuroista noin 250–300 seuraa. Huomioitavaa on myös se, että energiakriisi ja yleinen kustannustason nousu voivat vaikuttaa juuri seurojen taloustilanteeseen vielä vuoden 2023 aikana. Tammikuussa 2023 kerätyt kyselytiedot voivat muuttua etenkin talouden osalta vielä huonompaan suuntaan. Tuloksia arvioitaessa on huomattava, että nyt tehdyillä kyselyillä ei kerätty vastauksia Suomen noin 60–80 oy-urheiluseurasta.

⁶ Koski, P. & Mäenpää, P. (2018). Suomalaiset liikunta- ja urheiluseurat muutoksessa 1986–2016. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2018:25.

⁷ Korona-seurakysely 2020 (n=1431) / valtion Liikuntaneuvosto JA Korona-seurakysely 2021 (n=806) / Suomen Olympiakomitea

Vuosien 2020–2022 positiiviset vaikutukset

Kyselyn kysymykseen ”ovatko vuodet 2020–2022 tuoneet jotain positiivisia vaikutuksia seuralle?” vastasi 700 seuraa. 429 seuran (61 %) mielestä vuodet 2020–2022 eivät tuoneet mitään positiivista seuralle ja 239 seuran (39 %) mielestä vuodet toivat seuralle myös jotain positiivista. Avovastauksissa 267 seuraa kertoi, mitä positiivisia vaikutuksia vuodet 2020–2022 toivat seuralle (kuvio 21.).

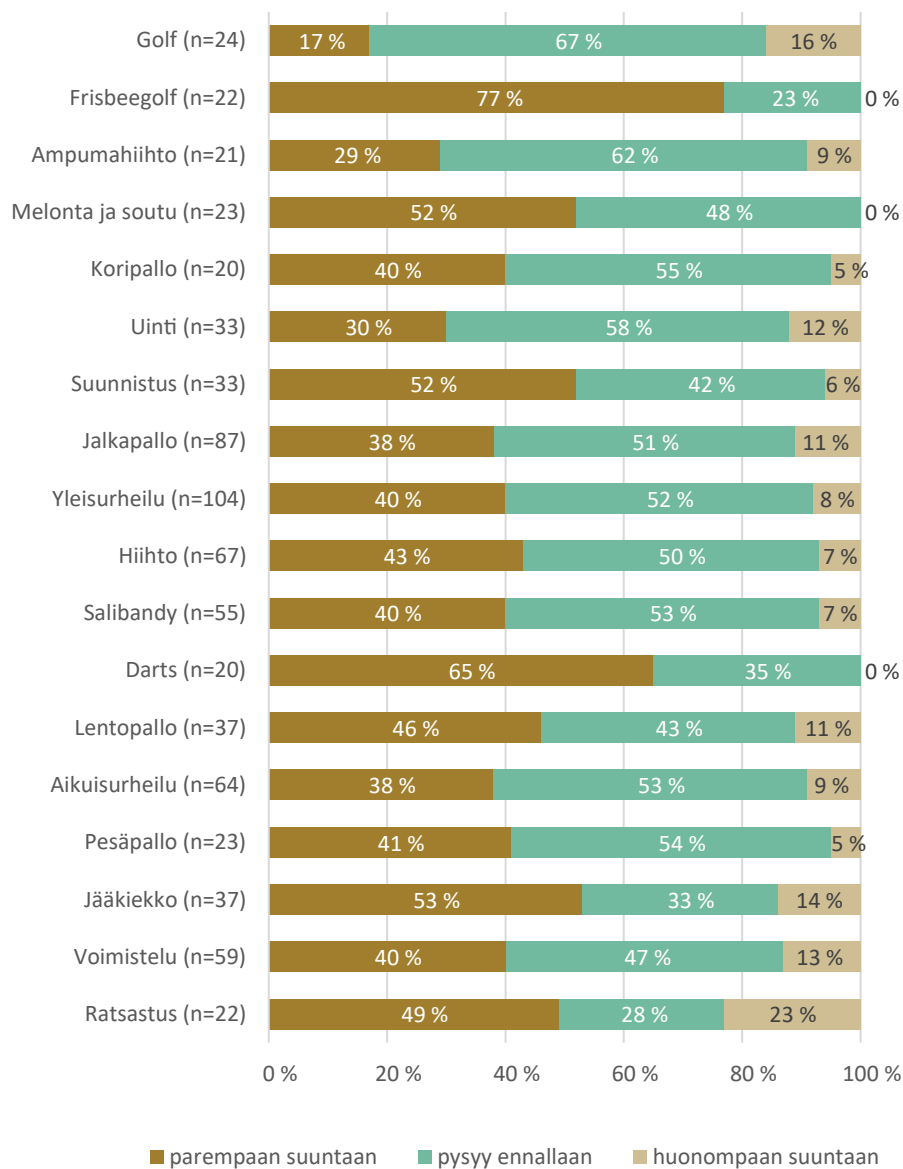
Kuvio 21. Vuosien 2020-2022 positiiviset vaikutukset seuroille luokiteltuna. Yli viisi mainintaa saaneet asiat. (n=267)

Maininnat seurojen jäsenten tai osallistujien määrän lisääntymisestä johtuivat osittain koronarajoitusten helpottumisesta syksyllä 2022 eli juuri puoli vuotta ennen seurakyselyyn vastaamista. Osa seuroista kertoi avovastauksissaan toiminnan palautumisesta ja kasvusta nimenomaan syksyllä 2022. Myös etätoiminta, etäkokoukset ja etäharjoittelu, yleistyivät, sekä erilaisten hallintojärjestelmien digitalisoituminen sai vauhtia. Annettujen arvioiden mukaan ainakin osa etätoiminnasta ja digitalisaatiosta jää monelle seuralle pysyväksi toimintatavaksi.

Positiivisia asioita tulkittaessa on huomioitava, että suurin osa 706 seuran johtajasta ei löytänyt kyselyn mukaan mitään positiivista kolmen vuoden erityisjaksosta.

3.1.5. Arvioita toimintamahdollisuuksien kehittymisestä vuonna 2023

Seurojen arviot toimintamahdollisuuksien kehittymisestä ennustavat seuroille parempaa toimintavuotta 2023. Seuroista 43 prosenttia arvioi toimintamahdollisuuksien kehittyvän parempaan suuntaan, 44 prosenttia arvioi toimintamahdollisuuksien pysyvän ennallaan ja 11 prosenttia arvioi toimintamahdollisuuksien kehittyvän huonompaan suuntaan (kuvio 22.). Kaksi prosenttia seurajohtajista ei osannut arvioida asiaa.

Kuvio 22. Seurojen arviot toimintamahdollisuuksien kehittymisestä vuoden 2023 aikana. (n=703)

Seuratoiminnan keskimääräinen ”iso kuva” on muuttumassa saatujen arvioiden pohjalta jo parempaan suuntaan, mutta ei jokaisen seuran mielestä. 11 prosenttia seuroista arvioi tilanteen muuttuvan huonompaan suuntaan. Huonompaan suuntaan muuttuminen on toki suhteellinen käsite muutoksen arvioinnissa. Ulkona pienryhmissä harrastettavilla lajeilla oli koronan toimintarajoitusten aikana ”kilpailuetua” muihin lajeihin nähden ja tämä ”kilpailuetu” on poistumassa vuoden 2023 aikana. Voi olla, että golfin seuroista lähes puolet arvioivat juuri tämän syyn vuoksi tilanteen muuttuvan huonompaan suuntaan.

Kaikilta niiltä seuroilta, jotka ilmoittivat toimintamahdollisuuksien kehittyvän huonompaan suuntaan, pyydettiin vielä arviota siitä, ”mistä johtuu, että seuran toimintamahdollisuudet muuttuvat huonompaan suuntaan vuoden 2023 aikana?”. Vastauksia annettiin neljään vaihtoehtoon saatiin 77 seuralta.

Vastauksien perusteella huonoihin tulevaisuusnäkyymiin vaikuttavat sekä lajin ja seuran ”sisäiset” asiat, että yhteiskunnalliset ja toimintaympäristöön liittyvät ”ulkoiset” asiat. Voi olla, että monelle näistä seuroista olisi tullut haasteita ilman vuosien 2020–2022 ”ulkoisia” erityishaasteitakin.

Seurojen strategisia tai toimintatavallisia muutoksia

Liikunta- ja urheiluseuroista noin kolmannes (36 %) sanoi tehneensä strategisia tai toimintatavallisia muutoksia haasteellisten erityisvuosien 2020–2022 johdosta. Neljä prosenttia sanoi tehneensä ”merkittäviä” muutoksia ja 32 prosenttia ”jonkun verran” muutoksia.

Merkittäviä tai jonkun verran muutoksia tehneiden 221 seuran avovastuksissa suurin osa muutoksista koski seuran toimintaa tai taloutta. Johtamiseen, organisaatioon tai hallintoon liittyviä muutoksia oli selkeästi vähemmän. Toimintaan liittyvistä muutoksista sai eniten mainintoja: toiminnan supistaminen, vähentäminen tai priorisointi (23 mainintaa), toiminnan tai toimintamuotojen lisääminen (17), yhteistyön lisääminen (17) ja harrastajien paluuseen ja rekrytointiin panostaminen (15). Talouteen liittyvistä muutoksista sai eniten mainintoja kustannustehokkuuden tai kulukontrollin lisääminen (46), uusien tulolähteiden hakeminen tai käynnistäminen (28) ja osallistumismaksujen korottaminen (13).

Kyselyn viimeisessä osiossa, ”vapaa sana” -kirjauksia teki 279 seuraa. Noin puolet kirjauksista liittyi talouteen. Kirjauksissa oltiin huolissaan nykytilanteesta, mutta myös tulevaisuudesta. Taloushaasteina mainittiin etenkin kustannusten nousu, mutta myös tulojen vähentyminen osallistujamäärien vähentymisen tai tapahtumien perumisen vuoksi. Jonkun verran taloushaasteita kuvattiin myös harrastajien ja perheiden maksukykyyn heikentymisellä ja sponsoreiden hankinnan vaikeutumisella. Eräs seurajohtaja kuvasi kilpailutoimintaan liittyvien kustannusten nousua: *”Kaikki kustannukset kilpailujen osalta ovat nousseet: polttoaine, majoitus, ruokailut ja osallistumismaksut.”*

”Vapaa sana” -vastauksissa koronan aiheuttamat haasteet kuvattiin jo taaksejääneiksi, mutta energiakriisin ja yleisen kustannustason nousun ja niiden aiheuttaman epävarmuuden koettiin pääosin jatkuvan myös tulevaisuudessa. Haasteina koettiin osallistujamäärien väheneminen (38), seuratoimijoiden vähyys, passiivisuus tai väsyminen (22), sekä myös seuratoimijoiden vanheneminen (9). Ulkopuolisista yhteistyötahoista kaupungit ja kunnat saivat eniten kritiikkiä (15 mainintaa). Valtio (7) ja lajiliitot (5) pääsivät hieman vähemmällä.

Positiivisia tilannekuvauksia oli varsin vähän (12), mutta vastaavasti dramaattisia kirjauksia seuran toiminnan lopettamisesta tai loppumisesta epäiltiin vain kolmessa seurassa.

3.2. Lajiliitot ja muut liikuntajärjestöt

3.2.1. Kyselyn toteutus

Lajiliittojen ja järjestöjen selvityksen suunnittelu aloitettiin marraskuussa 2022 yhteistyössä valtion liikuntaneuvoston sihteeristön ja Olympiakomitean asiantuntijoiden kanssa. Tavoitteena oli laatia vastausajan osalta noin 10 minuutin kysely, jossa pääpaino oli kerätä järjestöjohtajien subjektiivisia arvioita vuosien 2020–2022 erityisistä haasteista. Lopulliseen kyselyyn sisällytettiin 25 kysymystä.

Olympiakomitea lähetti järjestökyselyn vastauspyynnön saatteineen 16.1.2023 kaikille 90 jäsenjärjestölleen. 90 järjestön joukossa oli 74 opetus- ja kulttuuriministeriön valtionapuluokittelussa lajiliitoksi luokiteltua järjestöä ja 16 muuta liikuntajärjestöä. Järjestöillä oli vastausaikaa 29.1. asti. Muistutusviesti järjestökyselyyn vastaamiseksi lähetettiin 23.1.

Järjestökyselyyn saatiin vastauksia yhteensä 53. Lajiliitoilta vastauksia tuli 46/74, jolloin vastausprosentti lajiliittojen osalta oli 62 prosenttia. Pääosa vastaamatta jättäneistä lajiliitoista oli keskimääräistä pienempiä lajiliittoja. Muilta järjestöiltä vastauksia saatiin 7/16, jolloin vastausprosentti oli 44 prosenttia. Kyselyn tietoja täydennettiin analysoimalla lajiliittojen valtionapuhakemusten taloustietoja ja henkilöstömääriin liittyviä tietoja vuosilta 2020–2022⁸. Kahden identtisen kysymyksen osalta lajiliittojen ja järjestöjen antamia vastauksia on vertailtu seurojen antamiin vastauksiin. Luvussa 3.3. on tehty soveltuvin osin toteutettujen seurakyselyn ja järjestökyselyn tulosten välistä vertailua.

3.2.2. Tietoja lajiliittojen talouden ja työntekijöiden määrän kehityksestä 2019–2022

Tiedot lajiliittojen talouden sekä päätoimisten ja osa-aikaisten työntekijöiden määrän kehityksestä saatiin lajiliittojen antamista valtionapuhakemusten tiedoista vuosilta 2019, 2021 ja 2022. Henkilöstön määrää vertailtiin vuosien 2019 ja 2022 välillä, mutta taloustietoja vertailtiin vuosien 2019 ja vuosien 2021 välillä, koska lajiliittojen tilinpäätöstiedot vuoden 2022 osalta eivät olleet vielä käytössä helmikuussa 2023.

⁸ Lajiliittojen valtionapuhakemusten tiedot vuosilta 2019, 2021 ja 2022 (n=60). Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Vertailukelpoisia tietoja vuosilta 2019 ja 2021/2022 löytyi 60 lajiliitolta (taulukko 3.). 14 lajiliiton tiedot eivät olleet kyseisten vuosien välillä vertailukelpoisia liiton rakenteellisten muutosten, liiton järjestämisen arvokilpailun tai toisen vertailuvuoden tietojen puuttumisen vuoksi. Lajiliittojen tietoja vertailtiin liiton vuositulojen mukaan kolmessa eri kokoluokassa. Isoja lajiliittoja yli 2 M€ vuosituloilla oli vertailuaineistossa 12, keskisuuria lajiliittoja 500 000 €–1,5 M€ vuosituloilla 17 ja pieniä lajiliittoja alle 500 000 € vuosituloilla 31.

Taulukko 3. Lajiliittojen vuosien 2019, 2021 ja 2022 valtionapuhakemusten taloustietojen ja työntekijämäärien yhteenvetoa vuositulojen mukaan kolmessa kokoluokassa. (n=60)

	2019	taloustiedot 2021 työntekijätiedot 2022	MUUTOS 2019 – 2021/2022
SUURET LIITOT (n=12)			
• omat tulot (keskiarvo/liitto)	3 194 590 €	3 052 503 €	-4,4 %
• valtionavut (keskiarvo/liitto)	954 727 €	1 004 344 €	+ 5,2 %
• tulos (keskiarvo/liitto)	-104 477 €	+ 109 150 €	+213 625 €
• päätoimiset työntekijät (lkm yht.)	189	183	-6 hlöä
• osa-aikaiset työntekijät (lkm yht.)	99	62	-37 hlöä
KESKISUURET LIITOT (n=17)			
• omat tulot (€ keskiarvo/liitto)	744 825 €	576 629 €	-22,6 %
• valtionavut (€ keskiarvo/liitto)	337 582 €	388 582 €	+15,1 %
• tulos (€ keskiarvo/liitto)	-15 464 €	- 5 217 €	+ 10 247 €
• päätoimiset työntekijät	72	68	-4 hlöä
• osa-aikaiset työntekijät	41	46	+5 hlöä
PIENET LIITOT (n=31)			
• omat tulot (keskiarvo/liitto)	176 822 €	139 877 €	-20,9 %
• valtionavut (keskiarvo/liitto)	70 909 €	74 030 €	+ 4,4 %
• tulos (keskiarvo/liitto)	+3 588 €	+ 6 518 €	+ 2930 €
• päätoimiset työntekijät (lkm yht.)	27	28	+1 hlöä
• -osa-aikaiset työntekijät (lkm yht.)	34	46	+12 hlöä

Karkeiden talous- ja henkilöstölukujen perusteella lajiliitot näyttävät selvinneen vuosien 2020–2022 erityisvuosista kohtuullisen hyvin. Lajiliittojen omat tulot vähenivät, mutta vastaavasti myös oman toiminnan kulut vähenivät ja valtionavut nousivat. Näin lajiliittojen taloudellinen vuositulos oli keskimäärin vuonna 2021 jopa parempi kuin vuonna 2019. Henkilöstömäärien muutoksia tapahtui lähinnä osa-aikaisten työntekijöiden osalta. Suurissa lajiliitoissa osa-aikaiset työntekijät vähenivät, mutta pienemmissä jopa lisääntyivät.

Talous- ja henkilöstömäärien tietoja tulkittaessa on hyvä muistaa, että organisoidun urheilun kustannukset ja päätoimisen työn tekeminen ovat 2010-luvulla olleet tasaisessa kasvussa niin seuroissa kuin lajiliitoissa. Lajiliitoille vuodet 2020–2022 aiheuttivat monenlaisia haasteita ja jarruttivat kehitystä 2010-luvun nousukauden jälkeen. Lajiliittojen talouteen ja työntekijöiden määrään vaikutukset näyttävät jääneen kuitenkin melko vähäiseksi.

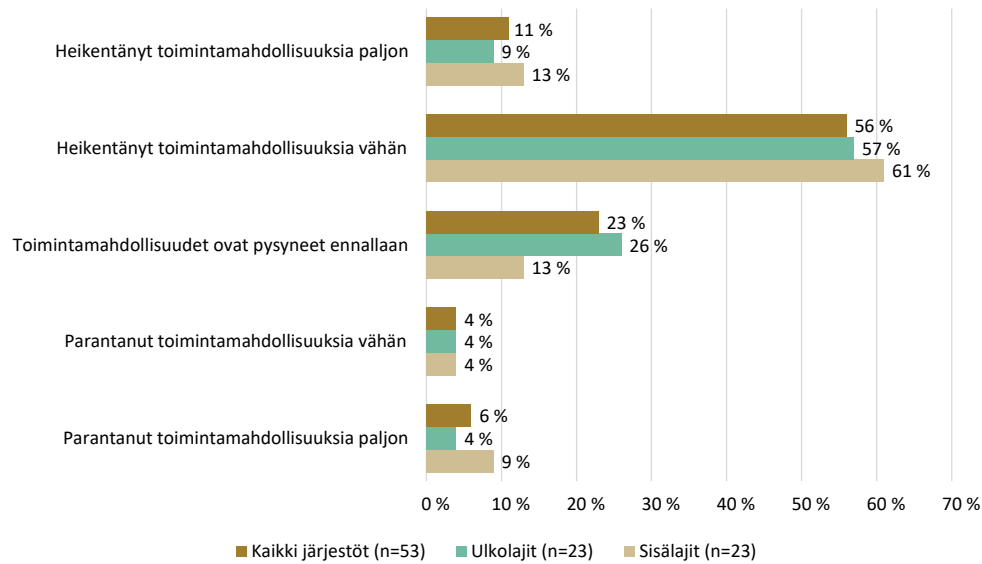
3.2.3 Vuosien 2020-2022 kokonaisvaikutukset

Järjestökyselyn 25 kysymyksen vastauksista on poimittu kappaleisiin 3.2.3.–3.2.6. olennaisimmat tulokset. Muutamissa kysymyksissä tulosten vertailua on tehty myös sisäliikuntalajien (n=23) ja ulkoliikuntalajien (n=23) lajiliittojen välillä. Ulkoliikuntalajiksi luokiteltiin kaikki lajit, joiden toiminnasta suurin osa tapahtuu ulkona, vaikka osa toiminnasta tapahtuisi sisätiloissa.

Kokonaisvaltaisesti kolmen vuoden (2020–2022) ajanjakso oli vaikuttanut pääosin lajiliittojen ja järjestöjen oimiin toimintamahdollisuuksiin heikentävästi (kuvio 23). 11 prosentilla liittoja ja järjestöjä ajanjakso

heikensi toimintamahdollisuuksia paljon ja 56 prosentilla vähän. Vastaavasti 10 prosenttia arvioi erityisvuosista huolimatta lajiliiton tai järjestön toimintamahdollisuuksien jopa parantuneen.

Sisätiloissa harrastettavien lajien toimintamahdollisuuksien arviointiin heikentyneen hieman enemmän, mutta ero ulkona harrastettaviin lajeihin oli pieni. Taloudeltaan isojen ja pienten lajiliittojen arvioissa toimintamahdollisuuksien kehittymisestä ei ollut merkittäviä eroja.

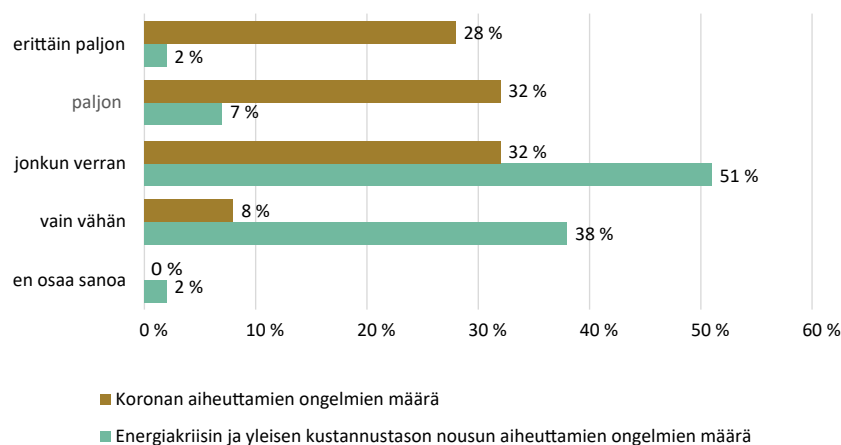
Kuvio 23. Kolmen vuoden (2020–2022) ajanjakson vaikutukset järjestöjen ja lajiliittojen omaiin toimintamahdollisuuksiin kokonaisvaltaisesti. (n=53)

3.2.4. Koronan sekä energiakriisin ja yleisen kustannustason nousun vaikutukset

Maaliskuussa 2020 koronapandemia levisi laajemmin Suomeen aiheuttaen melko nopeasti erilaisia toimintarajoituksia organisoituun ryhmätoimintaan. Vaihtelevat toimintarajoitukset jatkuivat reilut kaksi vuotta aina kesään 2022 asti. Helmikuun 2022 lopussa Ukrainan sota nosti nopeasti energian hintoja ja sen myötä myös laajasti yleistä kustannustasoa. Energiakriisi ja yleinen kustannustason nousu olivat ennen kyselyn toteuttamista ehtineet vaikuttaa lajiliittojen ja järjestöjen toimintaan hieman yli 10 kuukautta.

Näiden kahden erityishaasteen vaikutuksia lajiliittojen ja järjestöjen omaan toimintaan kysyttiin kyselyssä erillisillä, mutta muutoin identtisillä kysymyksillä.

Noin kaksi vuotta vaikuttanut korona eri vaiheineen ja eri rajoituksineen oli lajiliittojen ja järjestöjen arvioissa huomattavasti suurempi ongelma kuin vuoden 2022 aikana käynnistynyt energiakriisi ja yleinen kustannustason nousu (kuvio 24.). Voi olla, että koronan pidempi kesto ja siihen liittyvien toimintarajoitusten vaikutukset purivat liittoihin ja järjestöihin monella eri tavalla ja tasolla, mutta energiakriisin ja yleisen kustannustason nousu on ollut pääosin vain taloudellinen ongelma, joka realisoitui liitoille ja järjestöille vasta syksyllä 2022.

Kuvio 24. Koronan (2020–2022) sekä energiakriisin ja yleisen kustannustason nousun (2022) aiheuttamien ongelmien määrä liittojen ja järjestöjen omaan toimintaan (n=53).

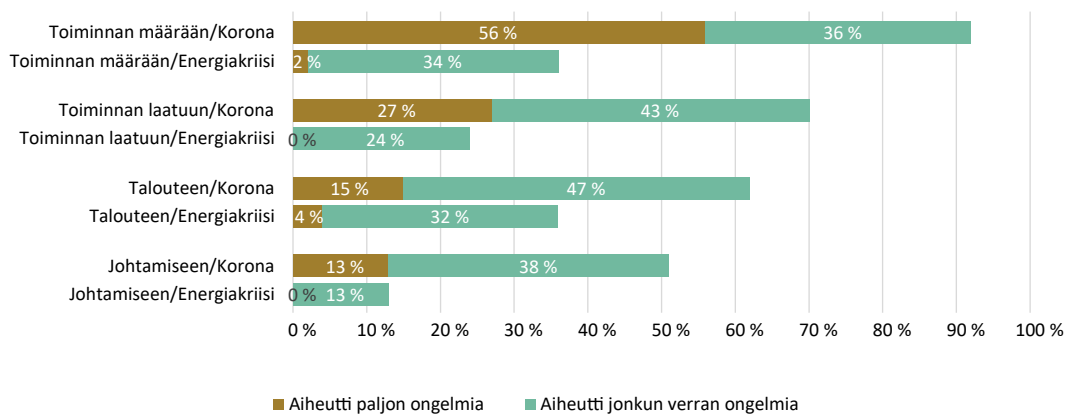
Energiakriisin ja yleisen kustannustason nousun tuomiin taloudellisiin haasteisiin liitot käyttävät monia erilaisia sopeuttamiskeinoja. Kyselyyn vastanneista lajiliitoista (n=46) 61 prosenttia oli vuoden 2022 aikana käyttänyt tai oli suunnitellut käyttävänsä vuoden 2023 aikana liiton omaa talouspuskuria ja 54 prosenttia liitoista oli lisännyt tai lisäämässä liiton varsinaisen toiminnan ulkopuolista varainhankintaa. Liiton järjestämän tai kustantaman toiminnan vähentämistä oli toteuttanut tai suunnittelei toteuttavansa 22 prosenttia liitoista.

Suurin osa lajiliitoista on siirtänyt vuoden 2022 aikana, tai suunnittelei siirtävänsä vuoden 2023 aikana, kohonneita kustannuksia myös suoraan urheilijoiden tai liiton jäsenseurojen maksettavaksi. 59 prosenttia liitoista oli nostanut tai suunnittelei nostavansa vähintään yhtä urheilijoiden liitolle maksamaa perusmaksua (lisenssi tms.) ja 43 prosenttia oli nostanut tai suunnittelei nostavansa vähintään yhtä urheilijoiden omakustannusosuutta liiton järjestämiin tapahtumiin. 38 prosenttia liitoista oli nostanut tai suunnittelei nostavansa vähintään yhtä muiden seuratoimijoiden omakustannusosuutta liiton järjestämiin tapahtumiin ja 37 prosenttia oli nostanut tai suunnittelei nostavansa vähintään yhtä seurojen liitolle maksamaa vuosittaista perusmaksua (jäsenmaksu tms.).

Koronan aiheuttamiin talousongelmiin lajiliitoille ja järjestöille oli tarjolla vuosien 2020–2022 aikana erilaisia suoria taloudellisia tukia tai avustuksia. Kyselyyn vastanneista liitoista ja järjestöistä 50 prosenttia oli saanut koronaan liittyen taloudellista tukea tai avustuksia. Vastaavasti 30 prosenttia liitoista ja järjestöistä oli myöntänyt suoraa taloudellista tukea omille jäsenseuroilleen. Energiakriisiin ja yleisen kustannustason nousuun liittyen yksikään liitoista tai järjestöistä ei ollut saanut suoraa taloustukea, eikä yksikään järjestö ollut myöntänyt taloustukea omille jäsenjärjestöilleen.

Ongelmien määrä eri osa-alueilla

Korona näyttää aiheuttaneen huomattavasti enemmän ja laajemmin ongelmia lajiliitoille ja järjestöille kuin vuonna 2022 alkanut energiakriisi ja yleinen kustannustason nousu (kuvio 25.). Korona aiheutti toiminnan määrään liittyen vähintään jonkun verran ongelmia lähes kaikille liitoille ja järjestöille ja kolmelle muullekin osa-alueelle ongelmia syntyi yli puolelle liitoista ja järjestöistä. Energiakriisi ja kustannustason nousu eivät ole ainakaan vielä aiheuttaneet ongelmia millään osa-alueella yli puolelle liitoista ja järjestöistä.

Kuvio 25. Koronan (2020–2022) sekä energiakriisin ja yleisen kustannustason nousun (2022) aiheuttamien ongelmien määrä liittojen ja järjestöjen toiminnan eri osa-alueisiin. ”Paljon ongelmia” ja ”jonkun verran ongelmia” vastanneiden osuudet vastauksista. (n=53).

Koronan aiheuttamat ongelmat näyttävät painottuneen itse toiminnan järjestämiseen, mutta taloudelliset ongelmat nousivat energiakriisin ja kustannustason nousun suurimmaksi ongelmaksi liitoille ja järjestöille. Energiakriisin ja yleisen kustannustason nousun aiheuttamat ongelmat näyttävät myös jatkuvan liittojen ja järjestöjen haasteena ainakin vielä vuonna 2023, joten ongelmien lopullinen arviointi tammikuussa 2023 ei ole vielä mahdollista.

3.2.5. Toiminta- ja taloustietojen muutoksia vuosien 2019 ja 2022 välillä

Urheilijalisenssien määrän kehitys

Urheilijalisenssien lunastaneiden määrätiedot vuosilta 2019 ja 2022 saatiin yhteensä 43 lajiliitolta. Vuoden 2022 urheilijalisenssien yhteenlaskettu kokonaismäärä oli yllättäen lisääntynyt kahdella prosentilla, mutta se selittynee pääosin kahden suuren lajin jalkapallon ja golfin reilusti lisääntyneillä lisenssimäärillä. Ilman jalkapallon ja golfin lisenssimääriä muiden 41 lajiliiton urheilijalisenssien määrät olivat pudonneet yhdeksän prosenttia.

Lisenssimääriä lisänneillä 16 lajiliitolla lisenssimäärä oli noussut vuodesta 2019 vuoteen 2022 yhteensä 11 prosenttia. Kahdeksalla pääosin ulkona harrastettavan lajin lajiliitolla kasvua oli tullut reilusti ja kahdeksalla sisälajilla huomattavasti vähemmän. Niillä 27 lajiliitolla, joilla urheilijalisenssien määrä oli pudonnut, oli laskua tullut keskimäärin 14 prosenttia.

Vuosien 2019 ja 2022 vertailussa urheilijalisenssien kokonaismäärät olivat pysyneet lähes ennallaan. Lajien välillä on toki eroja ja on todennäköistä, että liikuntaolosuhteiden erilaisten rajoitusten vuoksi harrastajien siirtymistä lajien välillä on tapahtunut. Voi myös olla, että useamman lajin harrastaja on tehnyt rajoitusten vuoksi lajivalinnan vähiten rajoitetun lajin eduksi.

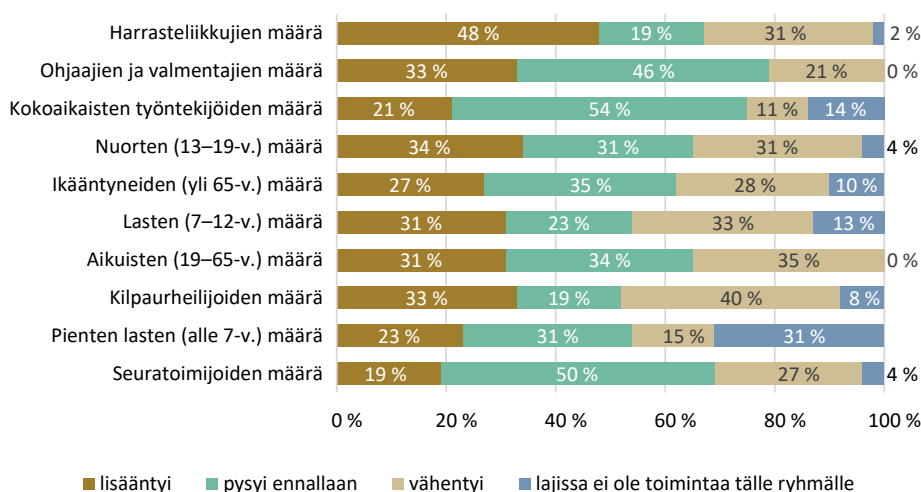
Urheilijalisenssien kokonaismäärien yllättävän positiivinen tilannekuva kertoo, että vuoden 2022 aikana harrastajien paluu ja uusien harrastajien rohkeus lähteä mukaan seuratoimintaan on valtakunnan tasolla palautunut kohtuullisen hyvin vuoden 2019 tasolle. Lajikohtaisia eroja tosin löytyy.

Huomioitavaa lisenssimäärien kehityksessä on myös se, että ainakin joidenkin lajiliittojen lisenssien piiriin on tullut myös lajin uusia kilpailumuotoja tai urheilijalisenssien hinta tai niiden myyntistrategia on voinut muuttua vertailuvuosien välillä. Näitä seikkoja urheilijalisenssien määrien taustalla ei tämän selvityksen aineistosta voitu selvittää. Lisäksi etenkin yksilölajeissa urheilijalisenssien määrät eivät kata seurojen kaikkia harrasteliikkuja. Näiden seikkojen vuoksi lisenssitietojen luotettavuus kokonaisharrastajamäärien vertailutietona ei ole riittävän kattava ja luotettava.

Liittojen arvioita seuroissa toimivien henkilömäärien muutoksesta

Lajiliittojen ja järjestöjen johtajat arvioivat lajinsa seuroissa tapahtuneita osallistujamäärien muutoksia vuosien 2019 ja 2022 välillä (kuvio 26.). Neljässä osallistujaryhmässä useampi liitto tai järjestö arvioi saa-

neensa lisää osallistujia ja viidessä osallistujaryhmässä useampi liitto tai järjestö arvioi osallistujamäärän vähentyneen. Seurojen harrasteliikkujien määrän arvioitiin useammin lisääntyneen kuin vähentyneen, kun taas kilpaurheilijoiden määrän arvioitiin useammin vähentyneen kuin lisääntyneen.

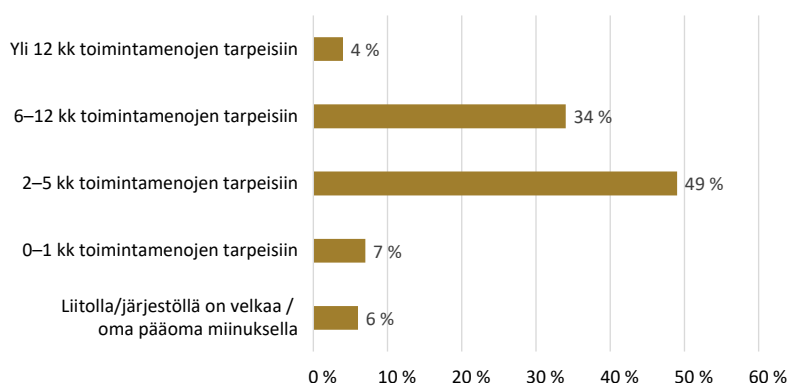
Kuvio 26. Lajiliittojen ja järjestöjen arviot lajiliiton/järjestön seurojen järjestämään säännölliseen toimintaan vuonna 2022 eri ikäryhmissä ja eri rooleissa osallistuneiden määrän muutoksesta verrattuna vuoteen 2019. (n=52)

Lajiliittojen ja järjestöjen arviot osallistujamäärien muutoksesta ovat pääosin samansuuntaiset kuin liikunta- ja urheiluseuroilla. Merkittävin ero arvioissa on pienten lasten, lasten sekä nuorten osallistujamäärien muutoksessa. Seurojen mukaan pienten lasten ja lasten osallistujamäärät ovat lisääntyneet, mutta nuorten vähentyneet. Lajiliitoilla ja järjestöillä arviot olivat näissä ryhmissä päinvastaiset.

Taloustilanne

Lajiliittojen talous selvisi pääosin hyvin vuosien 2020–2022 erityishaasteista toimintakulujen vähentymisen, korona-tukien ja tehtyjen sopeuttamistoimien vuoksi. Lajiliittojen talouden tunnuslukuja on esitelty tarkemmin luvussa 3.2.2.

Kyselyssä liittojen ja järjestöjen taloustietoja täydennettiin kysymyksellä ”talouspuskurista”. Liitot ja järjestöt ilmoittivat rahavarojen ja likvidin omaisuuden määrän suhteessa oman toiminnan kuluihin vuoden 2022 lopussa tai viimeksi päättyneen täyden 12 kuukauden tilikauden lopussa.

Kuvio 27. Lajiliittojen ja järjestöjen talouspuskurin määrä vuoden 2022 lopussa tai viimeisimmän 12 kuukauden tilikauden lopussa (n=53).

Vain harva lajiliitto on ajautunut haasteista huolimatta suuriin talousvaikeuksiin. Kolme lajiliittoa (6 %) ilmoitti, että liiton oma pääoma on miinuksella ja neljällä liitolla talouspuskuria on 0–1 kk toimintamenojen tarpeisiin. Yleisen suosituksen mukainen vähintään kuuden kuukauden talouspuskuri on noin

kolmasosalla (38 %) liitoista ja järjestöistä. (kuvio 27.) Suurilla lajiliitoilla tilanne talouspuskurin osalta on keskimäärin hieman parempi kuin pienemmillä lajiliitoilla.

Seurakyselyyn vastanneiden seurojen vastauksissa identtiseen talouspuskuri-kysymykseen arviot olivat hieman parempia kuin järjestöillä ja liitoilla. Seuroista yli puolella (56 %) oli vähintään kuuden kuukauden talouspuskuri ja velkaa oli kolmella prosentilla. Vaikka seuroilla talouspuskuritilanne on hieman parempi, voidaan liittojen ja järjestöjen taloustilannetta pitää vuosien 2020–2022 erityshaasteiden jälkeen keskimäärin kohtuullisen hyvänä.

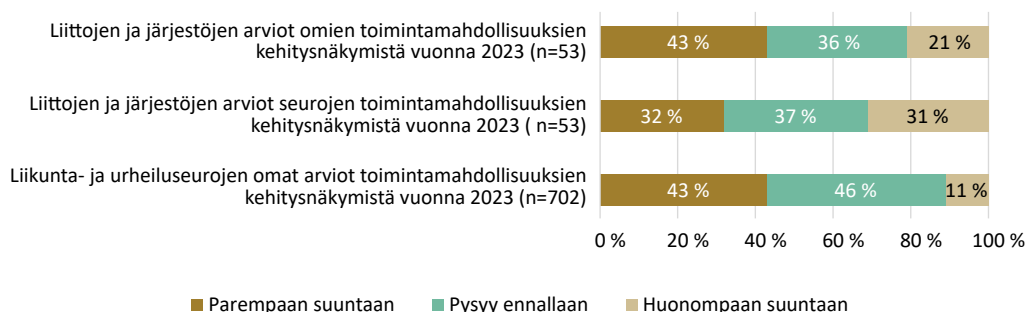
Vuosien 2020–2022 positiiviset vaikutukset

Haasteiden lisäksi vuodet 2020–2022 toivat mukanaan pääosalle (55 %) järjestöjä myös jotain positiivisia vaikutuksia. Liittojen ja järjestöjen avovastauksissa eniten mainintoja saivat etäkokousten, -koulutusten tai -tilaisuuksien lisääntynyt käyttö (15 mainintaa), parantunut talous tai kulusäästöt (8), lajin suosion tai harrastajamäärien kasvu (7), matkustamisen väheneminen (5) ja uusien toimintamuotojen tai innovaatioiden löytäminen (4).

3.2.6. Arvioita toimintamahdollisuuksien kehittymisestä vuonna 2023

Vuonna 2023 lajiliittojen ja järjestöjen toimintamahdollisuudet näyttävät muuttuvan keskimäärin parempaan suuntaan. 43 prosenttia lajiliitoista ja järjestöistä arvioi toimintamahdollisuuksien muuttuvan parempaan suuntaan, mutta 21 prosenttia sen sijaan huonompaan suuntaan. Huonompaan suuntaan arvioineiden lajiliittojen joukossa oli niin isoja kuin pieniä, sekä sisätiloissa että ulko-olosuhteissa harrastettavia lajeja. (Kuvio 28.)

Huonompaan suuntaan muuttuminen on toki suhteellista. Niiden 11 lajiliiton joukossa, jotka arvioivat tilanteen muuttuvan huonompaan suuntaan on muun muassa kolme ulkona harrastettavaa lajia, joilla haasteelliset vuodet 2020–2022 jopa paransivat lajin toimintamahdollisuuksia muihin lajeihin nähden. Voi olla, että ainakin näiden kolmen lajin osalta tilapäisen ”kilpailuedun” arvioidaan poistuvan vuoden 2023 aikana ja näkyvien arvioidaan tämän vuoksi kehittyvän huonompaan suuntaan.

Kuvio 28. Lajiliittojen ja järjestöjen arviot sekä liikunta- ja urheiluseurojen (n=702) omat arviot toimintamahdollisuuksien kehittymisestä vuoden 2023 aikana. (n=53)

Keskimäärin lajiliitot ja järjestöt arvioivat omien toimintamahdollisuuksiensa kehittyvän vuonna 2023 paremmin kuin kentällä toimivien omien jäsenjärjestöjensä. Kuitenkin itse seuroilla on omien toimintamahdollisuuksiensa kehitysnäkymistä huomattavasti positiivisempi kuva kuin mitä lajiliitoilla. Ero voi johtua siitä, että lajiliitoilla on halua toimia seurojensa edunvalvojana tai siitä, että käsitys seuratoiminnan tilanteesta syntyy liitoille pääosin ongelmassa olevien seurojen yhteydenotoista. On myös mahdollista, että seurojen kyselyyn vastaajiksi ei saatu riittävästi ahdingossa olevia seuroja.

Vuosien 2020–2022 vaikutus lajiliittojen ja järjestöjen strategiaan tai toimintatavallisiin muutoksiin

Lajiliitoista ja järjestöistä lähes kaksi kolmesta kertoi tehneensä strategisia tai toimintatavallisia muutoksia haasteellisten erityisvuosien 2020–2022 johdosta. 13 prosenttia ilmoitti tehneensä ”merkittäviä” muutoksia ja 48 prosenttia ”jonkun verran” muutoksia.

Avovastauksissa mainintoja toimintaan liittyvistä muutoksista tuli yhteensä 16, talouteen liittyvistä muutoksista 15 ja hallintoon tai johtamiseen liittyvistä muutoksista 7. Toimintaan liittyvistä muutoksista eniten mainintoja saivat vastuullisuuden lisääminen (5), koulutusten ja kokousten siirtäminen verkkoon (4) ja harrastajien rekrytointiin tai paluuseen satsaaminen (3). Talouteen liittyvistä muutoksista eniten mainintoja saivat seura- tai lisenssimaksujen tai osallistujien omavastuuosuuksien korottaminen (4), kustannustehokkuuden tai priorisoinnin lisääminen (4) ja matkustamisen vähentäminen (3).

Kyselyn viimeisessä osiossa, ”vapaa sana” -kirjauksissa nousi esille pääosin nykyhetkeen tai tulevaisuuteen liittyviä erilaisia haasteita tai ongelmia. Eniten haasteita tuntui olevan talouden ja tulevaisuuden ennustamisen epävarmuuteen liittyvissä asioissa. Arvioiden joukosta nousi esille jonkun verran myös positiivisia asioita tai ainakin vaikeiden vuosien jälkeistä helpotusta, jota yksi lajiliittojohtaja kiteytti seuraavasti: ”Positiivisella mielellä eteenpäin, koronan jälkeen olemme vahvempia.”

3.3. Yhteenvetoa muutoksista seuroissa ja järjestöissä 2019–2022

Seuraavaan taulukkoon (taulukko 4.) on poimittu sekä seurakyselyn että lajiliitto- ja järjestökyselyn päätuloksia vuosien 2020–2022 vaikutuksista, niin koronaan (2020–2022) kuin energiakriisiin ja yleiseen kustannustason nousuun (2022) liittyen.

Taulukko 4. Päätulosten yhteenvetoa seurakyselyn 2023 (n=706), lajiliittojen ja järjestöjen kyselyn 2023 (n=53) ja lajiliittojen valtionapuhakemusten tiedoista vuosilta 2019, 2021 ja 2022 (n=60).

	Seurakysely	Lajiliitto- ja järjestökysely
KOKONAISVAIKUTUKSET		
Vuosien 2020–2022 kokonaisvaikutus toimintamahdollisuuksiin	Heikensi 52 % seuroista Paransi 8 % seuroista	Heikensi 67 % järjestöistä Paransi 10 % järjestöistä
Korona (2020–2022) aiheutti ongelmia eniten	Toiminnan määrään → 83 % seuroista	Toiminnan määrään 86 % järjestöistä
Energiakriisi ja yleinen kustannustason nousu (2022) aiheutti ongelmia eniten	Talouteen → 32 % seuroista	Talouteen → 36 % järjestöistä Toiminnan määrään → 36 % järjestöistä
VAIKUTUKSET TOIMINTAAN		
Seurojen jäsenmäärä 2019–2022	vähentyi 3 %	
Urheilijalisenssien määrä 2019–2022		lisääntyi 2 % *
Osallistuminen vähentyi eniten 2019–2022	seuratoimijat, nuoret (13–18-v.) ja kilpaurheilijat	seuratoimijat ja kilpaurheilijat
VAIKUTUKSET TALOUTEEN		
Vuositulojen muutos 2019–2022	vähentyi 5 %	
Omien tulojen muutos 2019–2021		vähentyi 8 %
KEHITYSNÄKYMÄT VUODELLE 2023		
Arvio toimintamahdollisuuksien kehittämisestä vuoden 2023 aikana	parempaan suuntaan 43 % huonompaan suuntaan 11 %	parempaan suuntaan 43 % huonompaan suuntaan 21 %

* ilman jalkapalloa ja golfia vähentyi 9 %

Vuodet 2020, 2021 ja 2022 toivat liikunnan ja urheilun kansalaistoiminnalle haasteita monella eri tapaa. Liikunta- ja urheiluseuroista, sekä lajiliittoista ja järjestöistä suurin osa koki vuosien 2020–2022 heikentäneen toimintamahdollisuuksia. Vaikutusten lajikohteiset erot olivat suuria. Vaikutukset kilpaurheilulle olivat suurempia kuin harrasteliikunnalle. Vaikutukset suuremmille seuroille ja yli 50 000 asukkaan kunnissa toimiville seuroille olivat suuremmat, kuin pienemmille seuroille pienemmillä paikkakunnilla. Lajiliittojen ja järjestöjen osalta vuosien 2020–2021 vaikutukset koettiin lähes yhtä haasteellisiksi niin pienissä kuin suurissa järjestöissä.

Korona aiheutti tammikuuhun 2023 mennessä haasteita huomattavasti enemmän kuin vuonna 2022 alkanut energiskriisi ja yleinen kustannustason nousu. Vuodesta 2023 ennustetaan jo parempaa vuotta.

3.4. Johtopäätöksiä ja pohdintaa

Tässä luvussa nostetaan esille seura- ja järjestökyselyistä esille nousseita olennaisia havaintoja ja pohditaan kokonaisvaltaisesti organisoidun liikunnan ja urheilun tilannekuvaa ja tulevaisuuden näkymiä. Nyt kerätyn tiedon lisäksi mukaan on liitetty myös muiden selvitysten tietoja ja kokemuksia organisoidun liikunnan ja urheilun kokonaisvaltaisesta kehityksestä 2010-luvulla.

Ongelmia tuli, mutta liikunnan ja urheilun kansalaistoiminta selvisi ongelmista hyvin

Liikunnan ja urheilun monimuotoinen kansalaistoiminta on ollut 2000-luvulla kasvu-uralla niin toiminta- ja osallistujamäärien kuin etenkin talouden osalta. Maaliskuusta 2020 alkoi tähän päivään asti jatkunut poikkeuksellinen ajanjakso, joka on vaikuttanut koko yhteiskunnan, mutta myös eri kansalaistoimijoiden toimintamahdollisuuksiin merkittävästi. Seuroista 52 prosenttia, sekä lajiliitoista ja järjestöistä 67 prosenttia arvioivat toimintamahdollisuuksien heikentyneen vuosien 2020–2022 aikana.

Koronan viimeisetkin toimintarajoitukset loppuivat kesällä 2022 ja toteutettujen kyselyiden ajankohtana, tammikuussa 2023, seurojen ja lajiliittojen toiminta oli jo reilun puolen vuoden ajan elänyt ilman rajoituksia. Seurojen jäsenmäärä ja lajiliittojen urheilijalisenssien yhteenlasketut määrät olivat palautuneet lähes vuoden 2019 tasolla. Lajien välisiä eroja osallistujamäärien osalta toki oli.

Liikunta- ja urheiluseurojen, sekä lajiliittojen ja järjestöjen organisaatiot ja niiden talous selvisivät vuosien 2020–2022 erityishaasteista pääosin hyvin. Kolmen vuoden aikana tulojen vähentyminen kompensoitui pääosin kulujen vähentymisellä, mutta myös maksujen nostoilla ja kuluja karsimalla. Seurat ja järjestöt toteuttivat monipuolisia sopeuttamistoimia ja ottivat käyttöön myös uusia kustannuksia vähentäviä toimintatapoja. Suorat taloudelliset tuet ja erilaiset joustot helpottivat tilannetta. Organisoidun liikunnan ja urheilun toiminnan vähentymisestä johtuvat tulojen menetykset virtasivat pääosin lajiliittojen ja seurojen läpi yksittäisten toimijoiden kuten ohjaajien, valmentajien, erotuomareiden, bussifirmojen, hotellien ja urheiluopistojen murheeksi.

Liikunnan ja urheilun kansalaistoiminnan toimijarakenne on pysynyt hyvin pystyssä, mutta se toimii edelleen osittain vajaateholla. Myös pitkään jatkunut kehitys- ja kasvukausi pysähtyi. Vain harva toimija on joutunut lopettamaan kokonaan toimintansa, mutta 5–10 prosentille toimijoista on tullut suuria haasteita. Ongelmia, epävarmuutta ja ylimääräistä työtä tuli lähes kaikille, mutta liikunnan kansalaistoiminnan toimijat selvisivät vaikeasta ajanjaksosta varsin hyvin. Edellytykset toiminnan edelleen kasvulle ja kehittämiselle ovat olemassa.

Vuonna 2023 toiminta palautuu, mutta talousongelmat kärjistyvät

Kyselyyn osallistuneista seuroista ja lajiliitoista molemmista 43 prosenttia arvioi toimintamahdollisuuksiensa parantuvan vuoden 2023 aikana. Seuroista 11 prosenttia ja lajiliitoista 21 prosenttia arvioi sen sijaan toimintamahdollisuuksiensa muuttuvan huonompaan suuntaan. Loppujen mielestä toimintamahdollisuudet pysyvät ennallaan. Näiden lukujen valossa organisoidun liikunnan ja urheilun vuosi 2023 on keskimäärin menossa parempaan suuntaan.

Talousongelmat kuitenkin jatkuvat ja osittain jopa kärjistyvät. Energiakriisi ja yleinen kustannustason nousu vaikuttavat väijäämättä myös seurojen ja lajiliittojen kulujen kasvamiseen ainakin vielä vuonna 2023. Seura- ja lajiurheilu on palautumassa vuosien 2020–2022 jälkeen tilanteeseen, missä etenkin kilpailutoimintaan liittyvät kustannukset ovat entistä suuremmat. Eräs seurajohtaja konkretisoi kilpailutoiminnan kustannusten nousua seuraavasti: *”Kaikki kustannukset kilpailujen osalta ovat nousseet: polttoaine, majoitus, ruokailut ja osallistumismaksut.”*

Lajiliittojen kansainvälisen leiri- ja kilpailutoiminnan kustannusten nousun osalta tilanne voi olla seurojakin vaikeampi. Eikä tilannetta helpota se, että kilpailu- ja kansainvälisen toiminnan määrä on 2000-luvulla monessa lajissa lisääntynyt.

Kohoavat kustannukset voivat vaikuttaa keskimääräistä enemmän suurempien paikkakuntien suuriin seuroihin, joissa viimeisten vuosien aikana on lisätty päätoimista tai osa-aikaista työtä, käynnistetty uusia tukipalveluita tai omalla lisäpanostuksella kehitetty seuran olosuhteita. Innostunut ja kehityshaluinen urheiluväki ei näistä tavoitteistaan helposti luovu edes ylimääräisten taloushaasteiden edessä.

Sisälajien osalta olosuhdekustannuksiin liittyviä ongelmia ilmenee enemmän kuin ulkolajeilla ja yksityisissä olosuhteissa toimiville tulee ongelmia enemmän kuin kunnallisissa olosuhteissa toimiville. Lajikohtaiset erot toiminnan kustannusrasituksen ja -haasteiden osalta ovat suuria.

Kustannusten nousuun on entistä vaikeampi löytää ratkaisukeinoja

Urheiluharrastusten kohonneet kustannukset oli suosittu liikuntapoliittinen keskustelun aihe jo 2010-luvulla eli jo ennen vuosien 2020–2022 erityishaasteita. Nyt entisestään kohoavien kustannusten edessä moni laji ja seura on tullut talouden näkökulmasta siihen pisteeseen, missä lisäkustannusten siirtäminen suoraan harrastajille ylittää yhä useamman harrastajan kipukynnyksen. Kohoavien kustannusten johdosta harrastuksen lopettaminen on yhä useammalle harrastajalle varteenotettava vaihtoehto. Näin seurojen ja lajien harrastajien määrä voi vähentyä ja oletetut lisätulot seuralle tai lajiliitolle voivat jäädä saamatta maksajien määrän vähentyessä.

Tavoitteellisen kilpaurheilun ja siihen liittyvän kilpailutoiminnan kilpailu- ja leirimatkojen aiheuttamat kulut ovat tulevina vuosina entistä suuremmat. Näitä kustannuksia kannattaa arvioida, niin lajiliitoissa kuin seuroissakin. Onko vuosikalenterissa kilpailumatkoja, leirejä tai kokouksia, joista voitaisiin luopua tai ainakin keventää niiden kustannuksia? Lajiliittojen sääntelemä kansallinen kilpailujärjestelmä on myös merkittävä kustannusten määrittäjä. Lajiliittojen oman talouden kannalta on hyvä pohtia myös, voidaanko osallistumista yhä runsaampaan kansainväliseen toimintaan vähentää tai rajoittaa? Keinoja kyllä löytyy, jos on halua arvioida toimintaa myös talouden näkökulmasta.

Kilpailutoiminnan lisäksi kustannusten nousua lisää vielä etenkin tavoitteellisen kilpaurheilun valmennuksen jatkuva kehittymisen trendi. Lajin sisäisen tai lajien välisen kilpailun kiristymisen, sekä yleisten laatuvaatimusten nousun myötä on yhä enemmän lisätarpeita ammattimaisemmalle valmennukselle, uusille tukipalveluille tai uusille paremmille olosuhteille.

Kohonneiden kustannusten helpoin, perinteisin ja yleisin ratkaisutapa on jo pitkään ollut lisäkustannusten siirtäminen suoraan osallistujien maksettavaksi. Lajiliittojen kyselyssä suurin osa lajiliitoista oli jo nostanut tai suunnittele nostavansa vähintään yhtä urheilijan tai seuran vuosittaista perusmaksua tai omakustannusosuutta eri toimintoihin osallistumisesta. Seurojenkin osalta erilaisten maksujen nostaminen tuntui olevan suositumpi vaihtoehto kuin varainhankinnan lisääminen tai kulujen karsiminen vähentämällä toimintaa.

Lajiurheilun talousketju

Lajiurheilussa on vallalla neliportainen talousketju. Yksittäinen lajin harrastaja on lajiurheilun talousketjun alimmalla tasolla. Toisella tasolla ovat urheiluseurat, kolmannella kansalliset lajiliitot ja neljännellä tasolla kansainväliset ja maanosien lajiliitot. Tämä lajiurheilun talousketju mahdollistaa tulojen keräämisen alemmilta tasoilta ja aika moni ketjun toimijoista myös näin tekee.

Lajiurheilun talousketjussa tuloja on helppo säädellä ylemmällä tasolla ja kerätä taloushaasteiden edessä lisätuloja aina alemmalta tasolta. Suomessa kansallisella tasolla seura kerää harrastajien jäsen- ja erilaisia toimintamaksuja. Lajiliitto määrittelee vastaavasti seuroille jäsen- ja sarjamaksuja, sekä urheilijoille muun muassa lisenssi- ja seurasiiromaksuja sekä omakustannusosuuksia liiton järjestämille leireille ja kilpailumatkoille. Kerättävät maksut ovat vuosien saatossa pääosin nousseet ja tarinat maksujen keventämisestä ovat erittäin harvassa. Perusteita maksujen nousulle kerrotaan tai kysytään vain harvoin. Seuroille ja lajiliitoille maksujen korotus on aina helpoin tapa lisätä tuloja. Sponsoreilta lisätulojen kerääminen tai seuroissa uuden talkootoiminnan käynnistäminen ovat lähes aina työläämpiä ja tehottomampia varainhankintakeinoja.

Kansainvälisellä tasolla kansanvälisten lajiliittojen jäsenmaksujen osuus on toki pieni, mutta lajin arvokisojen mediaoikeus- ja sponsoritulot, sekä järjestämisoikeuksien myynti tuovat isoja tuloja talousketjun yläpäähän. Näistä tuloista vain osa maksetaan tai subventoidaan kansallisille liitoille takaisin. Lisäksi suurella osalla kansallisia lajiliittoja kustannusrasitus on lisääntynyt kansainvälisestä kilpailutoiminnasta kuten maaoittelujen, maailmancupien tai arvokisojen karsintakisoihin osallistumisesta. Toki on joitakin lajeja, joissa talousyhtälö on pysynyt positiivisena. Suomessa ainakin jääkiekon ja jalkapallon miesten maajoukkueiden omat tulot ylittävät reilusti niistä aiheutuvat kulut.

Nyt tässä tilanteessa, jossa lajiurheilun kustannukset nousevat suoraan eri tasoilla, on entistä suurempi houkutus kerätä taloustasapainon saavuttamiseksi puuttuvia tuloja alemmalta tasolta. Alimmalla, yksittäisen urheilijan tai liikkujan, tasolla ylempien tasojen ylimääräisten kustannusten kantokyky ja sietokyky on kuitenkin entistä heikompaa. Kustannusten vyöryttäminen edelleen alemmille tasoille lisää lajin harrastamisen lopettamista, sekä lajijärjestelmän ulkopuolisen epävirallisen ja huokeamman toiminnan lisääntymistä.

Lähivuosien strategiaharkintaa tarvitaan

Koronan toimintarajoitukset ovat poistuneet, mutta energiakriisin jatkuminen, yleinen kustannustason nousu ja odotettavissa oleva lähivuosien taloustaantuma on syytä ottaa huomioon organisoidun liikunnan ja urheilun eri toimijoiden strategioita ja vuosisuunnitelmia laadittaessa. Vapaaehtois pohjalta toimivien ja kustannuksiltaan huokeampien lajien, sekä seurojen ja lajiliittojen harrasteliikunnan edelleen kehittämisessä on taloudellisia kehityshaasteita vain vähän. Sen sijaan kustannuksiltaan kalliiden ja ammattimaistumista tavoittelevien lajien kehittämisen taloushaasteet voivat pysäyttää, tai pahimmillaan kääntää kustannusrasituksen vuoksi lajin laajan suosion negatiiviseen kierteeseen.

Talouden taantumavuosina toiminnan maltilliset kustannukset ovat entistä tärkeämmässä roolissa organisoidun liikunnan ja urheilun kokonaisvaltaiselle vetovoimalle ja pitovoimalle. Seuraavan nousukauden alkaessa on taas enemmän mahdollisuuksia jatkaa lajin tai seuran kehittämistä myös tuloja kasvattamalla.

Lähteet:

Koski, P. & Mäenpää, P. (2018) Suomalaiset liikunta- ja urheiluseurat muutoksessa 1986–2016. (2018) Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:25.

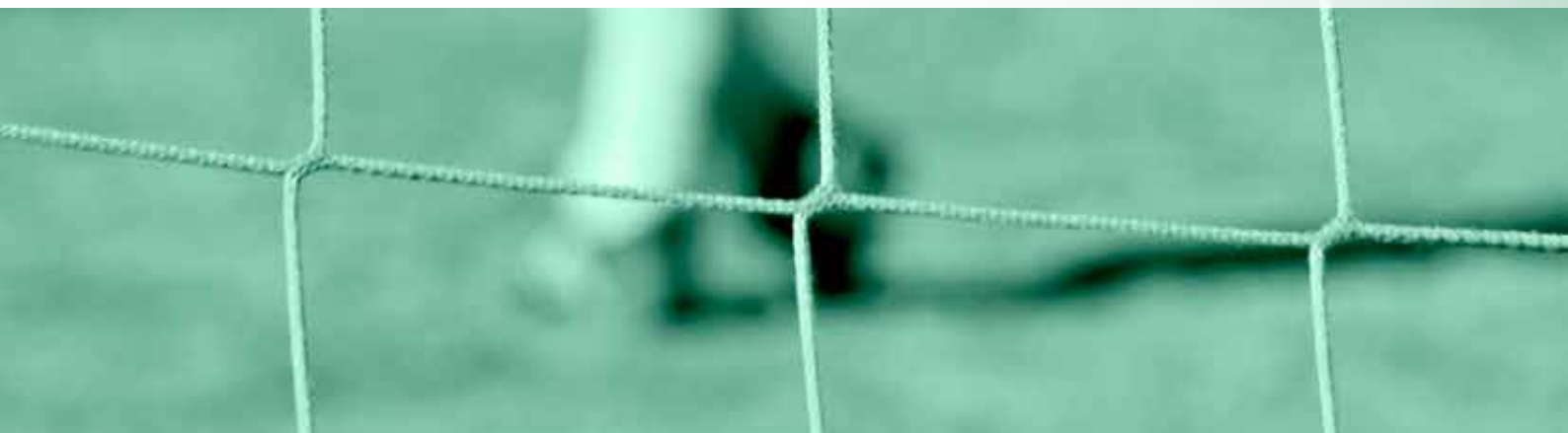
Koski, P. & Mäenpää, P. (2019) Suuret seurat suurennuslasin alla. Opetus ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:20.

Mäenpää, P. (2021) Yleisseurojen tilanne ja tulevaisuus. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:32.

Mäenpää, P. (julkaisematon). Pienten seurojen selvitys. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2023:xx (tulossa).

4. Liikunta-alan yritystoiminta

4. Liikunta-alan yritystoiminta

Timo Ala-Vähälä

4.1. Kyselyn toteutus ja tietoja vastanneista yrityksistä

Yrityskysely toteutettiin lähettämällä liikunta-alan yrityksille kutsu osallistua webropol-ohjelmalla toteutettuun verkkokyselyyn. Liikunta-alan yrityksistä ei ole käytettävissä tarkkaa luetteloa, joten kyselyä välitettiin Suomen kunto- ja terveystoimintakeskusten yhdistyksen (SKY ry), Suomen Yrittäjien ja lajiliiton kautta. Lisäksi tutkija lähetti kyselyn joukolle personal trainer -yrittäjiä ja kutsui liikunta-alan yrittäjiä osallistumaan kyselyyn Liikunta-alan ammattilaiset -facebook-sivuston kautta. Kyselyyn saatiin vastaukset kahdeltasadalta yritykseltä.

Kyselyyn vastanneet yritykset on listattu taulukkoon 5. Vaakariville yritykset on eroteltu Tilastokeskuksen TOL 2008 -luokituksen mukaan; sarakkeisiin vastaajat on luokiteltu vastaajien ilmoittaman pääasiallisen liiketoiminnan mukaan. Taulukosta huomataan, että yksittäisiin TOL-luokkiin voi sisältyä hyvin erityyppisiä yrityksiä. Tämän vuoksi seuraavassa analyysissä yritysten ilmoittamia tietoja analysoidaan vastaajan ilmoittaman pääasiallisen liiketoiminnan mukaan. Kun yritykset luokitellaan näin, käytössä on tilastollisesti luotettavaa tietoa erilaisista urheiluhalleista, kuntokeskuksista, ratsastuskouluista ja -talleista sekä valmennuksen, personal training -palvelujen ja ryhmäliikunnanohjauksen palvelujen tarjoajista.

Varauksena voi esittää, että kysely on tavoittanut ensisijaisesti niitä yrityksiä ja yrittäjiä, jotka toimivat edelleen. Koronapandemia ja sitä seuranneet muut haasteet ovat pakottaneet osan yrittäjistä lopettamaan toimintansa: tähän ryhmään kuuluvia on muutama vastanneiden joukossa, mutta heidän todellinen osuutensa liikunta-alan yrityksistä on todennäköisesti suurempi.

Taulukko 5. Kyselyyn vastanneet yritykset toimialaluokan (TOL 2008) ja yrityksen ilmoittaman liiketoiminnan mukaan⁹

	Golfkenttä	Hiihtokeskus	Urheiluhalli	Kuntokeskus	Ratsastuskoulu, -talli	Valmennus, PT	Muu	Yht.
Urheilun ja liikunnan koulutustoiminta (85510 Urheilu- ja liikuntakoulutus)					5	2	1	8
Urheiluun ja liikuntaan liittyvä henkilökohtainen ohjaus ja valmennus (85510 Urheilu- ja liikuntakoulutus)				1	3	13	1	18
Urheilulaitostoiminta (93110 Urheilulaitosten toiminta)	8	6	25	2		1	2	44
Yritysmuotoisesti toimiva urheiluseura (93120 Urheiluseurojen toiminta)		1	3			1		5
Kuntokeskustoiminta (93130 Kuntokeskukset)			3	75		10		88
Muu urheilu ja -liikuntatoiminta (93190 Muu urheilutoiminta)	1	5	1		24	1	5	37
Yhteensä	9	12	32	78	32	28	9	200

- Luokka "urheiluhalli" sisältää jäähallit, jalkapallohallit, tennis- ja sulkapallohallit ja muut vastaavat sisäurheilutilat.
- Luokka "kuntokeskus" sisältää kuntosalit, fitness salit, painonnostosalit ja vastaavat tilat.
- Luokka "valmennus, PT" sisältää henkilökohtaiset valmentajat, personal trainerit sekä ryhmäliikunnan ohjaajat.
- Luokkaan "muu" sisältyy tanssikouluja (2), tapahtumanjärjestäjiä (2), ulkoliikuntapaikan ylläpitäjiä (2), liikunnan koulutuspalveluja tarjoava yritys, maahantuoja, sekä yksi vastaaja, joka ilmoitti, että toiminta ei liity urheilutoimintaan. Yritys on säilytetty analyysissä oletuksella, että sillä on kuitenkin jokin yhteys liikuntaan.

⁹ TOL 2008 luokittelu perustuu vastaajien ilmoittamaan tietoon. Yrityksrekisteriin ilmoitettu luokka voi olla toinen. Pystysarakkeiden luokat rakennettiin siten, että vastaajat ilmoittivat vapaamuotoisesti pääasiallisen toimialansa, ja tutkija teki niiden pohjalta taulukossa olevan luokituksen.

Kyselyyn vastanneet yritykset ovat tyypillisesti melko pieniä: ne työllistävät useimmiten yhdestä neljään kokopäiväistä työntekijää; kahdella yrityksellä kolmesta on myös joitakin osa-aikaisia tai ostopalveluina hankittuja työntekijöitä. Vähiten henkilöstöä on valmennuspalveluja, personal training -palveluja ja liikuntaryhmien ohjauspalveluja tarjoavissa yrityksissä sekä ratsastuskouluissa. Osa-aikaisia työntekijöitä käyttävät etenkin golfkentät, hiihtokeskukset, urheiluhallit ja kuntokeskukset. Kuntokeskusten ja urheiluhallien joukossa on hyvin eri kokoisia yrityksiä muutaman hengen yrityksistä satoja ihmisiä työllistäviin yrityksiin. (Taulukko 6.) Saman tyyppiset erot tulevat esiin myös, kun kyselyyn vastanneita yrityksiä verrataan liikevaihdon mukaan. (Taulukko 7.)

Taulukko 6. Henkilöstön määrää kyselyyn vastanneissa yrityksissä, erottelu työsuhteen luonteen ja yrityksen ilmoittaman liiketoiminnan mukaan

		Henkilöstön määrä suuruusluokittain							
		Ei yhtään	Yksi	2 - 4	5 - 10	11 - 20	21 - 100	Yli 100	n.
Kokopäiväinen henkilöstö	Golfkenttä		1	4	4				9
	Hiihtokeskus			5	4	2	1		12
	Urheiluhalli	1	12	11	4	2	2		32
	Kuntokeskus	8	23	35	7	3	2		78
	Muu	4	3	2					9
	Ratsastuskoulu, -talli	2	17	12	1				32
	Valmennus, PT	2	23	3					28
	Yrityksiä yhteensä	17	79	72	20	7	5		200
Osa-aikainen henkilöstö	Golfkenttä	5			2	1	1		9
	Hiihtokeskus			1	1	4	5	1	12
	Urheiluhalli	4	5	12	6	3	1	1	32
	Kuntokeskus	16	18	15	15	6	6	2	78
	Muu	6	1	2					9
	Ratsastuskoulu, -talli	15	9	7	1				32
	Valmennus, PT	17	4	6		1			28
	Yrityksiä yhteensä	63	37	43	25	15	13	4	200
Ostopalveluina hankittu henkilöstö	Golfkenttä	6	3						9
	Hiihtokeskus	5	1	4		1	1		12
	Urheiluhalli	16	3	10	1	1	1		32
	Kuntokeskus	17	4	20	26	10		1	78
	Muu	5	2	2					9
	Ratsastuskoulu, -talli	13	8	9	2				32
	Valmennus, PT	16	3	3	4	1	1		28
	Yrityksiä yhteensä	78	24	48	33	13	3	1	200

Taulukko 7. Yrityksen liikevaihto vuonna 2022, erottelu liiketoiminnan luonteen mukaan.

	Liikevaihto €						Kaikki yritykset
	< 50 000	50 000 - 99 999	100 000 - 199 999	200 000 - 399 999	400 000 - 999 999	1 000 000 -	
Golfkenttä			9				9
Hiihtokeskus			7	2	2	1	12
Urheiluhalli	3		26	2	1		32
Kuntokeskus	3	5	64	1	2	3	78
Muu	2	2	5				9
Ratsastuskoulu, -talli	6	7	19				32
Valmennus, PT	14	8	6				28
Yhteensä	28	22	136	5	5	4	200

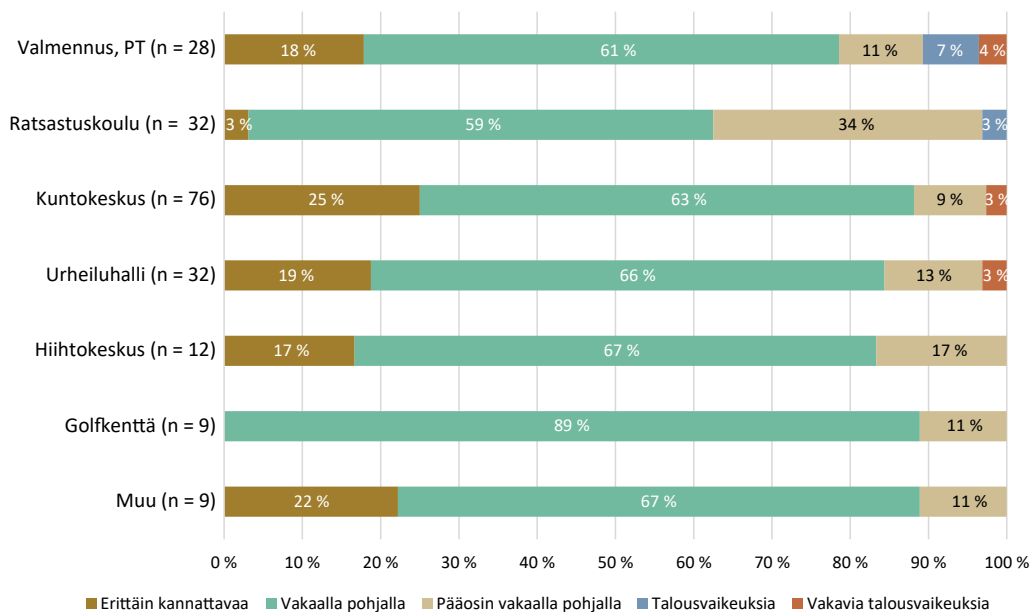
Valtaosa kyselyyn vastanneista yrityksistä (88 %) toimi vain yhden maakunnan alueella. Valtakunnallisesti ilmoitti toimivansa 8 prosenttia vastaajista. (Taulukko 8.) Kun muita kuin valtakunnallisia yrityksiä pyydettiin ilmoittamaan, minkä maakuntien alueilla ne toimivat, eniten mainintoja saivat Uusimaa, Pirkanmaa, Pohjois-Pohjanmaa ja Varsinais-Suomi, joista kukin sai vähintään 17 mainintaa. Ylivoimaisesti eniten mainintoja sai Uusimaa (32 %).

Taulukko 8. Yrityksen toiminnan alueellinen laajuus – miten monen maakunnan alueella toimivat?

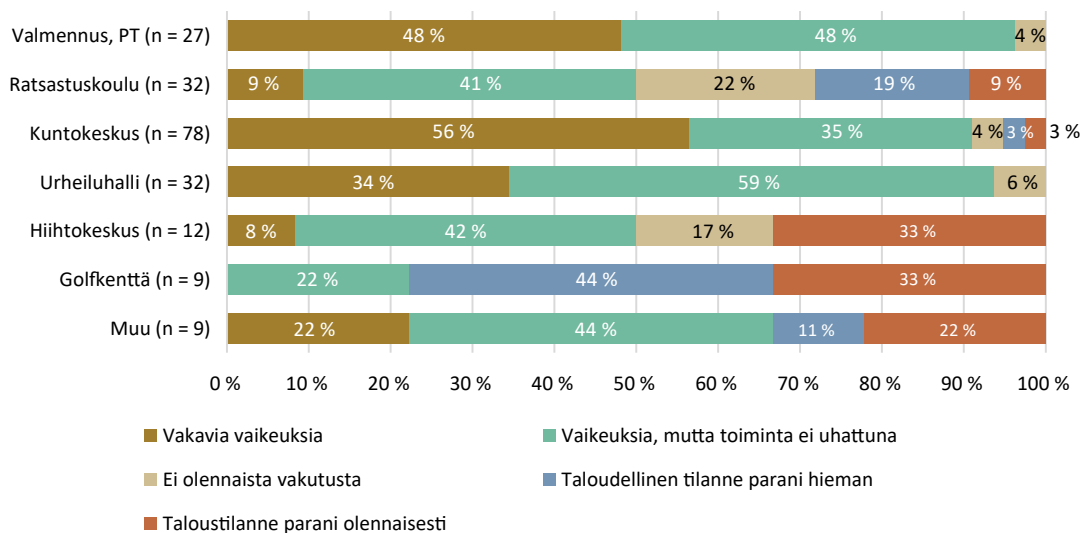
	1 maakunta	2 maakuntaa	3 maakuntaa	Valtakunnallinen	Yhteensä
Golfkenttä	9			0	9
Hiihtokeskus	8	1	2	1	12
Urheiluhalli	30			2	32
Kuntokeskus	71	1	2	4	78
Muu	5			4	9
Ratsastuskoulu, -talli	29	1		2	32
Valmennus, PT	23	2		3	28
Kaikki yritykset	175	5	4	16	200

4.2. Yritysten tilanne koronarajoitusten aikaan

Suurin osa yrityksistä (82 %) arvioi, että ennen koronarajoituksia heidän yrityksensä toiminta oli vakaalla pohjalla tai erittäin kannattavaa. Arviot eivät ratkaisevasti eronneet eri alojen kesken. (Kuvio 29.) Koronarajoitukset muuttivat tilannetta olennaisesti. Valtaosa vastaajista (87 %) katsoi, että koronarajoitukset aiheuttivat heidän yrityksilleen taloudellisia vaikeuksia. Yli kolmannes (37 %) vastaajista katsoi, että kyse oli vakavista vaikeuksista. Vaikutukset erosivat sen mukaan, minkä tyypisestä liiketoiminnasta oli kyse. Yli 90 prosenttia kuntokeskuksista sekä valmennuspalveluja, personal training -palveluja ja ryhmäliikunnan ohjauspalveluja tarjoavista yrityksistä ilmoitti, että rajoitukset aiheuttivat vaikeuksia tai vakavia vaikeuksia heidän toiminnalleen. Toisaalta useimmat golf-kentät ja noin kolmannes hiihtokeskuksista sekä ratsastuskouluista ja -talleista ilmoitti, että rajoitusten aikaan heidän taloudellinen tilanteensa parani hieman tai olennaisesti. (Kuvio 30.)

Kuvio 29. Vastaajan arvio yrityksen tilanteesta ennen koronarajoituksia.

Kuvio 30. Vastaajan arvio koronarajoitusten vaikutuksesta yrityksen taloustilanteeseen.

Vastaavat seikat tulivat esiin myös kysyttäessä liikevaihdon muutosta. Yli kolmannes yrityksistä (37 % vastaajista) ilmoitti, että heidän yrityksensä liikevaihto laski voimakkaasti. Kymmenen yritystä (5 % vastaajista) ilmoitti, että yritys joutui ajamaan toimintansa alas. Lisäksi kaksi vastaajaa ilmoitti vapaissa vastauksissa, että yritys teki konkurssin tai joutui lopettamaan toimintansa. Kuten alussa todettiin, todennäköisesti näiden yritysten osuus on todellisuudessa suurempi, koska on mahdollista, että kutsu kyselyyn vastaamiseksi ei ole tavoittanut toimintansa lopettaneita yrittäjiä, tai he eivät koe kuuluvansa kyselyn kohde-ryhmään. Toisaalta 32 yritystä (16 %) ilmoitti, että yrityksen liikevaihto kasvoi koronarajoitusten aikana. Yritysten vaikeudet ja toisaalta menestys vaihtelivat siis aloittain. Yrityksiä pyydettiin ilmoittamaan, miten ne reagoivat korona-ajan talousvaikutuksiin.

Kyselylomakkeessa olleen vastausasetusvirheen vuoksi vastaajat saattoivat valita vain yhden vaihtoehdon tai antaa vapaassa vastauksessa (muu, mikä?) tarkemman kuvauksen asiasta. Yksittäisen toimenpiteen ilmoittaneista useimmat valitsivat vaihtoehdon ”yritys uudisti tuotteitaan” (25 % vastaajista), tämän jälkeen tulivat ”kulujen karsiminen” (18 % vastaajista) ja ”henkilöstön lomautukset” (16 % vastaajista). Tässä yhteydessä 14 vastaajaa (7 % vastaajista) ilmoitti, että yrityksen toimintaa ajettiin alas pahimman koronakriisin aikana. Näiden lisäksi vapaissa vastauksissa 7 vastaajaa mainitsi toiminnan väliaikaisen alasajon. Kaikkiaan siis noin 11 % vastaajista ilmoitti, että toiminta ajettiin jossain vaiheessa alas. Luku

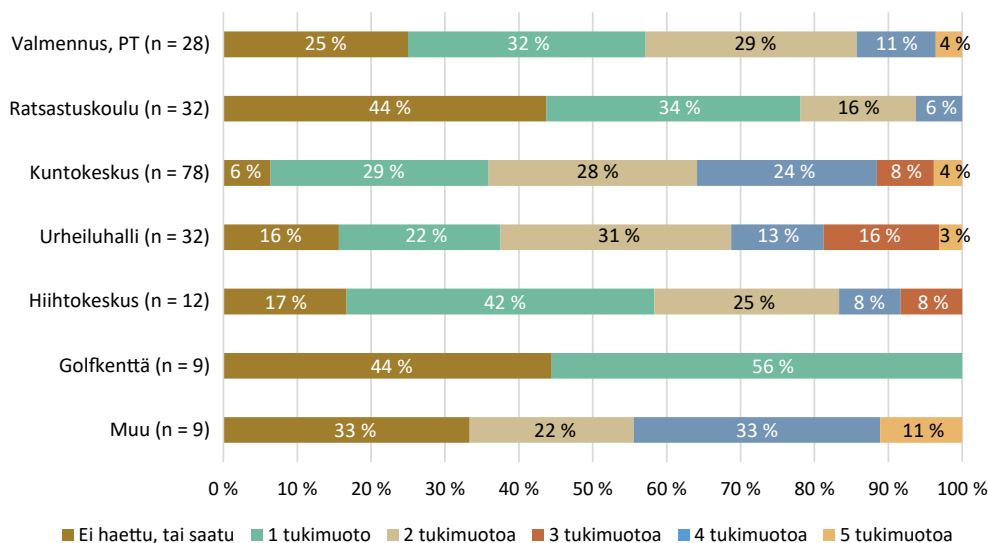
on suurempi kuin edellä esitetty, joten näin ovat vastanneet ilmeisesti nekin, joiden yritystoimintaa on ajettu alas merkittävässä määrin, mutta ei kokonaan.

”Muu, mikä” -vaihtoehdon valinnee esittivät laajan paletin toimenpiteitä. Vapaissa vastauksissa mainittiin ostopalvelujen vähentäminen (15 mainintaa); yleinen kulujen karsiminen (14 mainintaa); henkilöstön vähentäminen ja lomautukset (14 mainintaa); tuotteiden ja palvelujen uudistaminen (13 mainintaa); edellä mainitun toiminnan väliaikainen alasajo (7 mainintaa) sekä lainan ottaminen tai yrityksen pääomittaminen (7 mainintaa). Yksi vastaaja ilmoitti, että yritys velkaantui vakavasti. Lisäksi tuotiin esiin se, että yrittäjät lisäsivät työpanostaan; osa ei nostanut täyttä palkkaa (3 mainintaa) ja yksi yrittäjä meni toisen palvelukseen (4 mainintaa).

Valtaosa yrityksistä joutui siis karsimaan kulujaan ja sopeuttamaan tuotteitaan tai palveluitaan koronarajoituksia vastaaviksi. Jälkimmäinen koski todennäköisesti tavalla tai toisella kaikkia yrityksiä. Toisaalta myös tämän kysymyksen yhteydessä tuli esiin, että vaikeudet ja säästötoimien tarve ei koskenut kaikkia. Tämän kysymyksen yhteydessä 9 prosenttia vastaajista ilmoitti, että koronarajoitukset eivät aiheuttaneet merkittäviä talousvaikutuksia.

4.3. Koronatuot ja niiden merkitys

Vastausten mukaan neljä yritystä viidestä oli saanut tukea vähintään yhdestä lähteestä. Tuen saanti vaihteli yrityksen liiketoiminnan mukaan: tukea saaneita oli etenkin hiihtokeskusten, kuntokeskusten ja erilaisten urheiluhallien joukossa. Niiden osuus, jotka eivät olleet saaneet tai hakeneet tukia, oli suurin ratsastuskoulujen ja -talliin sekä golfkenttien joukossa. Edellä todettiin, että rajoitukset eivät yleensä tuottaneet olennaista haittaa golfkentille. (Kuvio 31.)

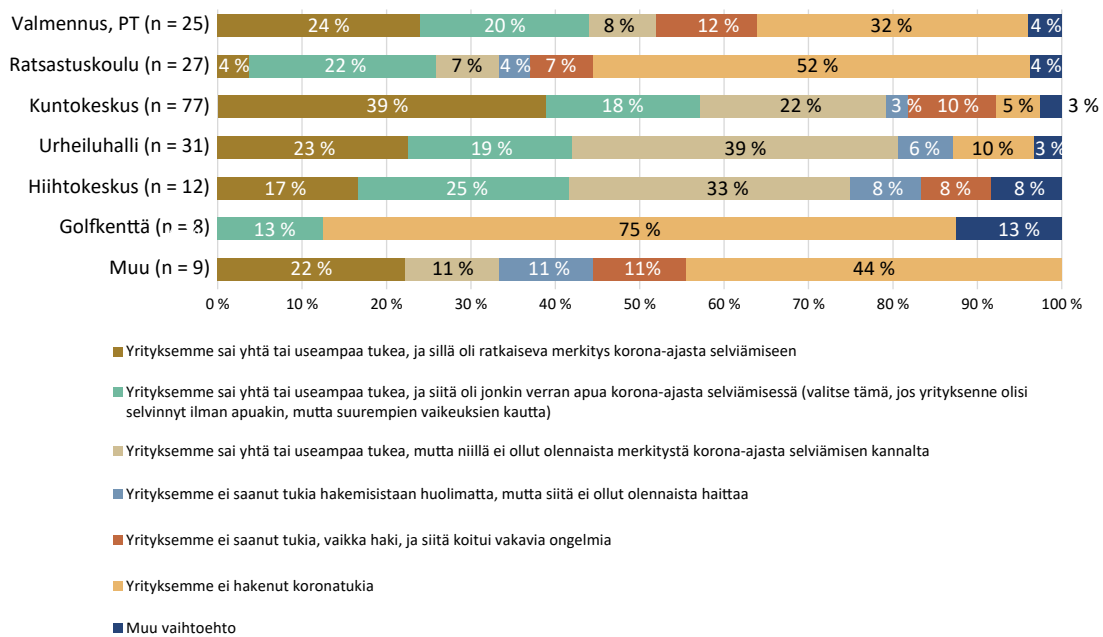
Kuvio 31. Tukimuotojen määrä, joiden kautta yritys sai koronatukea.

Yleisimmät tuen muodot olivat julkiselta sektorilta tulevan suoran tuen osalta Valtiokonttorin myöntämä kustannustuki (41 % vastaajista), tämän jälkeen tulivat Valtiokonttorin myöntämä sulkemiskorvaus ja Business Finlandin myöntämä suora tuki. Valtiokonttorin maksamat kustannustuet ja sulkemiskorvaukset kohdistuivat etenkin urheiluhalleille ja kuntokeskuksille. Kolmannes yrityksistä ilmoitti saaneensa eri tahoilta helpotusta laskujen maksuaikoihin, ja lähes viidennes yrityksistä ilmoitti saaneensa pankeilta lainaa. (Taulukko 9.)

Taulukko 9. Miltä tahoilta yritykset saivat tukea? Vastaajien ilmoittamat tukea antaneet tahot.

	Golfkenttä	Hiihtokeskus	Urheiluhalli	Kuntokeskus	Ratsastuskoulu, -talli	Valmennus, PT	Muu	Kaikki yritykset
Valtiokonttorin myöntämä kustannustuki		33 %	63 %	54 %	19 %	25 %	33 %	41 %
Valtiokonttorin myöntämä sulkemiskorvaus		17 %	44 %	59 %		18 %	11 %	34 %
Valtiokonttorin myöntämä sulkemiskorvaus keskisuurille ja suurille yrityksille			3 %	3 %	3 %	4 %		3 %
Valtiokonttorin myöntämä tuki kattamattomiin kiinteisiin kustannuksiin (kaksi hakua)		8 %	3 %	8 %		11 %		6 %
Business Finlandin suora julkinen tuki	33 %	33 %	31 %	29 %	6 %	14 %	33 %	25 %
ELY-keskukset suora julkinen tuki	11 %	8 %	6 %	5 %	19 %	11 %	33 %	10 %
Kunnan tai sen elinkeinoyhtiön myöntämä suora julkinen tuki			19 %	5 %	6 %	18 %	22 %	10 %
Kelan myöntämä suora julkinen tuki				3 %	3 %	21 %	22 %	6 %
Suora julkista tuki jostain muualta	11 %	17 %			3 %	11 %	11 %	4 %
Pankilta lainaa tai lainan takausta		8 %	25 %	28 %	16 %	7 %	11 %	20 %
Finnveralta lainaa tai lainan takausta		25 %	6 %	15 %	9 %	0 %	22 %	11 %
Helputus laskujen maksu-aikoihin		17 %	38 %	46 %	22 %	29 %	11 %	33 %

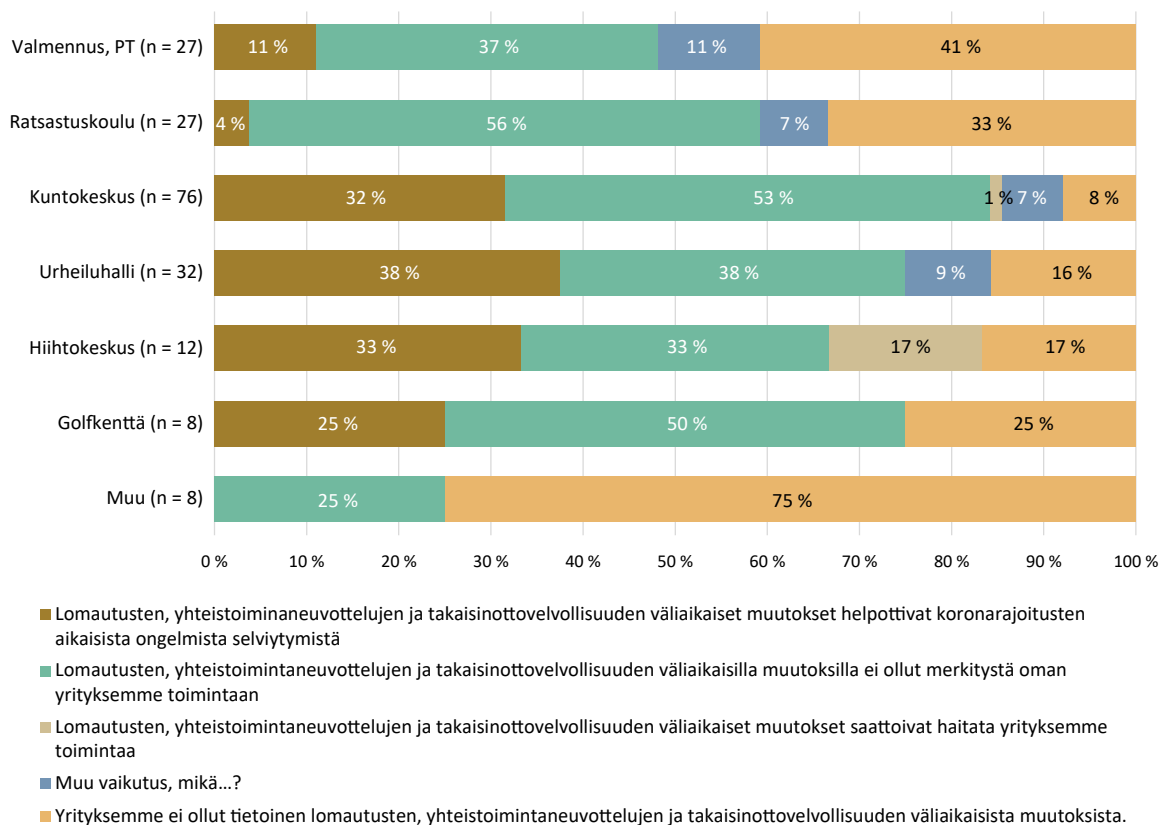
Vastaajia pyydettiin erikseen arvioimaan, mikä merkitys valtiokonttorin jakamalla koronatuella oli heidän yritykselleen. Vastaajista lähes neljännes (24 %) ilmoitti saaneensa Valtiokonttorilta yhtä tai useampaa tukea, ja tuella oli ollut ratkaiseva merkitys korona-ajasta selviämiseen. Lähes joka kuudes (18 %) yritys ilmoitti, että oli saanut tukea, ja siitä oli ollut jonkin verran apua. Erityisesti kuntokeskusten joukossa oli yrityksiä, jotka korostivat tukien merkitystä. Noin viidennes yrityksistä (19 %) ilmoitti, että ne olivat saaneet tukea, mutta sillä ei ollut olennaista merkitystä korona-ajasta selviytymisen kannalta. Toisaalta 8 prosenttia vastaajista ilmoitti, että ne eivät olleet haustaan huolimatta saaneet tukea, ja se oli aiheuttanut vakavia ongelmia. (Kuvio 32.)

Kuvio 32. Vastaajien arvio koronatukien merkityksestä.

Sitä, miten tuet ovat osuneet niille yrityksille, jotka niitä olisivat tarvinneet, voi karkeasti arvioida vertaamalla vastaajien arvioita siitä, miten pahoja vaikeuksia rajoitukset olivat aiheuttaneet, ja toisaalta, miten monet yritykset olivat saaneet tukea. Vakavia, toimintaa uhkaavia talousvaikeuksia kokeneista yrityksistä 8 prosenttia ja hieman lievempiä talousvaikeuksia kokeneista yrityksistä 19 prosenttia ilmoitti, että ne eivät olleet saaneet mitään tukea. Toisinpäin tarkastellen asian voi ilmaista siten, että niiden yritysten joukossa (40 yritystä), jotka eivät hakenneet tai saaneet tukea, yli puolet (55 %) ilmoitti talousvaikeuksista tai vakavista talousvaikeuksista.

Yritysten toimintaa tuettiin myös siten, että keväällä 2020 eduskunta lyhensi väliaikaisesti (1.4.2020 – 31.12.2020) lomautusten ilmoitusaikaa ja yhteistoimintaneuvottelujen kestoajaa. Hieman yli viidennes (22 %) vastaajista koki, että muutos helpotti yrityksen toimintaa. Tähän ryhmään kuului etenkin urheiluhalleja, hiihtokeskuksia ja kuntokeskuksia. Toisaalta kuntokeskusten joukossa myös niiden osuus oli suuri, jotka katsoivat, että muutoksella ei ollut merkitystä. Kaiken kaikkiaan lähes puolet vastaajista katsoi, että muutoksella ei ollut olennaista merkitystä. Vastaajista viidennes kertoi, että he eivät aikanaan olleet tietoisia muutoksesta. (Kuvio 33.) Palaute johtunee siitä, että valtaosa yrityksistä on pieniä, muutaman työntekijän yrityksiä, joille palkatun henkilöstön vähentäminen ei ole ensisijainen säästötoimi.

Kuvio 33. Lomautuksia ja yhteistoimintamenettelyjä koskevien väliaikaisten helpotusten koettu merkitys.

Vastaajat saivat kommentoida tukijärjestelmää ja sen toimeenpanoa myös vapaissa vastauksissa.

Yleisin kritiikki kohdistui siihen, että vastaajan mielestä tuet oli suunnattu väärille tahoille ja jakoperusteet olivat epäreiluja (32 mainintaa). Vastaajat katsoivat muun muassa, että pienillä yrittäjillä ei ollut samanlaisia mahdollisuuksia tukien saamiseen kuin isommilla yrityksillä. Toinen keskeinen kritiikin aihe oli tuen mitoitus. Tukien tasoa pidettiin pienenä (13 mainintaa) ja näiden mainintojen lisäksi osa vastaajista katsoi, että tuet olivat pieniä suhteessa rajoitusten tuomiin haittoihin (9 mainintaa). Kritiikkiä kohdistettiin myös toimeenpanon ongelmiin: ohjeiston koettuun sekavuuteen, aikatauluihin ja prosessin hitauteen (17 mainintaa).

Tässä yhteydessä osa vastaajista otti kantaa korona-politiikkaan laajemmin: vastauksissa katsottiin, että rajoitukset olivat epäoikeudenmukaisia tai lainvastaisia (9 mainintaa); haitallisia tai turhia (6 mainintaa). Lisäksi osa katsoi, että rajoitusten yhteydessä liikunta-alaa syyllistettiin tai mustamaalattiin (4 mainintaa).

Tukijärjestelmä sai myös suoria ja osin ehdollisia myönteisiä kommentteja, joissa tuotiin esiin se, että järjestelmä auttoi kriisistä selviämässä (8 mainintaa). Yksi vastaaja toi esiin sen, että yhteistoimintamenettelyn käytäntöihin liittyvät väliaikaiset helpotukset helpottivat kriisistä selviytymistä.

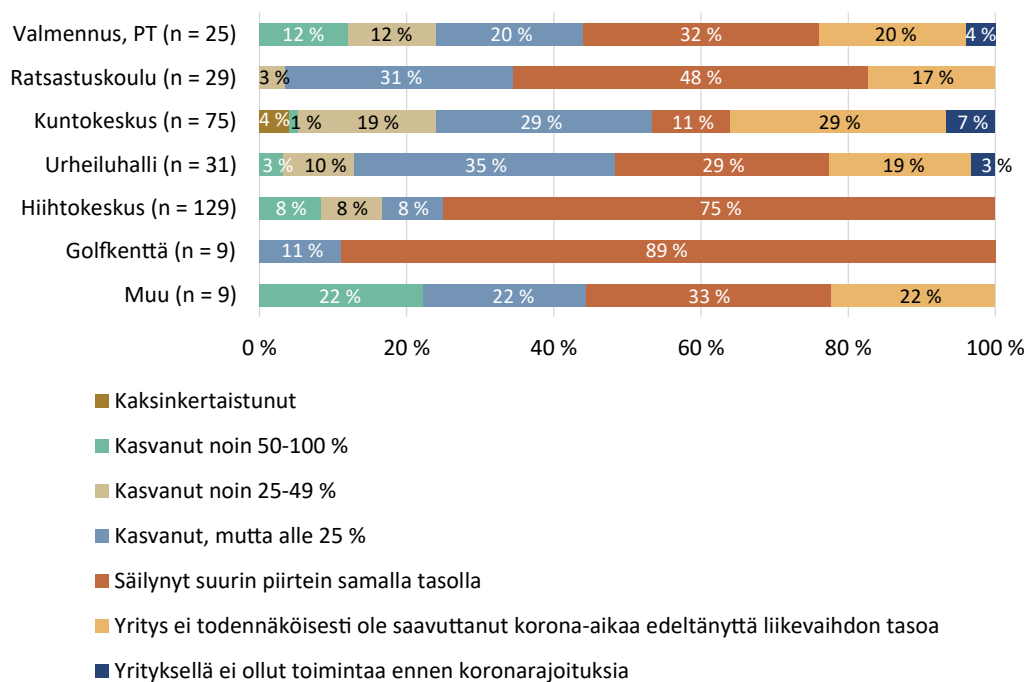
4.4. Yritysten toiminnan kehittyminen koronarajoitusten purkamisen jälkeen

Yrityksiltä kysyttiin, miten niiden liikevaihto oli kehittynyt verrattuna vastaavaan aikaan ennen koronarajoituksia. Lomakkeen kysymykseen 14. sisältyi virhe: pois oli jäänyt vaihtoehto ”liikevaihto ei ole saavuttanut koronarajoituksia edeltävää tasoa”. Virhe on korjattu siten, että kysymyksestä 15. ”Millaiset seikat ovat vaikeuttaneet yrityksen toimintaa koronarajoitusten purkamisen jälkeen?” on poimittu ne vastaajat, jotka yhtyivät täysin väitteeseen ”asiakasmäärän kasvatus vaikeaa”. Lisäksi vapaista vastauksista on poimittu ne yritykset, jotka ovat ilmoittaneet, että yritys on edelleen taloudellisissa vaikeuksissa. Näistä on

koottu kysymykseen 14. oma vastausvaihtoehtonsa ”Yritys ei todennäköisesti ole saavuttanut korona-aikaa edeltänyttä liikevaihdon tasoa”. Tähän ryhmään on siirretty myös ne yritykset, jotka olivat alun perin ilmoittaneet, että liikevaihto on säilynyt suurin piirtein samalla tasolla, mutta yrityksen ilmoittamien muiden tietojen perusteella näin ei todennäköisesti ole tapahtunut.

Näiden korjausten jälkeen voi arvioida, että noin 20 prosenttia vastaajista oli tilanteessa, jossa ne eivät olleet saavuttaneet koronarajoituksia edeltävää tasoa. Todellinen luku on todennäköisesti suurempi, sillä – kuten edellä todettiin – kysely ei todennäköisesti ole tavoittanut kaikkia niitä yrittäjiä, jotka ovat joutuneet lopettamaan toimintansa rajoitusten aikana tai niiden jälkeen. Niiden yritysten joukkoon, jonka toiminta ei ole todennäköisesti palautunut rajoituksia edeltävälle tasolle, kuuluu etenkin kuntokeskuksia. Kuntokeskusten tilanne näyttää toisaalta vaihtelevan voimakkaasti, koska niiden joukossa on myös yrityksiä, joiden liikevaihto oli kasvanut selvästi.

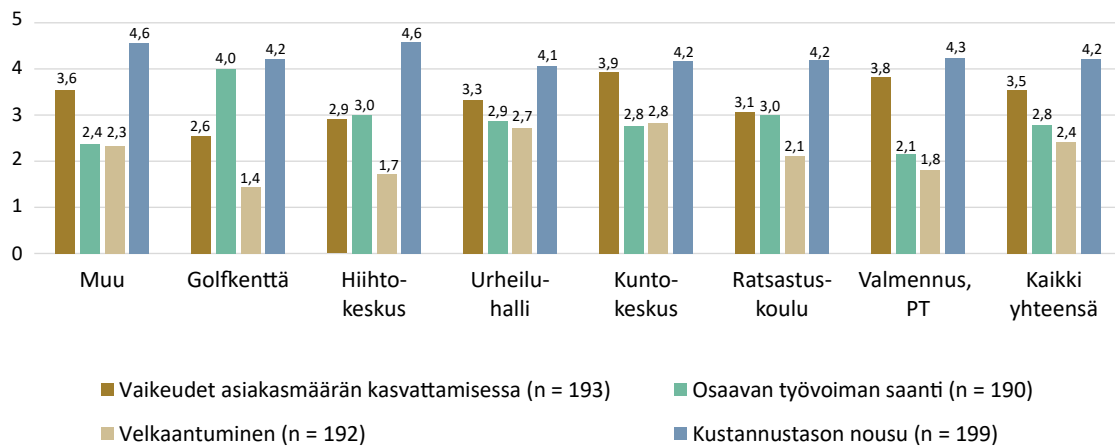
Vastaajista noin 30 prosenttia katsoi, että yrityksen liikevaihto oli loppuvuodesta 2022 saavuttanut koronarajoituksia edeltäneen tason. Noin neljänneksellä liikevaihto oli kasvanut, mutta alle 25 prosenttia. Liikevaihdon muutokset vaihtelevat aloittain: golf-kenttien ja hiihtokeskusten edustajat ilmoittivat, että liikevaihto on rajoituksia edeltävällä tasolla; urheiluhallien osalta eniten mainintoja sai lievä kasvu. Kuntokeskusten osalta hajonta on voimakasta: toisaalta merkittävä osa yrityksistä ilmoittaa, että yritys ei ole saavuttanut rajoituksia edeltänyttä liikevaihdon tasoa; toisaalta vastaajien joukossa on myös paljon yrityksiä, jotka ilmoittavat liikevaihdon kasvaneen. Sama ilmiö tulee esiin myös valmennukseen, personal training -palveluihin ja ryhmäliikunnan vetämiseen keskittyvillä yrityksillä. (Kuvio 34.)

Kuvio 34. Vastaajan arvio liikevaihdon tasosta loppuvuodesta 2022 verrattuna vastaavaan aikaan ennen rajoituksia.

Koronarajoitusten purkaminen ei merkinnyt yrityksille sitä, että vaikeudet olisivat olleet ohi. Kun vastaajia pyydettiin arvioimaan asteikolla 1 – 5 tiettyjä toimintaa vaikeuttavia seikkoja, esiin nousivat etenkin kustannustason nousu, joka kosketti kaikkia yritystyyppisiä. Toisena haasteena tuli esiin asiakkaiden takaisin saaminen, joka oli haasteena etenkin kuntokeskuksilla ja valmennuksen, personal training -palvelujen ja ryhmäliikunnanohjauksen palvelujen yrityksillä. (Kuvio 35.)

Vastaukset eivät eronneet olennaisesti yritysten suuruusluokittain mukaan muuten, paitsi että suuremmat kuntokeskukset ja urheiluhallit ilmoittivat pienempiä useammin velkaantuneensa rajoitusten aikana. Vaikka kuvion 35. keskiarvot eivät asiaa kerro, joukossa on yksittäisiä yritystyyppisiä, joille velkaantuminen oli ongelma.

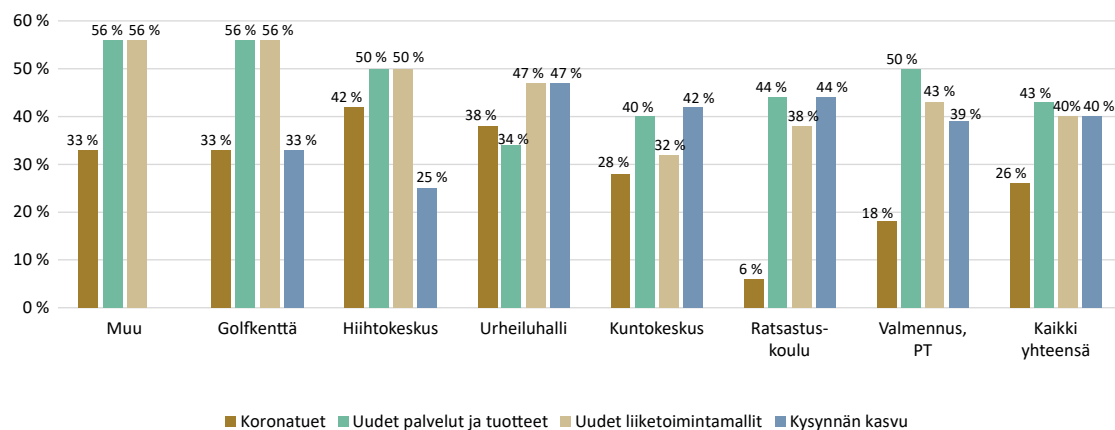

Kuvio 35. Vastaajien arviot koronarajoitusten ajasta toipumista vaikeuttavista seikoista (keskiarvo) (1=ei koe ongelmaksi ... 5=kokee vakavaksi ongelmaksi).

Vapaissa vastauksissa tuli myös esiin, että hintojen nousu on pakottanut yrittäjiä nostamaan hintojaan, mikä osaltaan vaikeuttaa asiakkaiden saamista (2 mainintaa). Viisi vastaajaa oli huolissaan siitä, miten asiakkaiden ostovoiman väheneminen ja kilpailun koveneminen – kilpailevat harrastusmahdollisuudet – vaikeuttavat asiakkaiden hankintaa. Kolme vastaajaa mainitsi ongelmana poliittisen päätöksenteon tai viranomaisten tekemien päätösten tuomat ongelmat: päätöksenteon tempoilevuus ja päätöksistä aiheutuva mainehaitta koettiin ongelmana. Myös mediassa käytävän keskustelun koettiin haittaavan alan mainetta (2 mainintaa). Näihin teemoihin palataan raportin loppupuolella, jossa käsitellään alan yleisiä uhkakuvia.

Vastaajilta kysyttiin myös ovatko koronatuot, uudet palvelut ja tuotteet, uudet liiketoimintamallit ja/tai kysynnän kasvu edistäneet yrityksen toimintaa koronarajoitusten purkamisen jälkeen. Vastaajat saattoivat valita ”kyllä” tai ”ei” vaihtoehdon. Tässä yhteydessä koronatuot saivat vähiten mainintoja: vain noin neljännes noteerasi niiden roolin. Eniten tämä vaihtoehto keräsi mainintoja hiihtokeskusten ja urheiluhallien joukossa. Nämä olivat myös merkittäviä tukien saajia (ks. edellä taulukko 9). Kiinnostavaa on, että kuntokeskukset mainitsivat tukien roolin harvemmin, vaikka myös ne olivat keskeisiä tuen saajia. Syynä voi olla se, että rajoitusten vaikutukset iskivät niihin pahemmin kuin etenkin hiihtokeskuksiin. Vastaukset eroavat muutenkin alakohtaisesti, mikä on linjassa aiemman havainnon kanssa, että osa vastaajista koki tukien kohdistuneen epätasa-arvoisesti.

Muut toimintaa mahdollisesti edistäneet seikat saivat melko tasaisesti mainintoja, eli noin 40 prosentilta vastaajia. Golfkentät ja hiihtokeskukset ilmoittivat muita harvemmin kysynnän kasvun, mutta ne eivät kokeneetkaan samanlaista kysynnän notkahdusta kuin muiden liikunnan alojen yritykset. (Kuvio 36.)

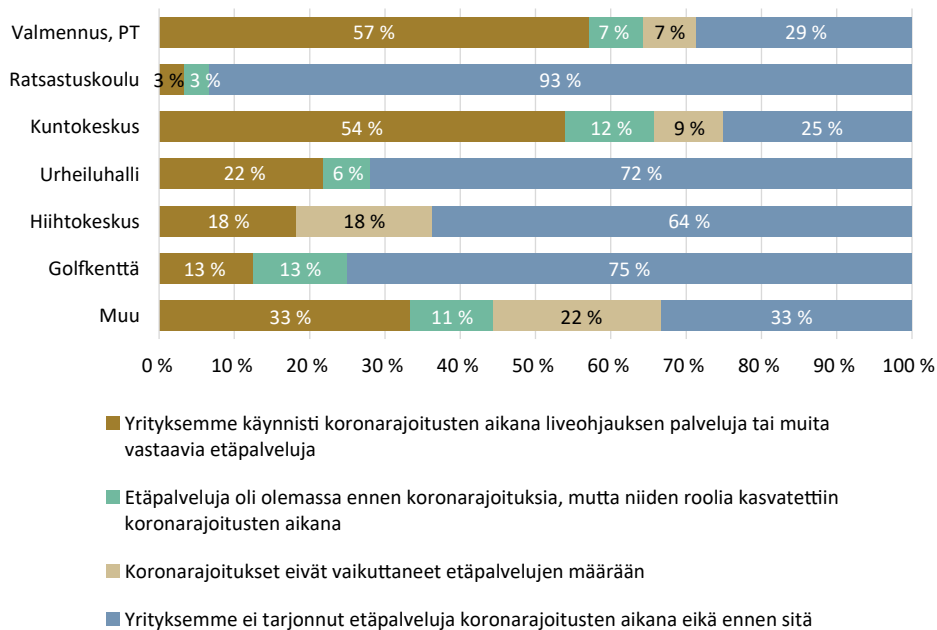
Kuvio 36. Koronarajoituksista palautumista edistäneet seikat, asian maininneiden vastaajien %-osuus.

Vapaissa vastauksissa tuotiin esiin, että toimintaa oli edistänyt toimintaidean olennainen muuttaminen tai uuden yrityksen perustaminen (3 vastausta), ahkeruus ja kova työnteko (5 vastausta), hintojen korotus (1 maininta), investoinnit (1 maininta), markkinointi (1 maininta), kysynnän kasvu (1 maininta) sekä kulujen karsinta ja edullisempien sopimusehtojen solmiminen (1 maininta).

Vastaajilta kysyttiin myös verkkokaupan ja etäpalvelujen kehityksestä koronarajoitusten aikana ja sen jälkeen. Verkkokaupan rooli vaihteli aloittain. Kuntokeskuksilla oli melko tyypillisesti (50 % vastaajista) verkkokauppa jo ennen pandemiaa ja toimintaa jatkettiin samalla mallilla. Lisäksi 31 prosenttia kuntokeskuksista ilmoitti, että verkkokaupan roolia kasvatettiin olennaisesti rajoitusten aikana tai se perusteettiin silloin. Urheiluhalleista enemmistö (63 %) ilmoitti, että niillä ei ole nyt verkkokaupaa, eikä ole ollut aiemminkaan. Myös valmennus-, personal training- ja ryhmäliikunnan ohjauksen palveluja tarjoavilla yrityksillä verkkokaupan rooli on ja oli rajoitustenkin aikaan pieni. Hiihtokeskukset lisäsivät voimakkaasti verkkokaupan roolia toiminnassaan. Myös golfkentät kasvattivat verkkokaupan roolia rajoitusten aikana.

Noin 16 prosenttia vastaajista ilmoitti, että verkkokauppa oli vakiintunut osaksi toimintaa, ja sen rooli oli kasvanut rajoitusten purun jälkeen. Vastaajista viisi prosenttia arvioi, että verkkokauppa oli vakiintunut osaksi palvelua, mutta sen rooli ei ollut kasvanut rajoitusten purkamisen jälkeen. Viisi prosenttia vastaajista arvioi, että vaikka verkkokauppa oli vakiintunut osaksi palveluja, sen merkitys oli vähentynyt. Eniten oli niitä yrityksiä, jotka ilmoittivat, että koronarajoitukset eivät olleet vaikuttaneet verkkokaupan asemaan rajoitusten aikana eikä sen jälkeen (31 % vastaajista), tai että yrityksellä ei missään vaiheessa ole ollut verkkokaupaa (34 % vastaajista).

Hieman yli kolmannes kyselyyn vastanneista yrityksistä ilmoitti käynnistäneensä koronarajoitusten aikana jonkin tyyppisiä etäohjauksen palveluja. Näin menettelivät etenkin valmennus-, personal training- ja ryhmäliikunnan ohjauksen palveluja tarjoavat yritykset (57 % vastaajista), samoin kuin kuntokeskukset (53 % vastaajista). Mahdollisuus etäpalvelujen tarjoamiseen vaihtelee ymmärrettävästi aloittain: ratsastuskoulu on todennäköisesti vaikeampaa tarjota etäpalveluja kuin personal trainerin. (Kuvio 37.)

Kuvio 37. Etäohjauksen palvelut koronarajoitusten aikana. n=194

Koronarajoitusten purku on jossain määrin johtanut etäpalvelujen vähenemiseen. Vastaajista hieman alle neljännes (23 %) ilmoitti, että etäpalvelujen rooli on vähentynyt rajoitusten purkamisen jälkeen ja 16 prosenttia ilmoitti, että palvelut on lopetettu. Huomattavasti harvemmat ilmoittivat, että etäpalvelujen rooli olisi kasvanut (6 % vastaajista) tai että se olisi edelleen koronarajoitusten ajan tasolla (4 % vastaajista.) Hieman alle puolella vastaajista (47–48 %) ei näitä palveluja missään vaiheessa ollutkaan.

Yrityksiltä kysyttiin myös, onko heillä tarjolla omatoimista liikuntaa tukevia tuotteita tai palveluja. Myös tässä yhteydessä vastaukset ymmärrettävästi vaihtelivat liiketoiminnan luonteen mukaan. Eniten tämän tyyppisiä palveluja oli valmiina tai niitä kehitettiin kuntokeskuksissa ja valmennuksen, personal training -palvelujen ja ryhmäliikunnanohjauksen palvelujen aloilla. Noin puolet yrityksistä ilmoitti, että niillä ei missään vaiheessa ole ollut tämän tyyppisiä palveluja. Eniten niitä, jotka eivät näitä palveluja olleet koskaan tarjonneet oli ratsastuskoulujen, urheiluhallien ja golf-kenttien joukossa. Niistä vastaajista, jotka olivat palveluja kehittäneet tai aiemminkin tarjonneet, valtaosa ilmoitti, että näiden palvelujen rooli on olennaisesti vähentynyt tai ne on poistettu.

Kun yrityksiä pyydettiin avoimessa kysymyksessä ilmoittamaan, mikä tyyppisiä palveluja ne olivat koronasulkujen aikana kehittäneet, eniten mainintoja saivat erilaiset ulkotreenit (30 mainintaa), etäohjauksen palvelut (17 mainintaa) ja pienryhmäohjaus (7 mainintaa).

Hajamainintoja saivat tarjonnan laajentaminen (3 mainintaa); toiminnanohjausjärjestelmä, asiakashallintajärjestelmä (2 mainintaa); ajanvarausjärjestelmän kehittäminen (2 mainintaa); harjoitusohjelmat omatoimiseen harjoitteluun (2 mainintaa); uusien asiakasryhmien etsiminen (2 mainintaa); työhyvinvointipalvelut yrityksille (1 maininta), laitevuokraus (1 maininta) sekä verkostoituminen muiden yrittäjien kanssa (1 maininta). Lisäksi kolme vastaajaa ilmoitti, että yritysidea oli muutettu olennaisesti tai että vastaaja oli perustanut uuden yrityksen.

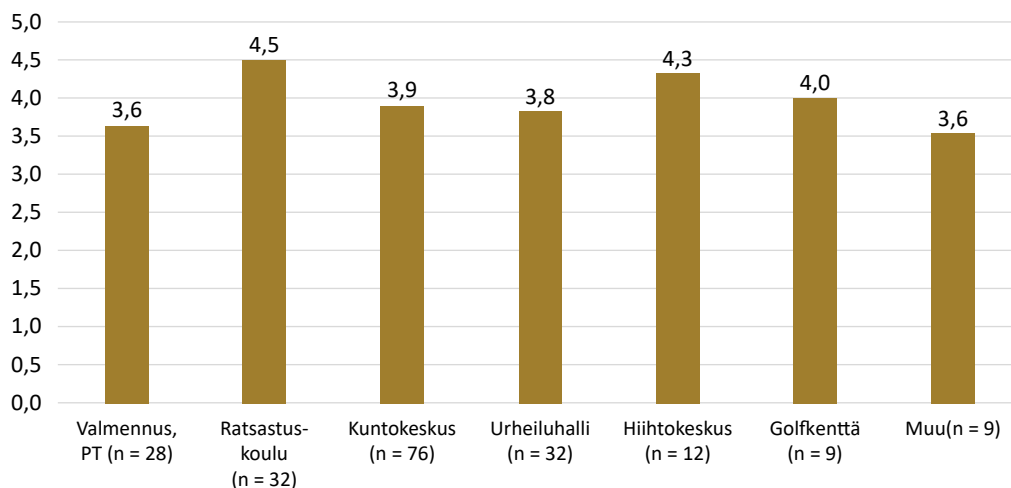
Koronarajoitusten aikaan yritysten oli myös tiukennettava hygieniarutiinejaan. Vastaajia pyydettiin omin sanoin kuvaamaan keskeisiä muutoksia tai käytäntöjen tiukennuksia. Yleisimmin mainittiin siivousrutiinien tehostaminen (71 mainintaa); käsien desinfiointipaikat (61 mainintaa); liikuntavälineiden omatoiminen puhdistus (45 mainintaa); etäisyydet ja kontaktien vähentäminen (39 mainintaa); toiminnan siirtäminen mahdollisuuksien mukaan ulos (26 mainintaa); ryhmäkokojen pienentäminen (15 mainintaa); maskien käyttö (12 mainintaa); antibakteeriset pinnoitteet (12 mainintaa)

Kahdeksan vastaajaa korosti, että yrityksellä oli hyvät/riittävät hygieniarutiinit jo ennen epidemiaa eikä niitä tarvinnut olennaisesti muuttaa (8 mainintaa). Vastaajista viidennes ilmoitti, että käsidesin jakelu on edelleen käytössä (40 mainintaa). Useita mainintoja sai myös tehostettu siivous ja välineiden puhdistus, myös asiakkaiden toimesta, joka siis jatkuu edelleen (26 mainintaa). Vastaajista 13 prosenttia ilmoitti, että hygieniakäytännöissä on palattu rajoituksia edeltävälle tasolle (25 mainintaa) ja kontaktien vähentämiseen pyritään edelleen seitsemässä vastaajayrityksessä.

4.5. Kustannustason nousun ja energian saatavuuteen liittyvien uhkakuvien merkitys yrityksille

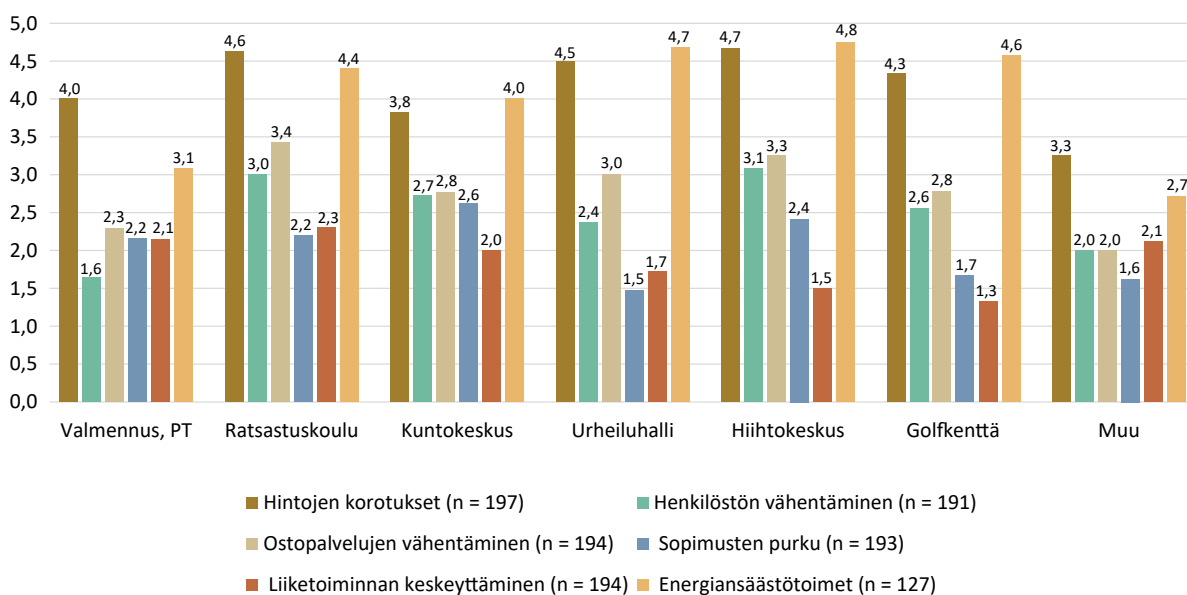
Yrittäjien kannalta olennainen haaste on kustannustason nousu ja siihen liittyvä asiakkaiden kulutuskyvyn väheneminen – nämä asiat nousivat esiin useissa vapaissa vastauksissa eri osissa kyselyä. Vastaajia pyydettiin arvioimaan kustannustason nousun merkitystä yritykselle asteikolla *1 = ei aiheuta merkittäviä ongelmia ... 5 = erittäin vakava uhka*. Vastausten keskiarvo oli 4, eli keskimäärin asiaa pidettiin vakavana uhkana. Asia koettiin vakavana uhkana kaikilla tarkastelussa olevilla aloilla, mutta etenkin golfkentillä, hiihtokeskuksissa ja ratsastuskouluilla. (Kuvio 38.) Vastauksissa ei ollut olennaisia eroja yritysten suuruusluokkien kesken.

Kun yrityksiltä kysyttiin, miten erityisesti energian hintojen nousu on vaikuttanut niiden toimintaan, 40 prosenttia yrityksistä ilmoitti, että energian hintojen nousu on jo nyt olennaisesti vaikeuttanut yrityksen toimintaa, 41 prosenttia puolestaan ilmoitti, että energian nousu on jo jossain määrin vaikuttanut toimintaan, mutta ei vielä ratkaisevalla tavalla. Etenkin hiihtokeskusten vastauksissa todettiin hintojen nousun merkittävä vaikutus (75 % alan vastaajista).

Kuvio 38. Vastaajien arviot kustannusten nousun vaikutuksista toimintaan (keskiarvo) (1 = ei aiheuta vakavia ongelmia... 5 = erittäin vakava uhka).

Kun vastaajia pyydettiin arvioimaan sitä, millä todennäköisyydellä ne joutuvat (tai ovat joutuneet) tekemään erilaisia talouden sopeutustoimia, niin asteikolla 1 = *erittäin epätodennäköistä* ... 5 = *erittäin todennäköistä* esiin nousivat etenkin hintojen korotukset (keskiarvo 4,1) ja energian säästötoimet (keskiarvo 4,1). (Kuvio 39.) Vastaajat olivat huolissaan myös energian saatavuuteen liittyvistä riskeistä: ongelma koski etenkin hiihtokeskuksia, urheiluhalleja ja ratsastuskouluja.

Kuvio 39. Yritysten tekemät tai ennakoitut toimenpiteet kustannustason nousun vuoksi (keskiarvo) (1 = erittäin epätodennäköinen toimenpide ... 5 = erittäin todennäköinen toimenpide).

Vapaissa vastauksissa säästötoimina mainittiin yleisimmin lämmityksen ja valaistuksen vähentäminen (40 mainintaa); saunan ja pesutilojen käytön rajoitukset (15 mainintaa); aukioloaikojen tai toiminta-aikojen supistaminen (4 mainintaa) sekä sähkön käytön optimointi, siirto edullisimpiin aikoihin ja kulutuksen tarkkailu (4 mainintaa).

Hieman yli kolmannes yrityksistä (36 %) ilmoitti, että niillä on varautumissuunnitelmia mahdollisiin sähkökatkosiin tai sähkön käytön rajoituksiin. Suunnitelmia oli muita useammin hiihtokeskuksilla (50 % alan vastaajista) ja ratsastuskouluilla (47 % alan vastaajista). Kun vapaissa vastauksissa kysyttiin mahdollisista toimintatavoista katkosten tai rajoitusten uhatessa, yleisimmin mainittiin erilaiset varaenergiälähteet

(16 mainintaa); sekä toimintaohjeet sähkökatkosten varalle (4 mainintaa). Vastaajista 10 prosenttia (20 mainintaa) totesi, että sähkökatkokset pakottavat toiminnan väliaikaiseen keskeyttämiseen.

Vastaajia pyydettiin myös arvioimaan, mitä muita uhkia tai huolenaiheita he kokevat edessään olevan. Eniten mainintoja sai huoli asiakkaiden määrän kehityksestä, mikä liittyi edellä mainittuun huoleen osto-voiman laskemisesta ja oletettavissa olevasta kilpailun kovenemisesta (24 mainintaa)

Muita huolenaiheita olivat poliittiseen päätöksentekoon liittyvät uhkakuvat, epäluottamus hallitukseen tai poliittiseen järjestelmään (10 mainintaa); yrityksen kulujen kasvu (7 mainintaa); yrittäjän terveys ja jaksaminen (7 mainintaa); säät, ilmastonmuutos (4 mainintaa); uusi pandemia (2 mainintaa) sekä työntekijöiden saatavuus (2 mainintaa).

4.6. Yhteenvetoa liikunta-alan yritysten tilanteesta

Liikunta-alan yrittäjiltä kerätyn tiedon perusteella koronarajoitukset vaikeuttivat vakavasti alan yritysten toimintaa. Lähes 80 prosenttia yrityksistä koki kohdanneensa vaikeuksia tai vakavia, toimintaa uhkaavia vaikeuksia.

Rajoitusten purkaminen paransi toimintaedellytyksiä, mutta uudeksi haasteeksi tuli kustannustason nousu, joka on lisännyt yritysten kustannuksia ja heikentänyt asiakkaiden ostovoimaa, mikä osaltaan on voinut vaikeuttaa toiminnan nostamista koronarajoituksista edeltävälle tasolle. Vähintään noin viidenneksestä yrityksistä voidaan arvioida, että he eivät ole saavuttaneet aiempaa tasoa.

Korona-pandemian aika vaikutti eri tavoin erityyppisiin yrityksiin: yritykset, jotka tarjoavat sisäliikunnan palveluja, ja joilla on isoja niihin liittyviä investointeja, ovat olleet suurimmissa vaikeuksissa; yritykset, jotka tarjosivat ulkoliikunnan palveluja (esim. golf, ratsastus) kärsivät vähemmän rajoituksista – itse asiassa osalla golf-yrityksiä taloudellinen tilanne parani koronarajoitusten aikana.

Yritysten oli mahdollista hakea eri lähteistä tukea: noin neljä viidesosaa kyselyyn vastanneista yrityksistä oli saanut yhtä tai useampaa tukea. Tuen merkitys vaihteli. Noin viidennes niistä yrityksistä, jotka ilmoittivat saaneensa yhtä tai useampaa tukea, arvioivat että tuella oli ollut ratkaiseva merkitys kriisistä selviämässä. Hieman harvemmat (18 %) ilmoittivat että tuesta oli jonkin verran apua kriisin aikana, mutta suurin piirtein yhtä moni (19 %) vastaajista ilmoitti, että tuella ei ollut olennaista merkitystä. Toisaalta kahdeksan prosenttia vastaajista ilmoitti, että ne eivät olleet saaneet tukea, ja siitä oli koitunut olennaista haittaa.

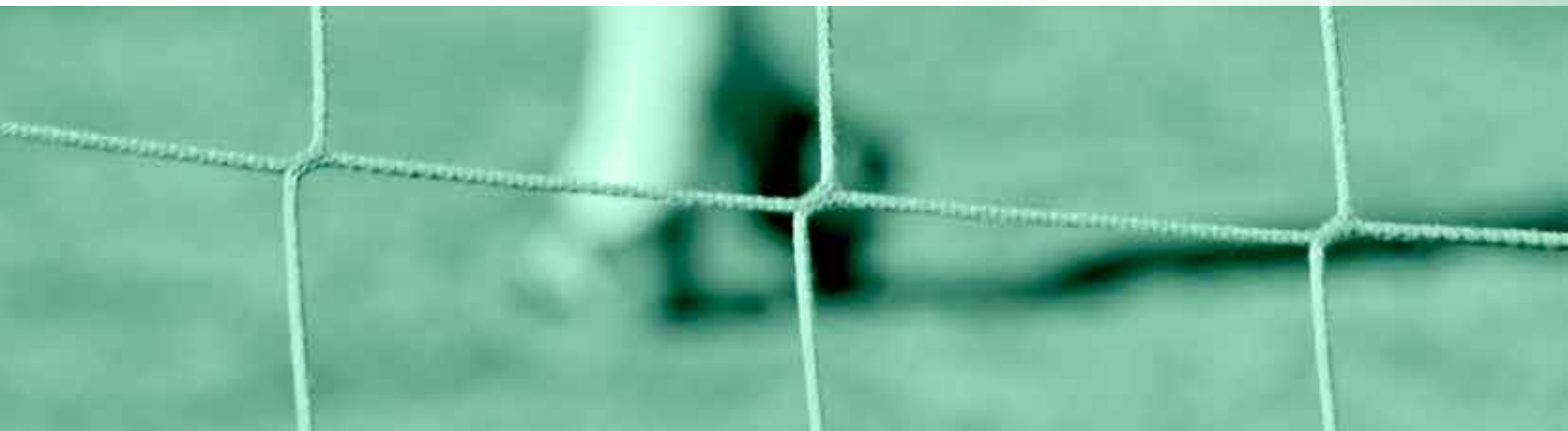
Korona-ajan tukijärjestelmiä kritisoitiin etenkin siitä, että ne kohtelivat epätasa-arvoisesti eri yrityksiä; kriteerit koettiin epäreiluiksi etenkin pieniä yrityksiä kohtaan. Lisäksi hakemiseen ja maksatukseen koettiin liittyvän ongelmia. Väitteet tuen epätasaisesta kohdistumisesta saavat jossain määrin tukea yrittäjiltä kerätystä muusta tiedosta: ilman tukea jääneiden yritysten joukossa oli merkittävä määrä yrityksiä, jotka kohtasivat vaikeuksia koronarajoitusten aikana.

Kustannustason nousu huolestutti yhtä lailla kaikkia yrityksiä, mutta energian saatavuuteen liittyvä huoli kosketti etenkin hiihtokeskuksia, urheiluhalleja, kuntokeskuksia ja ratsastuskouluja ja -talleja. Yritykset arvioivat pystyvänsä jossain määrin varautumaan erilaisin säästötoimin (lämmitys, valaistus, saunojen ja pesutilojen käyttörajoitukset ym.), ja osa katsoi voivansa varautua lyhyisiin energiakatkoksiin erilaisin varaenergiajärjestelyin, mutta näillä järjestelyillä ei tietenkään ratkaista pitkäaikaisempia ongelmia. Osa vastaajista ilmoittikin, että energiakatkokset tai -rajoitukset voivat johtaa toiminnan väliaikaiseen lopettamiseen.

Tulevaisuuden huolina esiin nousivat asiakkaiden ostovoiman väheneminen ja muut kysyntää heikentävät seikat; epäluottamus hallitukseen ja poliittiseen järjestelmään, mikä liittyy osin rajoitusten ja tukiprosessien aiheuttamaan turhautumiseen ja pettymykseen, sekä huoli kulujen kasvusta sekä huoli yrittäjän omasta jaksamisesta.

5. Selvityksen keskeiset tulokset

5. Selvityksen keskeiset tulokset

Kunnat

- Liikuntapalveluiden tarjonta on pääosin palautunut koronaa edeltävälle tasolle, mutta asiakkaat eivät ole palanneet käyttämään palveluja samaan tahtiin. Vain noin puolet kunnista – uimahallien osalta vielä harvemmat – ilmoitti asiakasmäärien kasvaneen entiselle tasolle.
- Lähes kaksi kolmasosaa kunnista käynnisti koronarajoitusten aikaan jonkin tyyppisiä etäpalveluja. Myös liikuntaneuvonnassa siirryttiin osin etäpalvelujen käyttöön.
- Kunnat tukivat urheiluseuroja ja yhdistyksiä ensisijaisesti siten, että tilavuokria ei peritty rajoitusten aikana eikä avustuksia saaneiden seurojen tai muiden yhdistysten tarvinnut maksaa takaisin saamiaan avustuksia, vaikka ne eivät olisi kyenneet toteuttamaan suunnittelemaansa toimintaa.
- Kunnista 70 prosenttia ilmoitti, että liikuntatoimen käyttökustannukset olivat nousseet, tyypillisin arvio oli (34 % kunnista), että hintojen nousu oli ollut luokkaa 10–30 prosenttia. Hieman harvemmat kunnat (29 %) ilmoittivat, että nousu oli ollut vähäisempää, alle kymmenen prosentin luokkaa.
- Yleisinä liikuntapalveluihin kohdistuvina lähivuosien haasteena on etenkin kunnan yleinen taloustilanne sekä liikuntatilojen uudistustarpeet.

Liikunta- ja urheiluseurat

- Vuosien 2020–2022 aikana liikunta- ja urheiluseuroista 52 prosentilla seuran toimintamahdollisuudet heikentyivät, 40 prosentilla pysyivät ennallaan ja 8 prosentilla paranivat.
- Seurojen vuoden 2022 vuositulot vähenivät keskimäärin viisi prosenttia ja jäsenmäärä vähentyi keskimäärin kolme prosenttia vuoteen 2019 verrattuna.
- Keskimääräistä enemmän ongelmia tuli suurten kaupunkien vuosituloiltaan suurille seuroille, sekä seuroille, joiden toiminta painottui kilpaurheiluun ja seuroille, joiden toimintaa pyritettiin sisäolosuhteissa.
- Seurojen toimintaan eri rooleissa osallistuminen väheni vuosisien 2020–2022 aikana eniten seura-toimijoiden, nuorten (13–18-v.) ja tavoitteellisten kilpaurheilijoiden osalta.
- Koronapandemia oli heikentänyt tammikuuhun 2023 mennessä seurojen toimintamahdollisuuksia huomattavasti enemmän kuin energiakriisi ja yleinen kustannustason nousu.
- Seurojen taloudellinen tasapaino säilyi ja organisaatiot selviytyivät toimintakykyisinä erityisvuosista 2020–2022 pääosin hyvin. Pitkään jatkunut seurojen talouden kasvu ja toiminnan ammattimaistumisen kehitys kuitenkin pysähtyi vuosien 2020–2022 aikana.
- Vuonna 2023 seurat arvioivat toimintamahdollisuuksien kehittyvän keskimäärin jo parempaan suuntaan, mutta erityisesti talousongelmien ennakoidaan jatkuvan.

Lajiliitot ja järjestöt

- Vuosien 2020–2022 aikana lajiliitoista ja järjestöistä toimintamahdollisuudet heikentyivät 67 prosentilla, pysyivät ennallaan 23 prosentilla ja paranivat 10 prosentilla.
- Vuonna 2022 lajiliittojen oma tulonhankinta väheni 8 prosenttia, mutta vuoden 2022 vuositulo oli keskimäärin jopa parempi kuin vuonna 2019.
- Lajiliittojen urheilijalisenssien määrä lisääntyi vuosien 2020–2022 aikana 2 prosenttia, mutta jos reilusti lisenssimääriään lisänneiden jalkapallon ja golfin lisenssejä ei huomioida, niin urheilijalisenssien määrä väheni muissa lajeissa keskimäärin 9 prosenttia.
- Vuonna 2023 lajiliitoista ja järjestöistä 43 prosenttia arvioi toimintamahdollisuuksien kehittyvän parempaan suuntaan, mutta 21 prosenttia arvio kehityksen olevan huonompaan suuntaan – erityisesti talousongelmien ennakoidaan jatkuvan.

Liikuntatoimialan yritykset

- Lähes 80 prosenttia yrityksistä koki kohdanneensa koronapandemian vuoksi vaikeuksia tai vakavia, toimintaa uhkaavia vaikeuksia.
- Koronarajoitusten purkaminen paransi yritysten toimintaedellytyksiä, mutta uudeksi haasteeksi tuli kustannustason nousu, joka on lisännyt yritysten kustannuksia ja heikentänyt asiakkaiden ostovoimaa.
- Korona-pandemian aika vaikutti eri tavoin erityyppisiin yrityksiin: yritykset, jotka tarjoavat sisäliikunnan palveluja, ja joilla on isoja niihin liittyviä investointeja, ovat olleet suurimmissa vaikeuksissa; yritykset, jotka tarjosivat ulkoliikunnan palveluja (esim. golf, ratsastus) kärsivät vähemmän rajoituksista – itse asiassa osalla golf-yrityksien taloudellinen tilanne parani koronarajoitusten aikana.
- Korona-ajan tukijärjestelmiä kritisoitiin etenkin siitä, että ne kohtelivat epätasa-arvoisesti eri yrityksiä; kriteerit koettiin epäreiluiksi etenkin pieniä yrityksiä kohtaan. Lisäksi hakemiseen ja maksatukseen koettiin liittyvän ongelmia.
- Kustannustason nousu huolestutti yhtä lailla kaikkia yrityksiä, mutta energian saatavuuteen liittyvä huoli kosketti etenkin hiihtokeskuksia, urheiluhalleja, kuntokeskuksia ja ratsastuskouluja ja -talleja.
- Tulevaisuuden huolina esiin nousivat asiakkaiden ostovoiman väheneminen ja muut kysyntää heikentävät seikat; epäluottamus hallitukseen ja poliittiseen järjestelmään, mikä liittyy osin rajoitusten ja tukiprosessien aiheuttamaan turhautumiseen ja pettymykseen, sekä huoli kulujen kasvusta sekä huoli yrittäjän omasta jaksamisesta.

Liitteet

Liite 1

Kuntien saatekirje ja kyselylomake

Kuntien liikuntapalvelut puoli vuotta koronapandemiaan liittyvien rajoitusten purkamisen jälkeen – kysely kunnille

Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Arvoisa vastaaja,

Valtion liikuntaneuvosto (VLN) toteuttaa selvityksen siitä, miten kuntien liikuntapalvelujen toimintaedellytykset ovat muuttunut koronapandemian aikaisten rajoitusten purkamisen jälkeen, ja miten yleinen hintatason nousu sekä uhkakuvat energian saatavuudesta ovat vaikuttaneet kuntien liikuntapalveluihin.

Koronarajoitukset astuivat ensimmäisen kerran voimaan maaliskuussa 2020, ja ne jatkuivat eri muodoissaan kesäkuuhun 2022. Valtion liikuntaneuvosto toteutti kunnille kohdistetun kyselyn rajoitusten alkuvaiheessa, ja nyt tavoitteena on selvittää, mikä on kuntien liikuntapalvelujen tilanne, kun rajoitusten purkamisesta on kulunut yli puoli vuotta. Vuoden 2022 lopulla inflaatio voimistui ja energian osalta uhkakuvaksi muodostui myös sen saatavuus. Sen vuoksi pyydämme myös arvioita hintojen nousun ja energian saatavuuteen liittyvien uhkakuvien merkityksestä kuntien liikuntapalveluille.

Valtion liikuntaneuvosto on opetus- ja kulttuuriministeriön yhteydessä toimiva asiantuntijaelin, joka arvioi valtionhallinnon toimenpiteiden vaikutuksia liikunnan alueella, tekee aloitteita ja esityksiä liikunnan kehittämiseksi sekä antaa lausuntoja liikuntamäärärahojen käytöstä. Nyt toteutettava kysely tuottaa taustatietoa kuntien liikuntapalvelujen tilanteesta liikuntaa ja urheilua koskevan julkisen keskustelun ja poliittisen päätöksenteon pohjaksi.

Raportissa ei käsitellä yksittäisten kuntien tilanteita, vaan tietoja analysoidaan suuruusluokittain ja alueittain. Kuntien antamat vastaukset eivät myöskään vaikuta niitä koskeviin valtion tai muiden julkisen sektorin toimijoiden tekemiin päätöksiin.

Toivomme, että vastaatte oheisiin kysymyksiin 27.1.2023 mennessä. Kyselyyn vastaamiseen menee noin 15 minuuttia. Kiitos.

Minttu Korsberg
Pääsihteeri
Valtion liikuntaneuvosto
minttu.korsberg@gov.fi

Timo Ala-Vähälä
Tutkija
Juritele Oy
timo.ala-vahala@juritele.fi
040 7341466

Kyselyyn liittyvissä käytännön asioissa voitte tarvittaessa ottaa yhteyttä kerättävän tiedon analyysista vastaavaan Timo Ala-Vähälään.

Taustakysymykset

Kunta *

Vastaajan nimi *

Vastaajan nimike

Vastaajan sähköpostiosoite *

Vastaajan puhelinnumero

KYSYMYKSET KORONAPANDEMIAN VAIKUTUKSESTA KUNNAN LIIKUNTAPALVELUIHIN

Mitä liikuntaan liittyviä palveluja kuntanne KESKEYTTI osittain tai kokonaan maaliskuun 2020 ja kesäkuun 2022 välisenä aikana voimassa olleiden erilaisten koronarajoitusten aikana, ja millainen tilanne on tällä hetkellä?

2. Miten koronarajoitukset vaikuttivat kunnan tarjoamiin ryhmäliikunnan (kasvokkainen ryhmäliikunnan ohjaus) palveluihin? Valitse sopiva vaihtoehto ja vastaa sen jälkeen avautuvaan lisäkysymykseen.

Mahdollisista tilalle tulleista palveluista ja asiakasmäärien muutoksista kysytään tuonnempana. Jos ryhmien tarjonta vaihteli koronarajoituksen aikana, vastatkaa sen mukaan, milloin tilanne oli vakavimmillaan.

- Liikuntaryhmien tarjonta (kasvokkainen ohjaustoiminta) keskeytettiin koronarajoitusten aikana joksikin aikaa kokonaan.
- Liikuntaryhmien ryhmien tarjontaa (kasvokkainen ohjaustoiminta) vähennettiin olennaisesti verrattuna koronarajoituksia edeltävään tasoon
- Liikuntaryhmien ryhmien tarjontaa (kasvokkainen ohjaustoiminta) ei keskeytetty koronarajoitusten aikana lainkaan tai ryhmätarjonta säilyi pääpiirteittäin ennallaan
- Kunta ei ennen pandemiaa järjestänyt liikunnan ryhmiä (kasvokkainen ohjaustoiminta), joten pandemialla ei ollut vaikutusta ryhmien määrään

2.a. Jos ryhmien tarjonta keskeytettiin kokonaan tai lähes kokonaan koronarajoitusten aikana, niin mikä on tilanne nyt? Valitse sopivin vaihtoehto:

- Ryhmien määrä on palautunut koronarajoituksia edeltäneelle tasolle tai sitä laajemmaksi
 - Ryhmien määrä on kasvanut, mutta ei koronarajoituksia edeltäneelle tasolle
 - Ryhmien määrä on kasvanut jossain määrin, mutta ei lähelläkään koronarajoituksia edeltänyttä tasoa
 - Ryhmien määrä on edelleen hyvin pieni tai ryhmiä ei ole lainkaan
 - Jokin muu vaihtoehto, mikä?
-

2.b. Jos ryhmien tarjontaa vähennettiin olennaisesti (esim. vähintään kolmanneksen) verrattuna koronarajoituksia edeltäneeseen tasoon, niin mikä on tilanne nyt? Valitse sopivin vaihtoehto:

- Ryhmien määrä on palautunut koronarajoituksia edeltäneelle tasolle tai sitä laajemmaksi
- Ryhmien määrä on kasvanut, mutta ei koronarajoituksia edeltäneelle tasolle
- Ryhmien määrä on kasvanut jossain määrin, mutta ei lähelläkään koronarajoituksia edeltänyttä tasoa
- Toiminta on edelleen koronarajoitusten ajan tasolla

~

- Ryhmien määrä on jatkanut vähenemistään verrattuna koronarajoitusten ajan tasoon
- Jokin muu vaihtoehto, mikä?
-

2.c. Jos liikuntaryhmien määrä säilyi koronarajoitusten aikana pääpiirteittäin ennallaan, niin mikä on tilanne nyt? Valitse sopivin vaihtoehto.

- Ryhmien määrä on kasvanut verrattuna koronarajoitusten aikaan
- Ryhmien määrä on samalla tasolla kuin koronarajoitusten aikana
- Ryhmien määrä on vähentynyt verrattuna koronarajoitusten aikaan
- Jokin muu, mikä?
-

2.d. Jos kuntanne ei tarjonnut ryhmäliikunnan palveluja ennen koronarajoitusten aikaa, niin mikä on tilanne nyt? Valitse sopivin vaihtoehto:

- Koronarajoitusten jälkeen on perustettu uusia liikuntaryhmiä
- Kunta ei edelleenkään järjestä liikuntaryhmiä
- Jokin muu vaihtoehto, mikä?
-

3. Miten koronarajoitukset vaikuttivat kunnan tarjoamaan kasvokkaisen liikuntaneuvonnan määrään? Valitse sopiva vaihtoehto ja vastaa sen jälkeen avautuvaan lisäkysymykseen.

Mahdollista tilalle tulleista etänä toteutettavista palveluista kysytään tuonnempana. Jos liikuntaneuvonnan tarjonta vaihteli koronarajoituksen aikana, vastatkaa sen mukaan, milloin tilanne oli vakavimmillaan.

- Kasvokkainen liikuntaneuvonta keskeytettiin koronapandemian aikana joksikin aikaa kokonaan
- Kasvokkaisen liikuntaneuvonnan määrää vähennettiin olennaisesti koronarajoitusten aikana
- Kasvokkaisen liikuntaneuvonnan määrä säilyi koronarajoitusten aikana pääpiirteittäin ennallaan
- Koronarajoitusten aikana lisättiin kuntalaisille suunnatun kasvokkaisen liikuntaneuvonnan määrää
- Kunta ei ennen koronarajoitusten aikaa tarjonnut kasvokkaista liikuntaneuvontaa, eikä sellaista käynnistetty koronarajoitusten aikana

3.a. Jos kasvokkainen liikuntaneuvonta keskeytettiin koronarajoitusten aikana kokonaan, niin mikä on tilanne nyt? Valitse sopivin vaihtoehto:

- Kuntalaisille tarjotun liikuntaneuvonnan määrä on palautunut koronarajoitusten aikaa edeltäneelle tasolle tai sitä laajemmaksi
- Kuntalaisille tarjotun liikuntaneuvonnan määrä on kasvanut, mutta ei koronarajoitusten aikaa edeltäneelle tasolle

- Kuntalaisille tarjotun liikuntaneuvonnan määrä on kasvanut jossain määrin, mutta ei lähelläkään koronarajoitusten aikaa edeltänyttä tasoa
 - Kuntalaisille tarjotun liikuntaneuvonnan määrä on edelleen hyvin pieni tai sitä ei ole lainkaan
 - jokin muu vaihtoehto, mikä?
-

3.b. Jos kasvokkaisen liikuntaneuvonnan määrää vähennettiin koronarajoitusten aikana, niin mikä on tilanne nyt? Valitse sopivin vaihtoehto:

- Kuntalaisille tarjotun liikuntaneuvonnan määrä on palautunut koronarajoitusten aikaa edeltäneelle tasolle tai sitä laajemmaksi
 - Kuntalaisille tarjotun liikuntaneuvonnan määrä on kasvanut, mutta ei koronarajoitusten aikaa edeltäneelle tasolle
 - Kuntalaisille tarjotun liikuntaneuvonnan määrä on kasvanut jossain määrin, mutta ei lähelläkään koronarajoitusten aikaa edeltäneelle tasoa
 - Kuntalaisille tarjotun liikuntaneuvonnan on edelleen koronarajoitusten aikaa vastaavalla tasolla
 - Kuntalaisille tarjotun liikuntaneuvonnan määrä on jatkanut vähenemistään verrattuna koronarajoitusten ajan tasoon
 - jokin muu vaihtoehto, mikä?
-

3.c. Jos kasvokkaisen liikuntaneuvonnan määrä koronarajoitusten aikana säilyi pääpiirteittäin ennallaan, niin mikä on tilanne nyt? Valitse sopivin vaihtoehto:

- Kuntalaisille tarjotun kasvokkaisen liikuntaneuvonnan määrä on kasvanut verrattuna koronarajoitusten aikaan
 - Kuntalaisille tarjotun kasvokkaisen liikuntaneuvonnan määrä on samalla tasolla kuin koronarajoitusten aikaan
 - Kuntalaisille tarjotun kasvokkaisen liikuntaneuvonnan määrä on vähentynyt verrattuna koronarajoitusten aikaan
 - Jokin muu vaihtoehto, mikä?
-

3.d. Jos kasvokkaisen liikuntaneuvonnan määrää lisättiin koronarajoitusten aikana, niin mikä on tilanne nyt? Valitse sopivin vaihtoehto

- Kuntalaisille tarjotun liikuntaneuvonnan määrä on edelleen kasvanut verrattuna koronarajoitusten aikaan
 - Kuntalaisille tarjotun liikuntaneuvonnan määrä on samalla tasolla kuin koronarajoitusten aikaan
 - Kuntalaisille tarjotun liikuntaneuvonnan määrä on vähentynyt verrattuna koronarajoitusten aikaan
 - Jokin muu vaihtoehto, mikä?
-

3.e. Jos kasvokkaista liikuntaneuvontaa ei tarjottu ennen koronarajoitusten aikaa eikä niiden aikana, niin mikä on tilanne nyt? Valitse sopivin

vaihtoehto:

- Koronarajoitusten jälkeen on alettu tarjota liikuntaneuvontaa
- Kunta ei edelleenkään järjestä liikuntaneuvontaa
- Jokin muu vaihtoehto, mikä?

4. Miten arvioitte koronarajoitusten vaikuttaneen eri liikuntamuotojen harrastajien harrastusmahdollisuuksiin sekä seurojen ja kunnan kanssa yhteistyötä tehneiden yritysten ja toimintamahdollisuuksiin?

(Antakaa arvionne asteikolla 1 = Rajoitukset ja muut toimenpiteet eivät aiheuttaneet olennaista haittaa ... 5 = Rajoitukset ja muut toimenpiteet aiheuttivat vakavaa haittaa.)

	1	2	3	4	5
Lasten ja nuorten liikunta	☐	☐	☐	☐	☐
Työkäisten liikunta	☐	☐	☐	☐	☐
Soveltava liikunta	☐	☐	☐	☐	☐
Ikääntyneiden liikunta	☐	☐	☐	☐	☐
Urheiluseurojen ja muiden liikuntaa tarjoavien yhdistysten toiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Kunnan kanssa yhteistyötä tekevät yksityiset palvelujen tarjoajat (kuntosalit, free lance liikunnonohjaajat, personal trairerit ja muut yksityiset toimijat)	☐	☐	☐	☐	☐

Keskeiset koronaepidemiaan liittyvät rajoitukset purettiin kesäkuussa 2022. Miten arvioitte rajoitusten purun vaikuttaneet liikuntapalvelujen asiakasmääriin?

5. Keskeiset koronaepidemiaan liittyvät rajoitukset purettiin kesäkuussa 2022. Miten arvioitte koronarajoitusten purkamisen vaikuttaneen liikuntapalvelujen käyttäjien määrään (mahdolliset etäpalvelut mukaan lukien)?

	Osallistujamäärät ovat kasvaneet rajoitusten aikaisista tasoista, mutta eivät vielä ole palanneet pandemiaa edeltävälle tasolle	Osallistujamäärät ovat jääneet rajoitusten ajan tasolle tai muuttuneet vain hieman	Osallistujamäärät ovat laskeneet verrattuna rajoitusten ajan tasoon	Kunnassamme ei ole tätä palvelua
Osallistujamäärät ovat palanneet rajoituksia edeltävälle tasolle tai nouseet sen yli				

	Osallistujamäärät ovat kasvaneet rajoitusten aikaisista tasoista,		Osallistujamäärät ovat jääneet rajoitusten ajan tasolle tai muuttuneet vain hieman		Kunnassamme ei ole tätä palvelua
	Osallistujamäärät ovat palanneet rajoituksia edeltävälle tasolle tai nouseet sen yli	mutta eivät vielä ole palanneet pandemiaa edeltävälle tasolle	Osallistujamäärät ovat jääneet rajoitusten ajan tasolle tai muuttuneet vain hieman	Osallistujamäärät ovat laskeneet verrattuna rajoitusten ajan tasoon	Kunnassamme ei ole tätä palvelua
Miten koronarajoitusten purku on vaikuttanut liikuntaryhmiin osallistuvien määriin (mahdolliset etäpalvelut mukaan lukien)?	☐	☐	☐	☐	☐
Miten koronarajoitusten purku on vaikuttanut uimahallien käyttäjien määriin?	☐	☐	☐	☐	☐
Miten koronarajoitusten purku on vaikuttanut muiden sisäliikuntapaikkojen käyttäjämääriin?	☐	☐	☐	☐	☐
Miten koronarajoitusten purku on vaikuttanut liikuntaneuvonnan asiakasmääriin?	☐	☐	☐	☐	☐

Mitä toimenpiteitä kuntanne liikunnasta vastaava hallinnonala KÄYNNISTI TAI LISÄSI koronapandemian johdosta?

6. Alkoiko kuntanne koronarajoitusten aikana tarjota etäohjattuja tai videoituja liikunnanohjauksen palveluja?

- Kyllä
- Ei
- Etäohjattuja liikunnanohjauksen palveluja tarjottiin jo ennen koronarajoituksia

6.a. Jos etäohjattuja tai videoituja liikunnanohjauksen palveluja tarjottiin koronarajoitusten aikana tai sitä ennen, niin valitse seuraavista vaihtoehtoista sopivin

- Etäohjattuja tai videoituja liikunnanohjauksen palveluja tarjotaan edelleen samassa laajuudessa tai enemmän kuin koronarajoitusten aikana
- Etäohjattuja tai videoituja liikunnanohjauksen palveluja tarjotaan edelleen, mutta vähemmän kuin koronarajoitusten aikana
- Etäohjattuja tai videoituja liikunnanohjauksen palveluja on luovuttu koronarajoitusten päättymisen jälkeen

6.b. Jos etäohjattuja tai videoituja liikunnonohjauksen palveluja tarjottiin etänä koronarajoitusten aikana tai jo sitä ennen, niin valitse seuraavista vaihtoehdoista sopivin

- Etäohjattuja tai videoituja liikunnonohjauksen palveluja tarjotaan edelleen samassa laajuudessa tai enemmän kuin koronarajoitusten aikana
- Etäohjattuja tai videoituja liikunnonohjauksen palveluja tarjotaan edelleen, mutta vähemmän kuin koronarajoitusten aikana
- Etäohjattuja tai videoituja liikunnonohjauksen palveluista on luovuttu koronarajoitusten päättymisen jälkeen

7. Alkoiko kuntanne tarjota koronarajoitusten aikana liikuntaneuvonnan palveluja etäpalveluna?

- Kyllä
- Ei
- Etäohjattuja liikuntaneuvonnan palveluja tarjottiin jo ennen koronarajoitusten aikaa

7.a. Jos liikuntaneuvonnan etäpalveluja tarjottiin koronarajoitusten aikana tai jo sitä ennen, niin valitse seuraavista vaihtoehdoista sopivin

- Liikuntaneuvonnan etäpalveluja tarjotaan edelleen samassa laajuudessa tai enemmän kuin pandemiarajoitusten aikana
- Liikuntaneuvonnan etäpalveluja tarjotaan edelleen, mutta vähemmän kuin pandemiarajoitusten aikana
- Liikuntaneuvonnan etäpalveluista on luovuttu pandemiarajoitusten päättymisen jälkeen

7.b. Jos liikuntaneuvonnan etäpalveluja tarjottiin koronarajoitusten aikana tai jo sitä ennen, niin valitse seuraavista vaihtoehdoista sopivin

- Liikuntaneuvonnan etäpalveluja tarjotaan edelleen samassa laajuudessa tai enemmän kuin pandemiarajoitusten aikana
- Liikuntaneuvonnan etäpalveluja tarjotaan edelleen, mutta vähemmän kuin pandemiarajoitusten aikana
- Liikuntaneuvonnan etäpalveluista on luovuttu pandemiarajoitusten päättymisen jälkeen

8. Mitä muita uusia palveluja liikuntatoimi kehitti koronarajoitusten aikana? Ovatko palvelut vakiintuneet pysyvään käyttöön?

Miten kunnan liikunnasta vastaava hallinnonala tuki alueen liikuntaseuroja ja muita liikuntaa edistäviä yhdistyksiä koronarajoitusten tuottamien vaikeuksien johdosta?

9. Perikö kuntanne liikuntaseuroilta ja muilta järjestöiltä tilavuokria liikuntatiloista koronarajoitusten aikana?

Kyllä

Ei

10. Antoiko kuntanne tilavuokrien maksuaikoihin pidennyksiä koronarajoitusten aikana?

Kyllä

Ei

11. Annettiinko yksityisten tahojen ja seurojen omistamien tilojen käyttäjille ylimääräisiä vuokra-avustuksia koronarajoituksiin liittyneiden vaikeuksien johdosta?

Kyllä

Ei

12. Saivatko liikuntaseurat (mahdollisten vuokra-avustuksen ohella tai lisäksi) muita ylimääräisiä koronarajoitusten aiheuttamiin vaikeuksiin liittyviä avustuksia?

Kyllä, mitä?

Ei

13. Perittiinkö vuosille 2020 ja/tai 2021 myönnettyjä seura-avustuksia takaisin, jos avustuksen saajat eivät koronarajoitusten vuoksi kyenneet toimimaan lupaamassaan laajuudessa?

Kyllä, avustuksia perittiin takaisin kokonaan tai osittain joko molempien tai toisen vuoden osalta

Avustusten saajien ei tarvinnut palauttaa saamiaan avustuksia kumpanakaan vuonna, vaikkeivat pystyneet toimimaan sillä aktiivisuudella, mitä olivat suunnitelleet

14. Tuettiinko liikuntaseuroja tai muita liikuntaa järjestäneitä tahoja muuten, miten?

Miten inflaatio ja energian hintojen nousu ovat vaikuttaneet kuntanne tarjoamiin liikuntapalveluihin?

15. Miten arvioitte inflaation ja energian hintojen nousun tähän mennessä vaikuttaneen liikuntapalvelujen järjestämisen kustannuksiin. Valitse sopivin vaihtoehto

- Ei vaikutusta kustannuksiin
- Korottaneet kustannuksia enintään 10%
- Korottaneet kustannuksia 10% – 30%
- Korottaneet kustannuksia 30% - 60%
- Korottaneet kustannuksia 60% - 100%
- Kustannukset ovat nousseet vähintään kaksinkertaisiksi

16. Miten arvioitte inflaation ja energian hintojen nousun vaikuttaneen syksyllä ja/tai vaikuttavan kevään aikana liikuntapaikkojen sisäänpääsymaksuihin, liikuntaryhmien osallistumismaksuihin ja muihin palveluja käyttäviltä henkilöiltä perittäviin maksuihin? Valitkaa sopivin vaihtoehto

- Ei vaikutusta maksuihin
- Korottavat maksuja enintään 10%
- Korottavat maksuja 10% – 30%
- Korottavat maksuja 30% - 60%
- Korottavat maksuja vähintään 60%

17. Miten arvioitte inflaation ja energian hintojen nousun vaikuttavan seuroilta, järjestöiltä ja muilta ryhmiltä perittäviin vuokra- ja vuoromaksuihin? (Voitte tässä vastata sekä syksyllä 2022 tehtyjen päätösten pohjalta että sen mukaan, mitä ennakoitte tapahtuvan vuonna 2023.)

- Ei vaikutusta maksuihin

- Korottavat maksuja enintään 10%
- Korottavat maksuja 10% – 30%
- Korottavat maksuja 30% - 60%
- Korottavat maksuja vähintään 60%

18. Miten kuntanne on varautunut mahdollisiin energiapulasta johtuviin ongelmiin?

- Kunnallamme on toimenpidesuunnitelma sen varalta, että energian kulutusta joudutaan rajoittamaan
- Kunnassamme valmistellaan toimenpidesuunnitelmaa sen varalta, että energian kulutusta joudutaan rajoittamaan
- Kunnallamme ei ole eikä tietääkseni valmistella toimenpidesuunnitelmaa sen varalta, että energian kulutusta joudutaan rajoittamaan
- En tiedä, miten kuntamme on varautunut mahdollisiin energian kulutuksen rajoituksiin

19. Jos kunnassanne joudutaan rajoittamaan energian kulutusta, mihin rajoitukset arvioinne mukaan kohdistuvat?

	Kyllä	Ei
Uimahallien toiminta		
Saunojen sulkeminen tai käytön rajoittaminen	☐	☐
Lämmityksen vähentäminen	☐	☐
Valaistuksen vähentäminen	☐	☐
Aukioloaikojen rajoittaminen	☐	☐
Muu, mikä?	☐	☐
Jäähallien toiminta		
Saunojen sulkeminen tai käytön rajoittaminen	☐	☐
Lämmityksen vähentäminen	☐	☐
Valaistuksen vähentäminen	☐	☐
Aukioloaikojen rajoittaminen	☐	☐
Muu, mikä?	☐	☐
Muiden sisäliikuntatilojen toiminta		
Saunojen sulkeminen tai käytön rajoittaminen	☐	☐
Lämmityksen vähentäminen	☐	☐
Valaistuksen vähentäminen	☐	☐
Aukioloaikojen rajoittaminen	☐	☐

	Kyllä	Ei
Muu, mikä?	☐	☐
<hr/>		
Tekonurmikenttien toiminta		
Lämmityksen vähentäminen	☐	☐
Valaistuksen vähentäminen	☐	☐
Aukioloaikojen rajoittaminen	☐	☐
Muu, mikä?	☐	☐
<hr/>		
Muiden ulkoliikuntatilojen toiminta		
Valaistuksen vähentäminen	☐	☐
Muu, mikä?	☐	☐
<hr/>		
Koulujen ja päiväkotien iltakäyttö		
Käyttöaikojen rajoittaminen	☐	☐
Muu, mikä?	☐	☐
<hr/>		

20. Aikooko kuntanne tukea seuroja ja muita liikuntaa edistäviä yhdistyksiä energian hinnan ja muun inflaation vuoksi. Valitse sopivat vaihtoehdot, voit valita useamman vaihtoehdon

- Mahdollista kustannusten nousua ei siirretä täysimääräisenä tilavuokriin tai muihin maksuihin
- Kustannusten kasvu huomioidaan avustusten määrässä
- Kunta varautuu maksamaan erityistukea, jos energian hintojen nousu ja inflaatio sitä vaatii
- Muu tuki, mikä?
-
- Kunnallamme ei ole suunnitelmia seurojen tai muiden liikuntaa edistävien yhdistysten tukemiseksi

21. Mitkä ovat mielestänne lähivuosien suurimpia haasteita liikuntapalvelujen järjestämisessä. Valitse seuraavista vaihtoehdoista kolme mielestänne tärkeintä haastetta ja laita ne tärkeysjärjestykseen

	Suurin haaste	Toiseksi vakavin haaste	Kolmanneksi vakavin haaste
Kunnan yleinen taloustilanne	☐	☐	☐
Liikuntatilojen investointitarpeet (uudisrakentaminen ja peruskorjaus)	☐	☐	☐

	Suurin haaste	Toiseksi vakavin haaste	Kolmanneksi vakavin haaste
Sote-uudistuksen tuomat haasteet (vaikutus kuntatalouteen, palvelujen uudelleenjärjestämisen tarpeet, yhteistyön rakentaminen hyvinvointialueiden kanssa ym.)	☐	☐	☐
Osaavan työvoiman saatavuus	☐	☐	☐
Kunnan muuttotappion aiheuttamat haasteet	☐	☐	☐
Asukasluvun kasvun aiheuttamat haasteet	☐	☐	☐
Asiakaskunnan muuttumiseen liittyvät haasteet (väestön ikääntyminen, yms.)	☐	☐	☐
Liikuntapalvelujen laadun ja sisältöjen kehittämiseen liittyvät haasteet	☐	☐	☐
Pandemian aiheuttamasta asiakaskadosta palautuminen	☐	☐	☐
Muu, mikä? Voit lisätä tähän myös vapaan kommentin lähivuosien haasteista?	☐	☐	☐

Liite 2

Liikunta- ja urheiluseurojen saatekirje ja kyselylomake

SAATE / LIIKUNTA- JA URHEILUSEURAT

LIIKUNTA- JA URHEILUSEUROJEN TILANNEKUVA

Suomalainen liikunta ja urheilu on kohdannut viimeisen kolmen vuoden aikana yllättäviä ja merkittäviä uusia haasteita. Koronapandemia vuosina 2020-2022, sekä tuoreimpana vuoden 2022 aikana alkanut energiakriisi ja yleinen kustannustason nousu ovat vaikuttaneet monella tavalla myös liikunta- ja urheiluseurojen toimintaan ja talouteen. Miten seurat ovat selvinneet kriiseistä? Kuinka haasteet ovat muuttaneet seurojen toimintaa? Miten seurajohtajat arvioivat seurojen kehitysnäkymiä vuodelle 2023?

Valtion Liikuntaneuvosto haluaa nyt selvittää kyselyllä edellä mainittujen haasteiden vaikutuksia liikunta- ja urheiluseuroihin. Kyselyn vastaajaksi toivotaan seuran toimintaa kokonaisvaltaisesti hyvin tunteva henkilö (pj, tj tai vastaava). Kyselyn vastaamiseen menee aikaa noin 15 minuuttia.

Kyselyn tavoitteena on lisätä tietoa ja luoda kokonaiskäsitys erilaisten seurojen tilanteesta haasteiden keskellä. Kysely ei liity taloudellisten tukien jakamiseen vaan se toteutetaan tilanneanalyysin ja tulevien liikuntapoliittisten toimenpiteiden tietotarpeisiin.

Kyselyn vastauksia käsitellään luottamuksellisesti ja ne raportoidaan siten, että yksittäisen vastaajan antamia tietoja ei voida erottaa kokonaisuudesta.

Syntyneet tiedot julkaistaan maaliskuussa 2023. Kyselyn toteuttaa valtion liikuntaneuvoston toimeksianosta Pasi Mäenpää/Liikunnan ja urheilun asiantuntijapalvelut Pasi Mäenpää.

Tässä linkki kyselyyn:

Kyselyn vastausaika päättyy sunnuntaina 29.1.2023

Yhteistyöterveisin

Minttu Korsberg, pääsihteeri, valtion liikuntaneuvosto/opetus- ja kulttuuriministeriö

Kyselyyn liittyvät tiedustelut: Pasi Mäenpää pasi.maenpaa@appm.fi tai 040 – 7788 993

LIIKUNTA- JA URHEILUSEUROJEN TILANNEKUVA TAMMIKUUSSA 2023

Vastausohjeita:

- kyselyssä on viisi teemaa ja 26 nopeasti vastattavaa kysymystä
- vastaamiseen menee aikaa noin 15 minuuttia

- kysely on tarkoitettu ry-liikunta- ja urheiluseuroille, jotka toteuttavat liikuntaa ja urheilua päätarkoituksenaan
- vastaajaksi toivotaan seuran toimintaa ja taloutta kokonaisuutena hyvin tunteva henkilö (esim. pj, tj)
- yleisseuroissa kyselyn vastaajaksi toivotaan yksittäisiä lajijaostoja vain ko. lajijaoston toimintaan liittyen

Vastausaikaa on sunnuntaihin 29.01.2023 asti

- seura voi saada kyselyn vastattavaksi useammalta eri taholta, mutta vastauksia seuralta toivotaan vain yksi

Kyselyyn liittyvät tiedustelut: Pasi Mäenpää pasi.maenpaa@apm.fi tai p. 040-7788993

1. Vastaaajan asema seurassa / seuran lajijaostossa

- Puheenjohtaja
- Toiminnanjohtaja
- Joku muu seuran/lajijaoston johtohenkilö

2. Seuran nimi (yleisseurasta myös lajijaoston nimi, jonka puolesta vastaa)

3. Kuntakoko, jossa seura toimii

- Alle 10 000 asukasta
- 10 000 - 49 999 asukasta
- 50 000 asukasta tai enemmän

4. Maakunta, jossa seura toimii

- Ahvenanmaa
- Etelä-Karjala
- Etelä-Pohjanmaa
- Etelä-Savo
- Kainuu

- Keski-Pohjanmaa
- Keski-Suomi
- Kymenlaakso
- Lappi
- Pirkanmaa
- Pohjanmaa
- Pohjois-Karjala
- Pohjois-Pohjanmaa
- Pohjois-Savo
- Päijät-Häme
- Satakunta
- Uusimaa
- Varsinais-Suomi
- Kanta-Häme

5. Minkä lajiliiton tai valtakunnallisen järjestön jäsen seura/lajijaosto on?

- Emme ole minkään lajiliiton/valtakunnallisen järjestön jäsen
- AKK-Motorsport
- Finlands Svenska Idrott
- Kansainvälinen Voimalajiliitto
- Medieval Combat Sport Finland
- Opiskelijoiden Liikuntaliitto
- Reserviläisurheiluliitto
- Soveltava Liikunta SoveLi
- Sukeltajaliitto
- Suomen Agilityliitto
- Suomen Aikidoliitto
- Suomen Aikuisurheiluliitto
- Suomen Amerikkalaisen Jalkapallon Liitto
- Suomen Ampumahiihtoliitto
- Suomen Ampumaurheiluliitto
- Suomen Ballhockeyliitto ry
- Suomen Baseball- ja Softball-liitto
- Suomen Biljardiliitto
- Suomen Brasilialaisen jujutsun liitto
- Suomen Bridgeliitto ry
- Suomen Cheerleadinliitto

- Suomen Curlingliitto
- Suomen Dartsliitto
- Suomen Elektronisen urheilun liitto
- Suomen Fitnessurheilu
- Suomen Frisbeegolfliitto
- Suomen Golfliitto
- Suomen Hiihtoliitto
- Suomen Hippos ry
- Suomen Hockeyliitto
- Suomen Ilmailuliitto
- Suomen ITF Taekwon-Do
- Suomen Jousiampujain liitto
- Suomen Judoliitto
- Suomen Jääkiekkoliitto
- Suomen Jääpalloliitto
- Suomen Karateliitto
- Suomen Kaukalopalloliitto ry
- Suomen Keilailuliitto
- Suomen Kiipeilyliitto
- Suomen Koripalloliitto
- Suomen Krikettiliitto
- Suomen Kyykkäliitto
- Suomen Käsipalloliitto
- Suomen Lentopalloliitto
- Suomen Liitokiekkoliitto
- Suomen Luisteluliitto
- Suomen Lumilautaliitto
- Suomen Melonta- ja Soutuliitto
- Suomen Miekkailu- ja 5-otteliitto
- Suomen Moottoriliitto
- Suomen Muaythai-liitto
- Suomen Nyrkkeilyliitto
- Suomen Padelliitto
- Suomen Painiliitto
- Suomen Painonnostoliitto SPNL
- Suomen Palloliitto
- Suomen Parkour

- Suomen Pesäpalloliitto
 - Suomen Pétanque-Liitto SP-L
 - Suomen Potkunyrkkeilyliitto
 - Suomen Purjehdus ja Veneily
 - Suomen Pyöräily
 - Suomen Pöytätennisiitto
 - Suomen Ratsastajainliitto
 - Suomen Ringeteliitto ry
 - Suomen Rugbyliitto
 - Suomen Rullalautaliitto
 - Suomen Salibandyliitto
 - Suomen Shakkiliitto
 - Suomen Sotilasurheiluliitto
 - Suomen Squashliitto
 - Suomen Sulkapalloliitto
 - Suomen Suunnistusliitto
 - Suomen Taekwondoliitto
 - Suomen Taitoluisteluliitto
 - Suomen Tanssiurheiluliitto
 - Suomen Tennisliitto
 - Suomen Tikkurheiluliitto STURL
 - Suomen Triathlonliitto
 - Suomen Työväen Urheiluliitto
 - Suomen Uimaliitto
 - Suomen Urheiluliitto
 - Suomen Valjakkourheilijoiden liitto
 - Suomen Vesihiihto ja Wakeboard
 - Suomen Voimanostoliitto
 - Suomen Voimisteluliitto
 - Suomen Vapaaotteliitto
 - Suomen Monikulttuurinen Liikuntaliitto FIMU
 - Suomen Paralympiakomitea
 - Suomen NMKY:n Urheiluliitto
 - Joku muu lajiliitto tai järjestö, mikä?
-

6. Mikä on seuran toiminnan päätarkoitus?

- Kilpaurheilu
 Harrasteliikunta
 Kilpaurheilu ja harrasteliikunta molemmat

7. Seuran taloudellinen "puskuri"

- tilanne 31.12.2022 tai viimeisimmän täyden 12 kk tilikauden päättyessä

Seuralla oli rahavaroja ja likvidiä omaisuutta (=omaa pääomaa)...

- Yli 12kk toimintamenojen tarpeisiin
 6-12kk toimintamenojen tarpeisiin
 2-5kk toimintamenojen tarpeisiin
 0-1kk toimintamenojen tarpeisiin
 Seuralla oli velkaa / oma pääoma oli miinuksella

SEURAN PERUSTIETOJA VUOSILTA 2019 JA 2022

8. Seuran jäsenmäärä 2019 ja 2022

Seuran jäsenmäärä 31.12.2019 tai vuoden 2019 aikana päättyneen täyden toimintavuoden (12kk) lopussa (lkm) _____

Seuran jäsenmäärä 31.12.2022 tai vuoden 2022 aikana päättyneen täyden toimintavuoden (12kk) lopussa (lkm) _____

9. Seuran vuositulot 2019 ja 2022

Seuran vuositulot vuonna 2019 tai vuoden 2019 aikana päättyneenä toimintavuotena(12kk) (€) _____

Seuran vuositulot vuonna 2022 tai vuoden 2022 aikana päättyneenä toimintavuotena (12kk) (€) _____

10. Arvio seuran järjestämään säännölliseen liikuntatoimintaan vuonna 2022 osallistuneiden määrän muutoksesta verrattuna vuoteen 2019

Vuonna 2022 seuran järjestämään säännölliseen liikuntatoimintaan osallistuvien määrä on...

- Lisääntynyt vuoteen 2019 verrattuna - kuinka monta prosenttia (% arvio) _____
- Pysynyt ennallaan _____
- Vähentynyt vuoteen 2019 verrattuna, kuinka monta prosenttia (% arvio) _____

11. Seuran järjestämään säännölliseen toimintaan vuonna 2022 eri ikäryhmissä ja eri rooleissa osallistuneiden määrän muutos verrattuna vuoteen 2019 ?

	1 lisääntynyt	2 pysynyt ennallaan	3 vähentynyt	4 emme järjestä toimintaa tälle ryhmälle / ei ole ko. toimijoita
pienien lasten (alle 7v) määrä on...	☐	☐	☐	☐
lasten (7-12v) määrä on...	☐	☐	☐	☐
nuorten (13-18v) määrä on...	☐	☐	☐	☐
aikuisten (19-65v) määrä on...	☐	☐	☐	☐
ikäntyneiden (yli 65v) määrä on....	☐	☐	☐	☐
tavoitteellisesti harjoittelevien kilpaurheilijoiden määrä on...	☐	☐	☐	☐
harrasteliikkujien määrä on...	☐	☐	☐	☐
ohjaajien ja valmentajien määrä on...	☐	☐	☐	☐
seuran aktiivisten vastuhenkilöiden määrä on (joukkueenjohtajat, rahastonhoitajat, hallitusjäsenet ja toimi- ja valiokunnat tmv.)...	☐	☐	☐	☐
seuran muiden toimijoiden määrä on (tuomarit, toimitsijat, talkoolaiset tmv.)...	☐	☐	☐	☐

ARVIOITA KORONAPANDEMIAN JA SIIHEN LIITYVIEN RAJOITUSTEN VAIKUTUKSISTA SEURALLE

12. Koronapandemia ja siihen liittyvät rajoitukset vuosina 2020-2022 aiheuttivat seuralle ongelmia

- Vain vähän
 Jonkun verran
 Paljon
 Erittäin paljon
 En osaa arvioida

13. Kuinka koronapandemia ja siihen liittyvät rajoitukset vuosina 2020-22 vaikuttivat seuran toiminnan eri osa-alueisiin

	Aiheutti paljon ongelmia	Aiheutti jonkun verran ongelmia	Aiheutti vain vähän ongelmia	Ei aiheuttanut ongelmia	En osaa sanoa
Seuran järjestämien eri toimintojen tai toimintakertojen määrään	☐	☐	☐	☐	☐
Seuran järjestämien toiminnan laatuun	☐	☐	☐	☐	☐
Seuran talouteen	☐	☐	☐	☐	☐

	Aiheutti paljon ongelmia	Aiheutti jonkun verran ongelmia	Aiheutti vain vähän ongelmia	Ei aiheuttanut ongelmia	En osaa sanoa
Seuran johtamiseen	☐	☐	☐	☐	☐

14. Onko seura saanut koronaan liittyen erillistä suoraa taloudellista tukea tai avustusta vuosien 2020-2022 aikana?

- Ei
 Kyllä
 En osaa sanoa

ARVIOITA ENERGIAKRIISIN JA YLEISEN KUSTANNUSTASON NOUSUN VAIKUTUKSISTA SEURALLE

15. Energiakriisi ja yleinen kustannustason nousu on aiheuttanut seuralle ongelmia vuonna 2022

- Vain vähän
 Jonkun verran
 Paljon
 Erittäin paljon
 En osaa sanoa

16. Kuinka energiakriisi ja yleinen kustannustason nousu vuonna 2022 vaikutti seurann toiminnan eri osa-alueisiin

	aiheutti paljon ongelmia	aiheutti jonkun verran ongelmia	aiheutti vain vähän ongelmia	ei aiheuttanut ongelmia	en osaa sanoa
seuran järjestämien eri toimintojen tai toimintakertojen määrään	☐	☐	☐	☐	☐
seuran järjestämien toiminnan laatuun	☐	☐	☐	☐	☐
seuran talouteen	☐	☐	☐	☐	☐
seuran johtamiseen	☐	☐	☐	☐	☐

17. Mitä sopeuttamistoimia seura on tehnyt vuoden 2022 aikana energiakriisin ja yleisen kustannustason nousun vuoksi?

	ei ole kyllä	ei vielä ole ollut tarvetta, mutta suunnitelmassa on	en osaa sanoa
vähennetty seurann järjestämien toimintojen tai toimintakertojen määrää	☐	☐	☐

	kyllä	ei ole tarvetta	ei vielä ole ollut tarvetta, mutta suunnitelmissa on	en osaa sanoa
vähennetty tapahtumiin osallistumisen määrää (kilpailut, pelit, turnaukset, näytökset, leirit)	☐	☐	☐	☐
nostettu harrastajien tai osallistumisen maksuja	☐	☐	☐	☐
käytetty syntyneiden lisäkustannusten kattamiseen seuran taloudellista "puskuria"	☐	☐	☐	☐
seura on ottanut velkaa	☐	☐	☐	☐
lisätty varsinaisen toiminnan ulkopuolista varainhankintaa (myyntitoiminta, sponsori-hankinta...)	☐	☐	☐	☐
toteutettu jokin muu sopeuttamistoimi, mikä:	☐	☐	☐	☐

18. Onko seura saanut energiakriisiin tai yleiseen kustannustasoon nousuun liittyen erillistä suoraa taloudellista tukea tai avustusta vuoden 2022 aikana?

- Ei
 Kyllä
 En osaa sanoa

**VIISIEN 2020-22 KOKONAISVAIKUTUKSET
SEURALLE JA SEURAN KEHITYSNÄKYMÄT VUODELLE 2023**

19. Kuinka kolmen vuoden ajanjakso 2020-2022 on vaikuttanut seuran toimintamahdollisuuksiin kokonaisvaltaisesti? (korona, energiakriisi/kustannustason nousu ja muut mahdolliset asiat seuran toimintamahdollisuuksiin liittyen)

Valitkaa seuraavista vaihtoehtoista seuran tämän hetkistä tilannetta parhaiten kuvaava vaihtoehto

Kolmen vuoden ajanjakso (2020-22) on...

- parantanut seuran toimintamahdollisuuksia paljon
 parantanut seuran toimintamahdollisuuksia vähän
 ei ole vaikuttanut seuran toimintamahdollisuuksiin - toimintamahdollisuudet ovat ennallaan
 heikentänyt seuran toimintamahdollisuuksia vähän
 heikentänyt seuran toimintamahdollisuuksia paljon

20. Onko vuodet 2020-2022 tuoneet jotain positiivisia vaikutuksia seuralle?

- Kyllä
 Ei

21. Mitä positiivisia vaikutuksia vuodet 2020-2022 ovat tuoneet seuralle?

22. Kuinka arvioitte seuran toimintamahdollisuuksien kehittyvän vuoden 2023 aikana?

Seuran toimintamahdollisuudet kehittyvät vuoden 2023 aikana...

- paljon parempaan suuntaan
 parempaan suuntaan
 pysyy ennallaan
 huonompaan suuntaan
 paljon huonompaan suuntaan
 en osaa sanoa

23. Mistä johtuu, että seuran toimintamahdollisuudet muuttuvat huonompaan suuntaan vuonna 2023?

Arvioikaa seuraavien asioiden vaikutusta seuran huonompiin toimintamahdollisuuksiin vuonna 2023

	on vaikutusta erittäin paljon	on vaikutusta paljon	on vaikutusta vähän	ei ole vaikutusta	en osaa sanoa
Kansainvälinen ja Suomen yhteiskunnallinen yleinen tilanne (taloussuhdanteet, energiakriisi tmv.)	☐	☐	☐	☐	☐
Alueemme ja kuntamme tarjoamat toimintamahdollisuudet (väestömuutokset, taloustilanne, liikuntaolosuhteet, tuet ja avustukset tmv.)	☐	☐	☐	☐	☐
Seurassa harrastettavan lajin yleinen suosio ja vetovoima	☐	☐	☐	☐	☐
Seuran sisäiset asiat (liikkujien ja seuratoimijoiden määrä, aktiivisuus ja osaaminen...resurssien hankintakyky, seuran strategiset valinnat tmv).	☐	☐	☐	☐	☐

24. Onko seura tehnyt vuosien 2020-2022 erityishaasteiden johdosta muutoksia seuran strategiaan tavoitteisiin tai toimintatapoihin vuodelle 2023?

- Kyllä, merkittävästi
- Kyllä, jonkun verran
- Ei, jatkamme toimintaa kuten ennen
- En osaa sanoa

25. Mitä muutoksia olette tehneet seuran strategiaan tavoitteisiin tai toimintatapoihin vuodelle 2023? Kuvatkaa lyhyesti.

26. Vapaa sana... seuran tilannekuvaan liittyen

KIITOS VASTAUKSISTASI! Lähetä lomake ao. Lähetä -painikkeella.

Liite 3

Lajiliittojen saatekirje ja kyselylomake

SAATE

LAJILIITTOJEN JA LIIKUNTAJÄRJESTÖJEN TILANNEKUVA

Suomalainen liikunta ja urheilu on kohdannut viimeisen kolmen vuoden aikana yllättäviä ja merkittäviä uusia haasteita. Koronapandemia vuosina 2020-2022, sekä tuoreimpana energiakriisi ja yleinen kustannustason nousu ovat vaikuttaneet monella tavalla myös lajiliittojen ja liikuntajärjestöjen toimintaan ja talouteen. Miten liitot ja järjestöt ovat selvinneet kriiseistä? Kuinka haasteet ovat muuttaneet liittojen ja järjestöjen toimintaa? Miten lajiliittojen ja järjestöjen johtajat arvioivat kehitysnäkymiä vuodelle 2023?

Valtion Liikuntaneuvosto haluaa nyt selvittää kyselyllä edellä mainittujen haasteiden vaikutuksia lajiliittoihin ja valtakunnallisiin liikuntajärjestöihin. Kyselyn tavoitteena on lisätä tietoa ja luoda kokonaiskäsitys lajiliittojen ja järjestöjen tilanteesta haasteiden keskellä. Perustietojen lisäksi kyselyssä kysytään liitto- ja järjestöjohtajien subjektiivisia arvioita tilanteesta. Kysely ei liity taloudellisten tukien jakamiseen vaan se toteutetaan tilanneanalyysin ja tulevien liikuntapolitiittisten toimenpiteiden tietotarpeisiin.

Kyselyn vastaajaksi toivotaan lajiliiton/järjestön toimintaa kokonaisvaltaisesti hyvin tunteva henkilö (pj, tj tai vastaava). Kyselyyn vastaamiseen menee aikaa noin 10-15 minuuttia.

Kyselyn vastauksia käsitellään luottamuksellisesti ja ne raportoidaan siten, että yksittäisen vastaajan antamia tietoja ei voida erottaa kokonaisuudesta. Syntyneet tiedot julkaistaan maaliskuussa 2023. Kyselyn toteuttaa valtion liikuntaneuvoston/opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta Pasi Mäenpää/Liikunnan ja urheilun asiantuntijapalvelut Pasi Mäenpää.

Tässä linkki kyselyyn:

Kyselyn vastausaika päättyy sunnuntaina 29.1.2023

Yhteistyöterveisin

Minttu Korsberg, pääsihteeri, valtion liikuntaneuvosto, opetus- ja kulttuuriministeriö

Kyselyyn liittyvät tiedustelut: Pasi Mäenpää pasi.maenpaa@appm.fi tai 040 – 7788 993

LAJILIITTOJEN - JA LIIKUNTAJÄRJESTÖJEN TILANNEKUVA TAMMIKUUSSA 2023

Vastausohjeita:

- kyselyssä on kuusi teemaa ja 25 nopeasti vastattavaa kysymystä
- vastaamiseen menee aikaa noin 10-15 minuuttia
- vastaajaksi toivotaan lajiliiton/järjestön toimintaa ja taloutta kokonaisuutena hyvin tunteva henkilö (esim. pj, tj)
- kyselyyn annettuja tietoja käsitellään luottamuksellisesti ja yksittäisen vastaajan tietoja ei voi erottaa raportoinnissa

Vastausaikaa on sunnuntaihin 29.01.2023 asti

Kyselyyn liittyvät tiedustelut: Pasi Mäenpää pasi.maenpaa@apm.fi tai p. 040-7788993

LAJILIITON/JÄRJESTÖN PERUSTIETOJA

1. Vastaajan asema lajiliitossa / järjestössä

- Puheenjohtaja
- Toiminnanjohtaja
- Joku muu liiton/järjestön johtohenkilö

2. Lajiliiton/järjestön nimi?

- AKK-Motorsport ry
- Finlands Svenska Idrott rf
- Kansainvälinen Voimalajiliitto ry
- Opiskelijoiden liikuntaliitto ry
- Reserviläisurheiluliitto ry
- Soveltava Liikunta SoveLi ry
- Sukeltajaliitto ry
- Suomen Agilityliitto ry
- Suomen Aikidoliitto ry
- Suomen Aikuisurheiluliitto ry
- Suomen Amerikkalaisen Jalkapallon Liitto ry
- Suomen Ampumahiihtoliitto ry
- Suomen Ampumaurheiluliitto ry
- Suomen Baseball- ja Softball-liitto ry
- Suomen Biljardiliitto ry
- Suomen brasilialaisen jujutsun liitto ry
- Suomen Bridgeliitto ry

- Suomen Cheerleadingliitto ry
- Suomen Curlingliitto ry
- Suomen Dartsliitto ry
- Suomen elektronisen urheilun liitto - SEUL ry
- Suomen Fitnessurheilu ry
- Suomen Frisbeegolfliitto ry
- Suomen Golfliitto ry
- Suomen Hiihtoliitto ry
- Suomen Hippos
- Suomen Hockeyliitto ry
- Suomen Ilmailuliitto ry
- Suomen ITF Taekwon-Do ry
- Suomen Jousiampujain Liitto ry
- Suomen Judoliitto ry
- Suomen Jääkiekkoliitto ry
- Suomen Jääpalloliitto ry
- Suomen Karateliitto ry
- Suomen Kaukalopalloliitto ry
- Suomen Keilailuliitto ry
- Suomen Kiipeilyliitto ry
- Suomen Koripalloliitto ry
- Suomen Krikettiliitto ry
- Suomen Kyykkäliitto ry
- Suomen Käsipalloliitto ry
- Suomen Lentopalloliitto ry
- Suomen Liitokiekkoliitto ry
- Suomen Luisteluliitto ry
- Suomen Lumilautaliitto ry
- Suomen Melonta- ja Soutuliitto ry
- Suomen Miekkailu- ja 5-otteliitto ry
- Suomen Monikulttuurinen Liikuntaliitto FIMU ry
- Suomen Moottoriliitto ry
- Suomen Muaythai-liitto ry
- Suomen Nuorten Miesten Kristillisten Yhdistysten Urheiluliitto ry
- Suomen Nyrkkeilyliitto ry
- Suomen Padelliitto ry
- Suomen Painiliitto ry

~

- Suomen Painonnostoliitto SPNL ry
 - Suomen Palloliitto ry
 - Suomen Paralympiakomitea ry
 - Suomen Parkour ry
 - Suomen Pesäpalloliitto ry
 - Suomen Petanque-Liitto SP-L ry
 - Suomen Potkunyrkkeilyliitto ry
 - Suomen Purjehdus ja Veneily ry
 - Suomen Pyöräily ry
 - Suomen Pöytätennisliitto ry
 - Suomen Ratsastajainliitto ry
 - Suomen Ringeteliitto ry
 - Suomen Rugbyliitto ry
 - Suomen Rullalautaliitto ry
 - Suomen Salibandyliitto ry
 - Suomen Shakkiliitto ry
 - Suomen Sotilasurheiluliitto ry
 - Suomen Squashliitto ry
 - Suomen Sulkapalloliitto ry
 - Suomen Suunnistusliitto ry
 - Suomen Taekwondoliitto ry
 - Suomen Taitoluisteluliitto ry
 - Suomen Tanssiurheiluliitto ry
 - Suomen Tennisliitto ry
 - Suomen Tikkaurheiluliitto STURL ry
 - Suomen Triathlonliitto ry
 - Suomen Työväen Urheiluliitto TUL ry
 - Suomen Uimaliitto ry
 - Suomen Urheiluliitto ry
 - Suomen Valjakkourheilijoiden liitto ry
 - Suomen Valmentajat ry
 - Suomen Valtakunnan Urheiluliitto SVUL ry
 - Suomen Vapaaotteliitto ry
 - Suomen Vesihiihtourheilu ry
 - Suomen Voimanostoliitto ry
 - Suomen Voimisteluliitto ry
 - Joku muu, mikä:
-

3. Mikä on lajiliiton/järjestön toiminnan päätarkoitus?

- Kilpaurheilu
 Harrasteliikunta
 Kilpaurheilu ja harrasteliikunta molemmat

4. Lajiliiton/järjestön taloudellinen "puskuri"

- tilanne 31.12.2022 tai viimeisimmän täyden 12 kk tilikauden päättyessä

Lajiliitolla/järjestöllä oli rahavaroja ja likvidiä omaisuutta (=omaa pääomaa)...

- Yli 12kk toimintamenojen tarpeisiin
 6-12kk toimintamenojen tarpeisiin
 2-5kk toimintamenojen tarpeisiin
 0-1kk toimintamenojen tarpeisiin
 Liitolla/järjestöllä oli velkaa / oma pääoma oli miinuksella

VERTAILUTIETOJA VUOSILTA 2019 JA 2022

5. Lajiliiton/järjestön tiedot seurojen jäsenmääristä ja lisenssin lunastaneista

Onko lajiliitolla/järjestöllä tietoa...

	Kyllä	Ei
Lajiliiton/järjestön kaikkien seurojen yhteenlasketusta jäsenmäärästä	☐	☐
Lajiliiton/järjestön urheilijalisenssin lunastaneiden määrästä	☐	☐

6. Lajiliiton/järjestön seurojen jäsenmäärä vuosina 2019 ja 2022

Lajiliiton/järjestön seurojen jäsenmäärä 31.12.2019 tai vuoden 2019 aikana päättyneen täyden toimintavuoden (12kk) lopussa (henkilöiden lkm)

Lajiliiton/järjestön seurojen jäsenmäärä 31.12.2022 tai vuoden 2022 aikana päättyneen täyden toimintavuoden (12kk) lopussa (henkilöiden lkm)

7. Lajiliiton/järjestön urheilijalisenssin lunastaneiden määrä vuosina 2019 ja 2022

Lajiliiton/järjestön urheilijalisenssin lunastaneiden määrä 31.12.2019 tai vuoden 2019 aikana päättyneen täyden toimintavuoden (12kk) lopussa (lkm)

Lajiliiton/järjestön urheilijalisenssin lunastaneiden määrä 31.12.2022 tai vuoden 2022 aikana päättyneen täyden toimintavuoden (12kk) aikana (lkm)

8. Arvio lajiliiton/järjestön seurojen järjestämään säännölliseen toimintaan vuonna 2022 eri ikäryhmissä ja eri rooleissa osallistuneiden määrän muutoksesta verrattuna vuoteen 2019?

	1 lisääntynyt	2 pysynyt ennallaan	3 vähentynyt	4 lajissa/järjestössä ei ole toimintaa tälle ryhmälle
pienien lasten (alle 7v) määrä on...	☐	☐	☐	☐
lasten (7-12v) määrä on...	☐	☐	☐	☐
nuorten (13-18v) määrä on...	☐	☐	☐	☐
aikuisten (19-65v) määrä on...	☐	☐	☐	☐
ikäntyneiden (yli 65v) määrä on....	☐	☐	☐	☐
kilpaurheilijoiden määrä on...	☐	☐	☐	☐
harrasteliikkujien määrä on...	☐	☐	☐	☐
ohjaajien ja valmentajien määrä on...	☐	☐	☐	☐
muiden seuratoimijoiden määrä on (toimitsijat, joukkueenjohtajat, rahastonhoitajat, hallitusjäsenet ja toimi- ja valiokunnat tmv.)...	☐	☐	☐	☐
kokoaikaisien (vähintään 80%) työntekijöiden määrä on....	☐	☐	☐	☐

ARVIOITA KORONAPANDEMIAN VAIKUTUKSISTA

9. Kuinka paljon koronapandemia ja siihen liittyvät rajoitukset vuosina 2020-22 aiheuttivat lajiliiton/järjestön OMALE toiminnalle ongelmia?

HUOM! Tässä yhteydessä ei kysytä vaikutuksia liiton/järjestön seurojen toimintaan

- Vain vähän
- Jonkun verran
- Paljon
- Erittäin paljon
- En osaa arvioida

10. Kuinka Koronapandemia ja siihen liittyvät rajoitukset vuosina 2020-22 vaikuttivat lajiliiton/järjestön OMAN toiminnan eri osa-alueisiin

HUOM! Tässä yhteydessä ei kysytä vaikutuksia lajiliiton/järjestön seurojen toimintaan

	Aiheutti paljon ongelmia	Aiheutti jonkun verran ongelmia	Aiheutti vain vähän ongelmia	Ei aiheuttanut ongelmia	En osaa sanoa
Lajiliiton/järjestön järjestämän tai kustantaman toiminnan määrään	☐	☐	☐	☐	☐
Lajiliiton/järjestön järjestämän tai kustantaman toiminnan laatuun	☐	☐	☐	☐	☐
Lajiliiton/järjestön talouteen	☐	☐	☐	☐	☐
Lajiliiton/järjestön johtamiseen	☐	☐	☐	☐	☐

11. Onko lajiliitto/järjestö saanut koronaan liittyen erillistä suoraa taloudellista tukea tai avustuksia vuosien 2020-22 aikana?

- Ei
 Kyllä
 En osaa sanoa

12. Onko lajiliitto/järjestö myöntänyt omille jäsenseuroilleen/-järjestöilleen koronaan liittyen erillistä suoraa taloudellisesta tukea tai avustusta vuosien 2020-22 aikana?

- Ei
 Kyllä
 En osaa sanoa

ARVIOITA ENERGIAKRIISIN JA YLEISEN KUSTANNUSTASON NOUSUN VAIKUTUKSISTA

13. Kuinka paljon energiakriisi ja yleinen kustannustason nousu on aiheuttanut lajiliiton/järjestön OMALLE toiminnalle ongelmia vuonna 2022

HUOM! Tässä yhteydessä ei kysytä vaikutuksia lajiliiton/järjestön seurojen toimintaan

- Vain vähän
 Jonkun verran
 Paljon
 Erittäin paljon
 En osaa sanoa

14. Kuinka energiakriisi ja yleinen kustannustason nousu vuonna 2022 vaikutti lajiliiton/järjestön OMAN toiminnan eri osa-alueisiin

HUOM! Tässä yhteydessä ei kysytä vaikutuksia liiton/järjestön seurojen toimintaan

	aiheutti paljon ongelmia	aiheutti jonkun verran ongelmia	aiheutti vain vähän ongelmia	ei aiheuttanut ongelmia	en osaa sanoa
lajiliiton/järjestön järjestämän tai kustantaman toiminnan määrään	☐	☐	☐	☐	☐
lajiliiton/järjestön järjestämän tai kustantaman toiminnan laatuun	☐	☐	☐	☐	☐
lajiliiton/järjestön talouteen	☐	☐	☐	☐	☐
lajiliiton/järjestön johtamiseen	☐	☐	☐	☐	☐

15. Mitä taloudellisia sopeuttamistoimia lajiliitto/järjestö on tehnyt vuoden 2022 aikana energiakriisin ja yleisen kustannustason nousun vuoksi?

	kyllä	ei	ei vielä, mutta vuodelle 2023 on suunnitelmissa	en osaa sanoa
vähennetty lajiliiton/järjestön järjestämän tai kustantaman toiminnan määrää (mj-toiminta, kilpailut, leirit tmv.)	☐	☐	☐	☐
nostettu vähintään yhtä urheilijoiden/liikkujien vuosittain lajiliitolle/järjestölle maksettavaa perusmaksua (lisenssimaksut, jäsenmaksut tmv.)	☐	☐	☐	☐
nostettu vähintään yhtä seurojen/jäsenyhdistysten vuosittain lajiliitolle/järjestölle maksettavaa perusmaksua (jäsenmaksu, sarjamaksu tmv.)	☐	☐	☐	☐
nostettu vähintään yhtä urheilijoiden/liikkujien maksujen omakustannusosuutta lajiliiton/järjestön järjestämiin tapahtumiin (mj-toiminta, kilpailumatkat, leirit tmv.)	☐	☐	☐	☐
nostettu vähintään yhtä seurojen tai seuratoimijoiden maksujen omakustannusosuutta lajiliiton/järjestön järjestämiin tapahtumiin (koulutukset, kokoukset tmv.)	☐	☐	☐	☐
on käytetty syntyneiden lisäkustannusten kattamiseen lajiliiton/järjestön taloudellista "puskuria"	☐	☐	☐	☐
lajiliitto/järjestö on ottanut velkaa	☐	☐	☐	☐
lajiliitto/järjestö on lisännyt varsinaisen toiminnan ulkopuolista varainhankintaa (myyntitoiminta, sponsori-hankinta tmv.)	☐	☐	☐	☐

16. Onko lajiliitto/järjestö saanut energiakriisiin tai yleiseen kustannustasoon nousuun liittyen erillistä suoraa taloudellista tukea tai avustusta vuoden 2022 aikana?

- Ei
 Kyllä
 En osaa sanoa

17. Onko lajiliitto/järjestö myöntänyt omille seuroilleen energiakriisiin tai yleiseen kustannustasoon nousuun liittyen erillistä suoraa taloudellisesta tukea tai avustusta vuoden 2022 aikana?

- Ei
 Kyllä
 En osaa sanoa

ARVIOITA VUOSIEN 2020-22 KOKONAISVAIKUTUKSISTA

18. Kuinka kolmen vuoden ajanjakso 2020-22 on vaikuttanut lajiliiton/järjestön OMIIN toimintamahdollisuuksiin kokonaisvaltaisesti? (korona, energiakriisi/kustannustason nousu ja muut mahdolliset asiat)

HUOM! Tässä yhteydessä ei kysytä vaikutuksia liiton/järjestön seurojen toimintaan

Valitkaa seuraavista vaihtoehdoista lajiliiton/järjestön tämän hetkistä tilannetta parhaiten kuvaava vaihtoehto

Kolmen vuoden ajanjakso (2020-22) on...

- parantanut lajiliiton/järjestön toimintamahdollisuuksia paljon
 parantanut lajiliiton/järjestön toimintamahdollisuuksia vähän
 ei ole vaikuttanut lajiliiton/järjestön toimintamahdollisuuksiin - toimintamahdollisuudet ovat ennallaan
 heikentänyt lajiliiton/järjestön toimintamahdollisuuksia vähän
 heikentänyt lajiliiton/järjestön toimintamahdollisuuksia paljon

19. Ovatko vuodet 2020-22 tuoneet jotain POSITIIVISIA vaikutuksia lajiliitolle/järjestölle?

HUOM! Tässä yhteydessä ei kysytä vaikutuksia liiton/järjestön seurojen toimintaan

- Kyllä
 Ei
 En osaa sanoa

20. Mitä POSITIIVISIA vaikutuksia vuodet 2020-22 ovat tuoneet lajiliitolle/järjestölle?

ARVIOITA KEHITYSNÄKYMISTÄ VUODELLE 2023

21. Kuinka arvioitte lajiliittonne/järjestönne OMIEN toimintamahdollisuuksien kehittyvän vuoden 2023 aikana?

- paljon parempaan suuntaan
- parempaan suuntaan
- pysyy ennallaan
- huonompaan suuntaan
- paljon huonompaan suuntaan
- en osaa sanoa

22. Kuinka arvioitte lajiliittonne/järjestönne SEUROJEN toimintamahdollisuuksien kehittyvän vuoden 2023 aikana?

- paljon parempaan suuntaan
- parempaan suuntaan
- pysyy ennallaan
- huonompaan suuntaan
- paljon huonompaan suuntaan
- en osaa sanoa

23. Onko lajiliittonne/järjestönne tehnyt vuosien 2020-22 johdosta muutoksia lajiliittonne/järjestönne strategiaan tavoitteisiin tai toimintatapoihin vuodelle 2023?

- Kyllä, merkittävästi
- Kyllä, jonkun verran
- Ei, jatkamme toimintaa kuten ennen
- En osaa sanoa

24. Mitä muutoksia olette tehneet lajiliittonne/järjestönne strategiaan tavoitteisiin tai toimintatapoihin vuodelle 2023? Kuvatkaa lyhyesti.

25. Vapaa sana...lajiliittonne/järjestönne tilannekuvaan liittyen

KIITOS VASTAUKSISTA! Lähetä lomake ao. Lähetä -painikkeella.

Liite 4

Yritysten saatekirje ja kyselylomake

Liikunta-alan yritysten tilanne puoli vuotta korona-rajoitusten purkamisen jälkeen - kysely yrityksille

Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Arvoisa vastaaja,

Valtion liikuntaneuvosto (VLN) toteuttaa selvityksen siitä, miten liikunta-alan yritysten toiminta on muuttunut koronapandemian aikaisten rajoitusten purkamisen jälkeen, ja miten yleinen hintatason nousu sekä uhkakuvat energian saatavuudesta ovat vaikuttaneet yritysten toimintaan.

Koronarajoitukset astuivat ensimmäisen kerran voimaan maaliskuussa 2020, ja ne jatkuivat eri muodoissaan kesäkuuhun 2022. Valtion liikuntaneuvosto toteutti yrityksille kohdistetun kyselyn rajoitusten alkuvaiheessa, ja nyt tavoitteena on selvittää, mikä on liikunta-alan yritysten tilanne, kun rajoitusten purkamisesta on kulunut yli puoli vuotta. Vuoden 2022 lopulla inflaatio voimistui ja energian osalta uhkakuvaksi muodostui myös sen saatavuus. Sen vuoksi pyydämme myös arvioita hintojen nousun ja energian saatavuuteen liittyvien uhkakuvien merkityksestä liikunta-alan yritysten toiminnalle.

Valtion liikuntaneuvosto on opetus- ja kulttuuriministeriön yhteydessä toimiva asiantuntijaelin, joka arvioi valtionhallinnon toimenpiteiden vaikutuksia liikunnan alueella, tekee aloitteita ja esityksiä liikunnan kehittämiseksi sekä antaa lausuntoja liikuntamäärärahojen käytöstä. Nyt toteutettava kysely tuottaa taustatietoa yksityisen sektorin tilanteesta liikuntaa ja urheilua koskevan julkisen keskustelun ja poliittisen päätöksenteon pohjaksi.

Kyselyyn kerättävät vastaukset käsitellään nimettöminä, eivätkä yrityksen antamat vastaukset vaikuta yritystä koskeviin valtion, kuntien tai muiden julkisen sektorin toimijoiden tekemiin päätöksiin.

Toivomme, että vastaatte oheisiin kysymyksiin 3.2.2023 mennessä.

Minttu Korsberg
Pääsihteeri
Valtion liikuntaneuvosto
minttu.korsberg@gov.fi

Timo Ala-Vähälä
Tutkija
Juritele oy
timo.ala-vahala@juritele.fi
040 7341466

Kyselyyn liittyvissä käytännön asioissa voitte tarvittaessa ottaa yhteyttä kerättävän tiedon analyysista vastaavaan Timo Ala-Vähälään.

Taustakysymykset (* merkityt kysymykset pakollisia)

1. Yrityksen päätoimiala liikunta-alalla *

- Urheilun ja liikunnan koulutustoiminta (esim. eri lajien koulutustoiminta, ohjaajakoulutus ja kurssitoiminta)
- Urheiluun ja liikuntaan liittyvä henkilökohtainen ohjaus ja valmennus (esim. valmentaja, personal trainer, hiihdonopettaja)
- Urheilulaitustoiminta (ulko- ja sisäliikuntapaikkojen toiminta)
- Yritysmuotoisesti toimiva urheiluseura
- Kuntokeskustoiminta (kuntosalit, kunto- ja terveystuokakeskukset sekä voimailu- ja crossfitsalit)

Muu urheilu ja -liikuntatoiminta*

*Tilastokeskuksen ohjaan mukaan tähän kuuluvat mm. urheilutapahtumien tuottajien ja promoottorien toiminta riippumatta siitä, onko heillä omat tilat tapahtumien järjestämiseen; omaan lukuun toimivien ammattiuurheilijoiden, -erotuomarien, -tuomarien jne. toiminta; urheilun ja liikunnan keskusjärjestöjen ja -lajiliittojen sekä liigojen toiminta; urheilutapahtumien edistämiseen liittyvä toiminta; kilpahevostallien ja ratsastustallien toiminta; kilpa-auto-, -moottoripyörä- ja -venetallien toiminta.

2. Yrityksen ydinpalvelun määrittely (esimerkiksi kuntosalitoiminta) *

3. Tietoja yrityksen henkilöstöstä.

Ilmoita vuodenvaihteen 31.12.2022 tilanne. Jos kokopäiväisten, osa-aikaisten, ja ostopalveluna työskentelevien määrä vaihtelee vuoden mittaan, niin voit täsmentää asiaa kohdassa "Huomautuksia"

Yrityksen henkilöstön kokonaismäärä (tilanne 31.12.2022) *

Kokopäiväisen henkilöstön määrä (tilanne 31.12.2022) *

Osa-aikaista työtä tekevien määrä (tilanne 31.12.2022) *

Ostopalveluna työskentelevän henkilöstön määrä (tilanne 31.12.2022) *

Huomautuksia

4. Yrityksen liikevaihto vuonna 2022 (jos ei vielä tiedossa, ilmoita arvio) *

Liikevaihto _____

5. Yrityksen toimialue (valitse joko "valtakunnallinen" tai ne maakunnat, joissa yrityksenne toimii) *

- Valtakunnallinen
 Uusimaa
 Varsinais-Suomi

- Satakunta
- Kanta-Häme
- Pirkanmaa
- Päijät-Häme
- Kymenlaakso
- Etelä-Karjala
- Etelä-Savo
- Pohjois-Savo
- Pohjois-Karjala
- Keski-Suomi
- Etelä-Pohjanmaa
- Pohjanmaa
- Keski-Pohjanmaa
- Pohjois-Pohjanmaa
- Kainuu
- Lappi
- Ahvenanmaa

KYSYMYKSIÄ, JOTKA LIITTYVÄT KORONARAJOITUSTEN AIKAAN (MAALISKUU 2020 – KESÄKUUN 2022)

6. Yrityksenne tilanne ennen koronarajoituksia. Valitse kuvaavin vaihtoehto:

- Yritysemme toiminta oli erittäin kannattavaa
- Yrityksemme toiminta oli vakaalla pohjalla – tulot riittivät laskujen maksuun ja tuottivat jonkin verran ylijäämää
- Yrityksemme toiminta oli pääosin vakaalla pohjalla, mutta laskujen maksu edellytti joskus maksuaikojen venyttämistä, henkilökulujen leikkaamista tai vastaavia toimenpiteitä
- Yrityksellämme oli talousvaikeuksia, jotka uhkasivat sen toimintaa
- Yrityksemme oli vakavissa talousvaikeuksissa

7. Koronarajoitusten vaikutus yrityksemme talouteen. Valitse kuvaavin vaihtoehto:

- Yrityksemme joutui vakaviin talousvaikeuksiin koronapandemiaan liittyvien rajoitusten ja muiden haittojen (esim. työvoimapula, asiakkaiden väheneminen) vuoksi
- Koronapandemia aiheutti talousvaikeuksia, mutta toimintamme ei ollut missään vaiheessa uhattuna
- Koronapandemialla ei ollut olennaista vaikutusta yrityksemme taloustilanteeseen
- Koronapandemian aikana yrityksemme taloustilanne parani hieman
- Koronapandemian aikana yrityksemme taloustilanne parani olennaisesti

- Yrityksemme on perustettu/aloittanut toimintansa vasta koronapandemian jälkeen

8. Miten yrityksenne liikevaihto muuttui koronarajoitusten aikana. Valitse kuvaavin vaihtoehto:

- Yrityksemme liikevaihto kasvoi koronapandemian aikana
- Yrityksemme liikevaihto pysyi pääpiirteittäin ennallaan koronapandemian aikana
- Yrityksemme liikevaihto laski jossain määrin korona pandemian aikana mutta kriisi ei aiheuttanut vakavia talousvaikutuksia
- Yrityksemme liikevaihto laski voimakkaasti ja aiheutti vakavia talousvaikutuksia
- Yrityksemme toiminta jouduttiin ajamaan väliaikaisesti alas koronapandemian aikana
- Muu, mikä?
-
- Yrityksemme on perustettu/aloittanut toimintansa vasta koronapandemian jälkeen

9. Miten yrityksenne reagoi mahdollisiin koronarajoitusten ajan talousvaikeuksiin. Voit valita useamman vaihtoehdon:

- Yrityksemme toiminta ajettiin alas pahimman koronakriisin ajaksi
- Yrityksemme joutui lomauttamaan henkilöstöään
- Yrityksemme joutui irtisanomaan henkilöstöään
- Yrityksemme luopui ostopalveluista korona-aikana
- Yrityksemme karsi muita kulujaan korona-aikana
- Yrityksemme uudisti tuotteitaan korona-ajan vaatimuksia vastaavaksi
- Yrityksellämme ei ollut merkittäviä talousvaikeuksia koronapandemian aikana
- Yrityksemme on perustettu/aloittanut toimintansa vasta koronapandemian jälkeen
- Muu, mikä?
-

10. Onko yrityksenne saanut tukea jostakin seuraavista tahoista.

	Kyllä	Ei
Yksi tai useampi Valtiokonttorin myöntämä kustannustuki (kuusi eri hakua):	☐	☐
Valtiokonttorin myöntämä sulkemiskorvaus:	☐	☐
Valtiokonttorin myöntämä tapahtumatakuu:	☐	☐
Valtiokonttorin myöntämä sulkemiskorvaus keskisuurille ja suurille yrityksille:	☐	☐

	Kyllä	Ei
Valtiokonttorin myöntämä tuki kattamattomiin kiinteisiin kustannuksiin (kaksi hakua):	☐	☐
Business Finlandin suora julkinen tuki:	☐	☐
ELY-keskukselta suora julkinen tuki:	☐	☐
Kunnan tai sen elinkeino-yhtiön myöntämä suora julkinen tuki:	☐	☐
Kelan myöntämä suora julkinen tuki:	☐	☐
Suora julkista tuki jostain muualta, mistä?	☐	☐
<hr/>		
Pankilta lainaa tai lainan takausta:	☐	☐
Finnveralta lainaa tai lainan takausta:	☐	☐
Helpotus laskujen maksuikoihin:	☐	☐
Yrityksemme haki, mutta ei ole saanut mitään tukea:	☐	☐
Yrityksemme ei hakenut mitään tukea:	☐	☐

11. Miten arvioitte mahdollisten Valtiokonttorilta saamienne tukien tukeneen yrityksenne toimintaa koronarajoitusten aikana? Valitse sopivin vaihtoehto:

- Yrityksemme sai yhtä tai useampaa tukea, ja sillä oli ratkaiseva merkitys korona-ajasta selviämiseen
- Yrityksemme sai yhtä tai useampaa tukea, ja siitä oli jonkin verran apua korona-ajasta selviämisessä (valitse tämä, jos yrityksenne olisi selvinnyt ilman apuakin, mutta suurempien vaikeuksien kautta)
- Yrityksemme sai yhtä tai useampaa tukea, mutta niillä ei ollut olennaista merkitystä korona-ajasta selviämisen kannalta
- Yrityksemme ei saanut tukia hakemisistaan huolimatta, mutta siitä ei ollut olennaista haittaa
- Yrityksemme ei saanut tukia, vaikka haki, ja siitä koitui vakavia ongelmia
- Yrityksemme ei hakenut korona tukia
- Muu vaihtoehto, mikä?

12. Keväällä 2020 eduskunta lyhensi väliaikaisesti (1.4.2020 – 31.12.2020) lomautusten ilmoitusaikaa ja yhteistoimintaneuvottelujen kestoajaa, eli tuona aikana lomautus saattoi alkaa viisi päivää ilmoituksen jälkeen ja yhteistoimintaneuvottelujen vähimmäiskestoajaksi määriteltiin väliaikaisesti viisi päivää. Lomautusoikeus ulotettiin myös määräaikaisiin työntekijöihin. Vastaavasti yrityksen velvollisuutta ottaa työntekijä takaisin pidennettiin. Millaiseksi arvioitte kyseisten muutosten merkityksen oman yrityksenne kannalta?

- Lomautusten, yhteistoimintaneuvottelujen ja takaisinottovelvollisuuden väliaikaiset muutokset helpottivat koronarajoitusten aikaisista ongelmista selviytymistä
- Lomautusten, yhteistoimintaneuvottelujen ja takaisinottovelvollisuuden väliaikaisilla muutoksilla ei ollut merkitystä oman yrityksemme toimintaan

- Lomautusten, yhteistoimintaneuvottelujen ja takaisinottovelvollisuuden väliaikaiset muutokset saattoivat haitata yrityksemme toimintaa
 - Muu vaikutus, mikä...?
-
- Yrityksemme ei ollut tietoinen lomautusten, yhteistoimintaneuvottelujen ja takaisinottovelvollisuuden väliaikaisista muutoksista.

13. Jos tahdot vapaasti kommentoida koronarajoitusten aikaisia tukitoimenpiteitä, voit tehdä sen tähän

14. Miten arvioitte yrityksenne liikevaihdon kehittyneen vuoden 2022 neljän viimeisen kuukauden aikana verrattuna vastaavaan aikaan ennen koronarajoituksia?

Yrityksemme neljän viimeisen kuukauden (syys-joulu) liikevaihto on...

- kasvanut yli 100 % (kaksinkertaistunut) verrattuna vastaavaan aikaan ennen koronarajoituksia
- kasvanut noin 50-100 % verrattuna vastaavaan aikaan ennen koronarajoituksia
- kasvanut noin 25-49 % verrattuna vastaavaan aikaan ennen koronarajoituksia
- kasvanut, mutta alle 25 % verrattuna vastaavaan aikaan ennen koronarajoituksia
- säilynyt suurin piirtein samalla tasolla kuin vastaavana aikana ennen koronarajoituksia
- Yrityksellämme ei ollut toimintaa ennen koronarajoituksia

15. Millaiset seikat ovat vaikeuttaneet yrityksen toimintaa koronarajoitusten purkamisen jälkeen? Arvioi asiaa ottamalla alla oleviin väitteisiin kantaa asteikolla 1 = täysin eri mieltä ... 5 = täysin samaa mieltä:

	1	2	3	4	5
Asiakasmäärää on vaikea kasvattaa koronaa edeltävälle tasolle	☐	☐	☐	☐	☐
Osaavan työvoiman saanti vaikeuttaa toimintaa	☐	☐	☐	☐	☐
Yrityksemme velkaantui koronarajoitusten aikana, mikä vaikeuttaa toimintaa	☐	☐	☐	☐	☐
Kustannustason nousu vaikeuttaa yrityksemme toimintaa	☐	☐	☐	☐	☐

	1	2	3	4	5
Muu, mikä?	☐	☐	☐	☐	☐

16. Millaiset seikat ovat edistäneet yrityksenne toimintaa koronarajoitusten purkamisen jälkeen? Voitte valita useamman vaihtoehdon:

	Kyllä	Ei
Yrityksemme koronarajoituksen aikaan saama tuki	☐	☐
Yrityksemme koronarajoitusten aikana tai sen jälkeen kehittämät uudet palvelut tai tuotteet	☐	☐
Yrityksemme koronarajoitusten aikana tai sen jälkeen kehittämät uudet liiketoimintamallit esim. uudet asiakasryhmät, uudenlaiset kausikortit tai muut asiakkuusjärjestelyt	☐	☐
Tuotteisiimme kohdistuva kysynnän kasvu	☐	☐
Muu, mikä?	☐	☐

17. Millainen rooli verkkokaupalla oli koronarajoitusten aikana? (Verkkokauppa esimerkiksi kuntosalijäsenyyksien, urheiluvälineiden tai tarvikkeiden ostoon)

- Verkkokauppa perustettiin koronapandemian aikaan
- Verkkokauppa oli olemassa ennen koronapandemiaa, mutta sen roolia kasvatettiin pandemian aikaan
- Yrityksellämme oli verkkokauppa jo ennen koronapandemiaa, eikä pandemia vaikuttanut sen toimintaan
- Yrityksellämme ei ole verkkokauppaa nyt eikä aiemminkaan.
- Muu vaihtoehto, mikä?

18. Miten (mahdollinen) verkkokauppa toimii nyt?

- Verkkokauppa vakiintui osaksi palvelujamme, ja sen volyyymi on kasvanut verrattuna koronarajoitusten aikaan.
- Verkkokauppa vakiintui osaksi palvelujamme, mutta sen toiminta on jäänyt koronarajoitusten aikaiselle tasolle.
- Verkkokaupan rooli on pysynyt pääpiirteittäin samana ennen koronarajoituksia, niiden aikana, ja rajoitusten purkamisen jälkeen
- Verkkokaupan merkitys on vähentynyt koronarajoitusten purkamisen jälkeen
- Verkkokauppa on lakkautettu koronarajoitusten purkamisen jälkeen
- Yrityksellämme ei ole verkkokauppaa nyt eikä ole ollut aiemminkaan

- Muu vaihtoehto tai avoin kommentti verkkokaupan toimintaan ...
-

19. Liikunnan live-ohjauksen ja muiden vastaavien etäpalvelujen rooli osana liiketoimintaanne

- Yrityksemme käynnisti koronarajoitusten aikana liveohjauksen palveluja tai muita vastaavia etäpalveluja
- Etäpalveluja oli olemassa ennen koronarajoituksia, mutta niiden roolia kasvatettiin koronarajoitusten aikana
- Koronarajoitukset eivät vaikuttaneet etäpalvelujen määrään
- Yrityksemme ei tarjonnut etäpalveluja koronarajoitusten aikana eikä ennen sitä

20. Miten etäohjaus ja muut mahdolliset etäpalvelut toimivat nyt?

- Etäpalvelut vakiintuneet osaksi palvelujamme, ja niiden volyymi on kasvanut verrattuna koronarajoitusten aikaan
- Etäpalvelut vakiintuivat osaksi palvelujamme, mutta niiden toiminta on jäänyt koronarajoitusten aikaiselle tasolle
- Etäpalvelujen merkitys on vähentynyt koronarajoitusten purkamisen jälkeen
- Etäpalvelut on lakkautettu koronarajoitusten purkamisen jälkeen
- Yrityksemme ei tarjoa etäpalveluja nyt eikä ole tarjonnut aiemminkaan
- Yrityksemme ei tarjoa etäpalveluja nyt eikä ole tarjonnut aiemminkaan

21. Omatoimista liikunnan harrastusta tukevat tuotteet tai palvelut (esim. verkkokurssit, harjoitusohjelmat ja muut verkkopalvelut) koronarajoitusten aikana

- Yrityksemme käynnisti omatoimista liikuntaa tukevia palveluja tai toi markkinoille muita vastaavia tuotteita
- Omatoimista liikuntaa tukevia palveluja tai muita vastaavia tuotteita oli tarjolla jo ennen koronarajoituksia, mutta niiden roolia kasvatettiin koronarajoitusten aikana
- Koronarajoitukset ei vaikuttanut yllä mainittujen palvelujen tarjontaan yrityksemme osalta
- Yrityksemme ei tarjonnut yllä mainittuja palveluita tai tuotteita koronarajoitusten aikana eikä ennen sitä
- Muu vaihtoehto, mikä? ...
-

22. Mikä on omatoimista liikuntaa tukevien palvelujen ja muiden tuotteiden rooli nyt?

Omatoimista liikuntaa tukevat palvelut ja muut vastaavat tuotteet ...

- ovat vakiintuneet osaksi tarjontaamme, ja niiden volyymi on kasvanut verrattuna koronarajoitusten aikana
- ovat vakiintuneet osaksi tarjontaamme, mutta niiden tarjonta on jäänyt koronarajoitusten aikaiselle tasolle
- ovat edelleen osa tarjontaamme, mutta niiden rooli on vähentynyt koronarajoitusten purkamisen jälkeen
- on poistettu yrityksemme tarjonnasta koronarajoitusten purkamisen jälkeen
- Muu vaihtoehto, mikä? ...
-

23. Jos yrityksenne kehitti palveluitaan tai tuotteitaan muilla tavoin (esim. pienryhmäohjaustoimintojen siirtäminen sisätiloista ulos), voit kuvata uusia palveluja tähän:

24. Miten palvelujenne hygieniarutiineja jouduttiin kehittämään koronarajoitusten aikana. Anna uudistuksista vapaamuotoinen vastaus tähän:

25. Missä määrin koronarajoitusten aikaiset hygieniarutiinit ovat edelleen käytössä? Kirjoita vapaamuotoinen vastaus tähän:

26. Joutuiko yrityksenne olennaisesti uudistamaan/muuttamaan toimintaideaansa koronarajoitusten aikaan? Kirjoita vapaamuotoinen vastaus tähän:

KYSYMYKSIÄ, JOTKA LIITTYVÄT KUSTANNUSTASON NOUSUUN JA ENERGIAN SAATAVUUTEEN

27. Miten arvioitte yleisen kustannustason nousun vaikuttavan yrityksenne toimintaan?

	1	2	3	4	5
1 = ei aiheuta vakavia ongelmia ... 5 = erittäin vakava uhka	☐	☐	☐	☐	☐

28. Miten arvioitte erityisesti energian hinnan nousun vaikuttaneen yrityksenne toimintaan? Valitkaa sopiva vaihtoehto

- Energian hintojen nousulla ei toistaiseksi ole ollut olennaista vaikutusta yrityksenne toimintaan
- Energian hintojen nousu on vaikuttanut yrityksenne toiminnan kannattavuuteen, mutta ei vielä ratkaisevalla tavalla
- Energian hintojen nousu on jo nyt vaikeuttanut olennaisesti yrityksenne toimintaa
- Energian hintojen nousu ei vielä ole vaikuttanut toimintaamme, mutta oletamme sen vaikuttavan

29. Millaisiin toimenpiteitä olette joutuneet tekemään tai arvioitte yrityksenne joutuvan tekemään kustannustason nousun vuoksi? Arvioi seuraavia uhkakuvia asteikolla 1 = erittäin epätodennäköistä ... 5 = erittäin todennäköistä:

	1	2	3	4	5
Hintojen korotukset	☐	☐	☐	☐	☐
Henkilöstön vähentäminen	☐	☐	☐	☐	☐
Alihankintapalveluiden (ostopalvelujen) vähentäminen tai lopettaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Sopimusten purku (esim. vuokrasopimukset)	☐	☐	☐	☐	☐
Liiketoiminnan keskeyttäminen	☐	☐	☐	☐	☐
Energian säästötoimet, mitkä ...	☐	☐	☐	☐	☐

	1	2	3	4	5
Muu, mikä?	☐	☐	☐	☐	☐

30. Miten arvioitte energian saatavuuteen liittyvien ongelmien vaikuttavan yrityksenne toimintaan? (Esim. mahdolliset sähkökatkokset ja rajoitukset sähkön käytössä)

	1	2	3	4	5
1 = ei aiheuta vakavia ongelmia ... 5 = erittäin vakava uhka	☐	☐	☐	☐	☐

31. Onko yrityksellänne varautumissuunnitelmia mahdollisiin sähkökatkoksiin tai sähkön käytön rajoituksiin, tai muihin energian käyttöä koskeviin rajoituksiin?

- Kyllä
 Ei

Jos yrityksellänne on varautumissuunnitelma, voitte kuvata sitä vapaamuotoisesti tässä....

32. Onko yrityksellänne yllä mainittujen energiaan ja kustannusten nousuun liittyvien ongelmien lisäksi muita uhkia?

VALTION LIIKUNTANEUVOSTO
Statens idrottsråd

